PŘÍSTAV VOLÁ

JAROSLAV FOGLAR

JAROSLAV FOGLAR

PŘÍSTAV VOLÁ

MELANTRICH

1 TOUHA PO PŘÍHODÁCH

Jirka Dražan se rozhodl, že to všechno snášel už příliš dlouho a že s tím teď skoncuje. Chce něco prožít, něco vzrušujícího a velikého a nemá nejmenší chuť se otravovat dlouhou chvílí a nudou v té jejich střízlivé ulici se zahrádkami před moderními činžáky, kde se nikdy nic zajímavého nepřihodí.

Už se mu všechno zprotivilo. I knížky s nemožnými dobrodružstvími, z nichž všecko přímo volá nadvládou dospělých nad těmi, pro něž byly tyto knížky určeny.

Zprotivilo se mu bezcílné potloukání se po ulicích a prohlížení si výloh krámů, v nichž si beztak nemohl nic koupit.

A kdyby aspoň tak měl nějakého kamaráda, s nímž by šlo něco podnikat. Jirka věděl o tolika nádherných věcech, jež by se daly podnikat, ale s kým? Dělat něco sám, na to neměl chuť.

Pravda, byli tu kamarádi ze školy, ale žádný z nich nebyl podnikavý a fantazii neměl za mák. To se jen hrnuli do biografů na divoké filmy, kupovali si všelijaké dobrodružné romány v sešitech na pokračování a rvali se pro sebemenší hloupost.

A to taky bylo všecko. Nikdo z nich netoužil prožít něco neobyčejného a vzrušujícího. Plivali ze školních oken na lidi dole na chodníku, otvírali dveře krámů a pak zbaběle prchali. Chodili po ulicích v kabátech naruby a čekali, až je zastaví strážník.

A tomuhle říkali dobrodružství!

Jirka dobře cítil, jak je tohle bláznivé chování ostatních spolužáků dětinské a hloupé. To on, Jirka Dražan, chtěl dělat něco docela jiného než ostatní kluci ze školy. A právě proto, že nenacházel nic z toho, po čem tak toužil, protivil se mu celý jeho dosavadní život, který byl tak hrozně nudný a nevzrušivý.

Někdy z dlouhé chvíle pozoroval na dvoře život v klempířské dílně. Stříhali tam plech, tloukli, ohýbali a vytvářeli z něho roztodivné věci.

Jirka se tak trochu seznámil s učedníkem Oldou z dílny. Byl to vyhublý, bledý chlapec, slabší a menší než Jirka, třebaže už vychodil školu. Byl veselý a ustavičně si hvízdal. Mistr ho co chvíli okřikoval, protože mu šlo Oldovo pískání na nervy, ale Olda se za chvíli zapomněl a hvízdal dál. A právě tohle bylo Jirkovi vždycky hrozně k smíchu.

Olda však Jirku velmi udivoval. Byl teprve rok po vyučení a co všecko už uměl! A psal si deník!

Jirka by to byl ani nevěděl, protože toho spolu moc nenamluvili a Jirka nahlédl občas do dílny jen otevřenými

dveřmi. Ale jednou vypadl Oldovi na dvoře při práci z kapsy notes a Jirka mu jej zvedl.

"Dík," řekl na půl huby Olda. "To je můj deník."

A tak si Jirka začal psát deník taky.

Zpočátku si do něho každý den svědomitě zapisoval všechno, co ho potkalo, ale čím dále byly zápisky kratší a stručnější. Jirka totiž neměl, o čem by si psal. Psát,

co doma měli k obědu či k večeři, nebo z čeho byl ve škole vyvolán, to ho brzy znudilo. A příhodu, velikou a vzrušující, po jaké toužil a která by byla stála za zapsání, takovou nepotkal.

V koutku duše se podivoval, co si to vůbec Olda do toho svého deníku píše. Olda měl ovšem mnohem víc příležitostí něco prožít. S mistrem chodil spravovat okapy v závratných výškách nad ulicemi, každý den se ocital v objetí smrti, když přivázán na laně nakukoval se střechy nad pátým patrem do hrůzné propasti, kde se lidi podobali jen pohybujícím se tečičkám.

Nebo jindy zas spravovali vodovodní zařízení a Olda odváděl opravené nádoby a prolezl tak každý den několik cizích bytů.

To se ví, při takovémhle zaměstnání už člověk něco vidí a něco taky zažije, kdežto on, Jirka, se k něčemu takovému nikde nedostane.

A Jirka tolik toužil něco prožít. Toužil po napínavých příhodách, jež by ho vzrušily až do morku kosti a zaměstnávaly jeho mysl od rána do večera. To by se pak psal deník!

A Jirka netušil, že ho něco takového opravdu čeká a že jeho deník ani nebude stačit ke všemu tomu, co by chtěl o těch vzrušujících událostech napsat!

2 JIRKŮV OBCHOD

Jirka věděl o receptu, jak se vyléčit z nudy, která ho dělala nespokojeným. Vášnivě totiž toužil po kolu. Střádal si na kolo už dva roky a usilovně hledal sebemenší příležitost, která by mu pomohla jeho úspory na kolo zvýšit.

Kdyby měl kolo, ani by nevzdechl po těch různých vysněných dobrodružstvích, která nepřicházela. Ani by netoužil něco tajemného a dobrodružného začínat, kolo by mu docela stačilo. Proháněl by se po ulicích a vyjel by si i za město. I do školy by jezdil na kole!

Jak záviděl některým kamarádům ve třídě, kteří měli všechno, oč doma požádali. Bohatí tatínkové jim koupili, nač si vzpomněli, i přepychové kolo s balonovými plášti a elektrickým dynamkem na svícení, a s přehazovačkou.

Tihle chlapci neznali, jak chutná trýzeň zoufale pomalého střádání po halířích a korunkách. Měli všechno, co chtěli a ani si toho nevážili.

A Jirka by byl nejšťastnějším chlapcem ve městě, kdyby měl kolo.

Chodil po ulicích a dlouhé hodiny vydržel prohlížet si výkladní skříně obchodů s koly. Porovnával vzhled a vybavení jednotlivých kol, jejich různé ceny, prohlížel si každou maličkost na nich, jako by si je už kupoval, a tak nebylo divu, že po tom všem jeho touha byla ještě palčivější: Kéž bych měl kolo!

Jirka byl chlapcem činu. Smířil se s tím, že mu tatínek ze své poměrně malé mzdy nikdy kolo nekoupí, ani že mu je někdo cizí daruje. A proto si Jirka vydělával sám. A jak si vydělával!

Ve škole ho znali jako podnikavého chlapce. Prodal všechno, co šlo zpeněžit. Obchodoval cizozemskými známkami, dělal kamarádům rysy a výkresy, a když si někdo zapomněl tužku

nebo násadku, Jirka mu je ve škole půjčil za malý poplatek. Nejvýnosnějším Jirkovým obchodem však přece jen bylo půjčování dobrodružných knížek. Byly to staré knížky, které se už nedaly nikde sehnat, byly rozebrány a znovu se už nevydávaly. Tyto knížky byly ještě plny dobrodružství bez násilí, se smyslem pro čest a spravedlnost.

Jirka podivuhodným způsobem sehnal víc než padesát svazečků těchto knížek a kluci ve škole se na ně jen třásli.

Jirka je však zadarmo nepůjčoval. Každý svazek všil do tvrdých desek ze starých učebnic a sešitů a půjčoval je za padesátník. Vedl si zvláštní knihu, v níž každý svazek měl svůj list a na ten Jirka zapisoval, kdo si ten který svazek vypůjčil a kdy jej zas vrátí.

Kdo nevrátil svazek do tří dnů po vypůjčení, musel zaplatit další padesátník, jako by si knížku vypůjčil znovu.

Někdy se stalo, že se Jirka dostal do sporu s některým z chlapců, který odmítl zaplatit nový padesátník nebo se vůbec zdráhal vypůjčenou knížku vrátit. Takové chlapce si Jirka dobře pamatoval a už jim nikdy žádnou knížku nepůjčil. Zisk, který tím snad ztrácel, mu nestál za podobné hádky a škody, jež mu tím vznikly.

Tím Jirkovy úspory kvapem vzrůstaly. Se vzrušením si vypočetl, kolik měsíců, týdnů a dnů ještě zbývá, než si bude moci kolo koupit. Jirka ovšem počítal s tím, že bude neustále vydělávat tolik jako až dosud.

3 ZMAŘENÁ RADOST

Po tuhé zimě se do kraje navrátilo jaro. Venku za městem byl jeho návrat ovšem mnohem vzrušenější, ale i ve městě natropilo hotovou spoušť.

Ulice se rozjasnily jarním jiskřivým sluncem. Na dlažbě se lesklo šedohnědé bláto, rozježděné a mokré. Ale pohled na roztávající kal nebyl skličující, vždyť to bylo jarní bláto, třpytící se v nezvyklé sluneční záři a ohlašující, že už se nemůže vrátit sníh, aby zakřikl jaro, zahřívající svým prvním teplem zemi.

A Jirka si vypočítal, že v jednom z těch kouzelných měsíců si bude moci konečně kolo koupit. Byl hrdý na to, že si je koupí za své peníze, za peníze, které si sám vydělal!

Jeho rozmrzelost i touha po čemsi neznámém mizela každým jarním dnem, jímž se blížil k této slavné události.

Chodil po ulicích a usmíval se na kolemjdoucí. Postával před výlohami s koly a byl by před nimi vydržel až do noci. Znalecky si taky prohlížel kola jedoucí po ulicích a zvědavě se otáčel za každým cyklistou.

Ale tu se stalo něco krutého, co Jirku zlomilo a vrhlo ho zpátky do dob jeho rozmrzelosti, která ho pronásledovala před několika měsíci.

Jednou večer přišel tatínek z továrny velmi pozdě domů. Jirka už ležel v posteli. Usínal, ale tatínkův příchod ho probudil. Byl však tak ospalý, že se ani nepohnul.

"Tak už je to tady," řekl tatínek nezvykle divným hlasem.

"Copak?" zeptala se maminka, ale její hlas prozrazoval, že ví, co se stalo.

"Karel bude muset ty ztracené peníze nahradit! Dnes to v továrně na ředitelství rozhodli!"

"Kristepane," zvolala maminka bolestně, "co si počneme?"

"Musíme mu nějak pomoci," řekl tatínek stísněně. "Půjčíme mu všechny naše úspory a snad seženeme nějakou půjčku jinde. Jenom tak bude zachráněn."

Karel byl tatínkův bratr, tedy Jirkův strýc. Pracoval v téže továrně jako tatínek. Měl za úkol odnášet velké částky peněz do bank, na poštu a třídit je před sobotní výplatou. Před několika dny se nevysvětlitelným způsobem ztratilo z tašky, v níž peníze nosil, dvacet osm tisíc korun. Ani vyšetřování nevneslo do záhady světlo. Snad mu někdo peníze odcizil ještě ve dvoraně banky,

snad je ztratil, nalezeny však nebyly. A teď má tedy Jirkův strýc tyto peníze nahradit!

Maminka při tatínkových slovech tiše bědovala.

"Snad se nám společně podaří peníze nějak sehnat," řekl pak tatínek znovu, ale podle toho, jak to říkal, bylo znát, že tomu sám moc nevěří.

"Pár tisícovek máme ve spořitelně, ale kde sežene Karel zbytek?" hrozila se maminka.

"No, uvidíme, uvidíme," uklidňoval ji tatínek. "Jirka si však zatím to kolo koupit nesmí. Já vím, těší se na ně a vím i to, že si na to kolo sám našetřil, ale bude teď zapotřebí i jeho peněz. Však je později dostane zase zpátky."

Jirka byl už docela vzhůru, ale tvářil se, že spí.

Byl celý zpocený a srdce mu vzrušením bušilo. Zpod poodhrnuté peřiny viděl ustaraného a udřeného tatínka i uslzenou maminku.

Jirku přepadlo zoufalství. Ne, ne, kolo si koupí!

Co je mu do starostí dospělých. Vědí vůbec, co práce mu dalo nastřádat a vydělat si na kolo ? Panebože! Násilně tlumil pod peřinou vzlykot z lítosti i návaly vzteku nad zlým osudem. Nevěděl, co počít.

Teď už bude zticha, ale ráno se rozhodně vzepře proti přání rodičů, aby si kolo nekupoval. To přece od něho nemůže nikdo chtít! Tolik se přece na kolo těšil a tolik se na ně napracoval. Hlavou mu prolétly vzpomínky na všechna trápení a starosti s jeho obchodováním ve škole. Ty hádky s nedochvilnými vypůjčovateli jeho dobrodružných knížek, obtíže s pomocníky z jiných tříd, kteří měli občas chuť obchodovat s jeho

věcmi na vlastní pěst, a do vlastní kapsy, to shánění rozpůjčených násadek, všechna ta zabitá krásná od-půldne, strávená nad rysy a výkresy chlapců, kteří si mohli dovolit zaplatit za jejich vypracování!

Každý jiný utratil poslední korunu za zmrzlinu nebo za biograf, kdežto Jirka si všechno odříkal a jenom střádal a šetřil na kolo. Na kolo!

A teď z toho všeho nemá být nic, všechno to jeho odříkání i těšení se i práce byly nadarmo? Ne, ne...

Pak usnul těžkým spánkem.

Příští den vstal s trpkostí a dopoledne ve škole prožil jako v mátohách.

A když si ho odpoledne vzala maminka k sobě a s očima plnýma slz a rozechvělým hlasem mu sdělovala, co se stalo, jen němě přikývl na návrh, aby zatím své peníze půjčil strýci Karlovi na rok nebo na dva. Mamince to přece nemohl odříci. Ale ten den byl Jirka tak zoufalý jako ještě nikdy předtím...

4 PANÍ ZÁBRANSKÁ

Maminka hned na Jirkovi poznala, jak je nešťastný, a těšila ho, zatímco tatínek dělal, že nic nevidí, a mlčel.

Jenom jejich sousedka, paní Zábranská, projevovala očividnou radost z Jiříkova neštěstí.

"Copak bys dělal s kolem?" domlouvala Jirkovi,
kdykoli k nim zašla na návštěvu. "Škoda za takové věci peněz. Ještě bys do něčeho naletěl a zabil by ses!"

Jirka neměl paní Zábranskou rád. V jeho očích to byla ta nejprotivnější ženská na světě.

Skoro pokaždé, když měl Jirka někam namířeno nebo se chystal k nějaké své oblíbené práci, přišla se žádostí, aby jí Jirka skočil tam nebo onam, a tak mu zkazila všechny jeho plány. Kárala ho ustavičně, jako by byla jeho maminkou, ačkoli sama měla do dokonalosti daleko. Jirka ji nejednou přistihl při tom, jak potichounku obchází po schodech a jak naslouchá za cizími dveřmi.

Na Jirkovi nenašla nikdy nic dobrého. Byla u nich v bytě pečená vařená a jestliže se zrovna neobírala klepy ze sousedství, zaostřila obvykle svůj zájem na Jirku. Vyslýchala ho, jak se učí ve škole, jestli má hotové úkoly, a vůbec mu věnovala pozornost, která mu šla na nervy.

Jirka se na ni několikrát zle obořil, aby jí dal najevo, že nestojí o její starostlivost, ale se zlou se potázal. Paní Zábranská si stěžovala u maminky a tatínka a Jirka ji musel nakonec ještě odprosit.

A když teď k jeho neštěstí ještě přiložila polínko svými řečmi o zbytečnosti kola, zprotivila se mu tato vyzáblá, ošklivá žena ještě víc.

5 TONDA PAZDERŮ

Jaro se začalo ozývat ještě naléhavěji a Jirkova rozbolestněná mysl se začínala smiřovat s tím, že si nebude moci kolo koupit.

Nastaly dny, kdy slunce vesele svítilo od časného jitra do pozdního odpoledne.

Na řeku přiletěli rackové, křičeli a prali se o kousky chleba.

V sadech kypřili zahradní dělníci voňavou hlínu. Chlapci si zasazovali do květináčů barevné fazole. Všech se zmocňovala podivná, příjemná únava. Ale Jirka, i když vnímal tuto radostnou jarní proměnu celou duší, přece jenom cítil, jako by na všem spočíval podivný smutek.

Tatínek stále ještě sháněl pro strýce Karla zbytek peněz. Každý den chodil po přátelích, o nichž se domníval, že by mohli nějakou stovku půjčit, a vracel se domů pozdě večer, ustaraný a uběhaný, zpravidla s nepořízenou.

Maminka byla doma zamlklá a připadala Jirkovi tak hrozně smutná, jak ji ani neznal. Její tvář se vyjasňovala jen k večeru, když přicházel tatínek a Jirka viděl, jak se před tatínkem snaží být hovorná a veselá.

Jirka pochopil, že sotva dostane své peníze zpátky, aby si mohl kolo koupit. A taky si uvědomil, že není správné myslet teď na takovou zbytečnost jako je kolo, když maminka, tatínek a strýc mají takové těžké starosti.

Ale i když se styděl a v duchu si neustále namlouval, že po kole ani trochu netouží, v hloubi duše ho přece jen bolela zmarněná naděje a nesplněná touha, tak hrdinně zapíraná. Neboť ať už si to přiznával nebo ne, kolo chtěl...

Z ulic pomalu mizelo bláto a vozovky lákaly k vyjížďkám. Chlapci zámožných rodičů vyrukovávali každý den s koly na asfaltové ulice a Jirka viděl kola cestovní, závodní i polozávodní, barevně smaltována, s nejrůznějšími vymoženostmi, o jakých se mu ani nesnilo.

Chlapci se občas sjížděli do hloučku, prohlíželi si kola, přeli se, kdo má lepší, a půjčovali si je, aby je vyzkoušeli. Kdyby mu tak aspoň jedenkrát některé z těch kol půjčili! Jen jedenkrát!

Jenom na jednu jedinou jízdu k dřevařské ohradě a zpátky. Nic by kolu neudělal, vždyť umí docela dobře jezdit.

Jirka však neměl odvahu zajít k oněm chlapcům, tvářícím se tak povýšeně a požádat je, aby mu kolo půjčili. Připadali mu jako chlapci z docela jiného světa. Ne, to by si radši jazyk ukousl.

Kdyby tak měl alespoň nějakého kamaráda, s nímž by mohl něco podnikat. Spolužáky ze své třídy nepovažoval za kamarády. S nikým z nich se nestýkal, díval se na ně jen jako na zákazníky, kteří si vypůjčovali jeho knížky, pera nebo jiné věci.

Trochu kamarádil jen s jedním chlapcem, s Tondou Pazderů. Ale spíš jen proto, že Tonda bydlel nedaleko Jirky a měli společnou cestu do školy. Tonda stál o Jirku rozhodně víc než Jirka o Tondu. Tonda ho často zval k nim domů, ale Jirka se zdráhal a všelijak se vymlouval, jen aby k Pazderům nemusel.

Opravdu k nim nechodil rád. U Pazderů bylo všechno tak nějak smutné a nevlídné. A jak byl Pazderův tatínek i maminka na Tondu zlí! Jirka ani nechápal, proč, vždyť Tonda byl opravdu hodný kluk. Utíral nádobí, zametal, chodil nakupovat a ráno zatápěl. A přece se Jirka nepamatoval, že by jeho rodiče byli na Tondu laskaví a vlídní.

Tonda však byl z docela jiného těsta než Jirka. Byl vážný a tak nějak jakoby dospělý. S ním se maminka ani snad nemohla mazlit. Tondův otec se pořád jen rozčiloval a křičel a sebemenší maličkost mu šla na nervy.

Kdykoli vedl Tonda Jirku k nim domů, Jirka se ptal, jestli je jeho tatínek doma. Někdy Tonda zalhal, a to pak chtěl Jirka vždycky od Pazderů rovnou utéct.

Alenka byla Tondova malá sestřička. Ještě nechodila do školy a Jirka ji vždycky zastihl, jak si hraje v koutě u okna s vypranými oblázky a rozdrbanou hadrovou panenkou v krabici

od cukru. Tonda byl k ní hodný a úžasně trpělivý. Hrál si s ní celé volné chvíle, i když ho to hraní ani trochu nebavilo.

Jirka čekával někdy na Tondu ráno před vchodem jejich domu a pak šli spolu do školy. Ale jen někdy. Jirka o Tondu moc nestál, protože s ním nebyla žádná zábava. Tonda netoužil nic prožít, ani se nesnažil vymanit z všední jednotvárnosti obyčejného života, tak chudého na vzrušující příhody.

Byli to dva povahově rozdílní chlapci a Jirka se častokrát divil, proč se s Tondou vůbec kamarádí, když se Tondovi nelíbí to, co jemu.

6 PRVNÍ CESTA DO PŘÍSTAVNÍ ČTVRTI

Vzrušení jarních dnů vyvrcholilo a teď se ponenáhlu všechno opět zklidňovalo.

Ledy z řeky už odešly, slunce připalovalo. Chlapci už před několika týdny natrvalo uložili brusle, lyže, hokejky a puky a teď do skříní pověsili i teplé zimníky.

Někteří nejotužilejší chlapci začali už chodit jen v rozhalenkách, bez rádiovky a v krátkých kalhotách s nahými koleny.

Teď, když už zima přešla, začal se Jirka pomalu chystat na letní sporty, pokud se ovšem za ně nemuselo platit, i když ne pro všechny už nastala příhodná chvíle. Všechna volná prostranství, na nichž by se dala hrát kopaná, byla dosud rozblácená, a na koupání bylo zatím ještě příliš brzy pomýšlet. A tak zbývalo jen ježdění na kole, ale na to si Jirka netroufal ani pomyslet. A tak se Jirka naučil toulat po ulicích, do nichž se vydával vždy s jakousi vynucenou předtuchou, že se mu při potulování něco přihodí, něco neobyčejného a úžasného, které však vždy končilo večerním soumrakem, aniž se jeho očekávání vyplnilo.

A přece se měla jednoho dne Jirkova předtucha splnit a ten den se blížil stále víc, až konečně nadešel.

Kteréhosi dne toho nezvyklého jara se Jirka jako obvykle vydal na toulky do ulic.

Nevěděl, kam půjde, s kým půjde a co bude dělat. Ale toužil dostat se pryč z té protivné asfaltované ulice, pryč od chlapců s krásnými koly! Tady to Jirku nebavilo, ani tu necítil klid.

Paní Zábranská sice neopomenula křiknout z okna na Jirku, že by potřebovala přinést ze sklepa brambory na večeři, ale Jirka dělal, že ji neslyší ani nevidí, a co nejrychleji zmizel za rohem domu.

Tentokrát se vydal směrem, jímž až dosud málokdy chodíval, a když, tak jen kousek cesty. Dnes tudy kráčel dlouho v hlubokém zamyšlení.

Ulice byly stále neznámější a cizejší. Jirka si bez zájmu prohlížel výlohy, pozoroval bedlivě cizí chlapce, kteří ho míjeli, ale v duši měl smutek a rozmrzelost.

Chvíli se díval na lakýrníka, jak maluje reklamní tabuli, pak dlouho civěl u přízemního okna oplatkárny a dýchal s rozkoší sladkou vůni oplatek. Očima se vpíjel do kornoutů se zlomky oplatek, připravených pro ty, kteří nemuseli počítat s každým padesátníkem.

Prošel řadu dalších jednotvárných a nudných ulic.

A pak došel k mostu, který vedl přes řeku do Přístavní čtvrti.

Tady se Jirka zastavil.

Přístavní čtvrť se jmenovala nejstarší čtvrť města, sevřená ze všech stran novějšími, rozsáhlými čtvrtěmi. Byla to čtvrť starobylých spletitých uliček, všelijak točených a pokřivených. Tajemné domy se tísnily v ustavičném šeru a na jejich malé, zapáchající dvorky jen málokdy proniklo slunce.

Četné uličky byly spojeny tmavými průchody, které

neobeznámenému chodci zůstávaly skryty. Průchod začínal v domě s obyčejnými vrátky, vedl vlhkým domem přes dvorky a vyústil daleko v jiné uličce rovněž tak obyčejnými, nenápadnými vrátky některého z domů.

Řeka obtékala tuto podivnou část města téměř ze tří čtvrtin. Před mnoha lety tu byla rozsáhlá přístaviště říčních lodí, jež sem dovážely plodiny z nejrůznějších částí země, aby se odtud opět rozesílaly dále do jiných měst, neležících na řece.

Později, když se město rozrůstalo a na jeho obvodu vznikaly celé nové moderní čtvrti, jež rozlohu města zdesateronásobily, byla nedostačující už přístaviště zrušena a přemístěna do volnějších prostorů mimo Přístavní čtvrť.

A tak tato nejstarší část města sice svou důležitost ztratila, ale jméno jí zůstalo.

Jirka v Přístavní čtvrti ještě nikdy nebyl. Přístavní čtvrť měla velmi špatnou pověst, získanou ještě v dobách, kdy se její uličky hemžily opilými lodníky, kteří využívali krátké zastávky v městě k vyřizování starých sporů i k vyhledávání nových.

Tady bylo taky víc než kde jinde spácháno mnoho těžkých zločinů, a kdysi se tu ztratilo několik chlapců, aniž už byli kdy vypátráni a nalezeni.

"Nechoďte do Přístavní čtvrti! Nechoďte do Přístavní čtvrti!" Tohle heslo slýchával Jirka už od svého dětství a to bylo vštěpováno a vtloukáno do hlav chlapcům a děvčatům v ostatních částech města, třebaže v Přístavní čtvrti žilo taky mnoho chlapců a děvčat, jimž se nikdy nic nestalo.

Taky se říkalo, že v Přístavní čtvrti v podvečer, když už je v jejích uličkách tma, bloudí tajemný muž se zrůdně znetvořenou hlavou, který sbírá odpadky a jí je.

Jeho zjev je prý tak děsivý, že si musí halit hlavu do šátku, aby alespoň trochu zakryl její znetvoření, a proto se taky nemůže odvážit chodit po ulici za bílého dne.

Ale ať už byly všechny tyto podivné řeči o Přístavní ulici pravdivé nebo ne, pověst nebezpečnosti na ní ulpěla a samozřejmě, že i Jirka o ní věděl.

Teď však, když stál na jejím okraji, pocítil náhle jakousi tajemnou touhu, vábící ho, aby šel dál, aby přešel most a podíval se do spleti oněch ponurých uliček, o nichž už toho tolik slyšel.

Poslechl své touhy, vykročil na most a tímto prvním krokem se začal přibližovat ke svému největšímu dobrodružství, jaké měl až dosud prožít.

Netušil ovšem, co na něj v Přístavní čtvrti čeká, a že taky to, co tam zažije, bude jen nepatrným začátkem všeho dalšího, krásného a překvapivě vzrušujícího.

A právě proto, že to nevěděl, přeběhl most klidně a bez vzrušení a nazdařbůh se pustil do podivného bludiště, nad nímž se už snášel fialový opar večera, smíšený s kouřem.

7 PŘÍHODA U ŽLUTÉ ZDI

Jakmile vkročil do prvních uliček za mostem, obklopil ho nezvyklý hluk a šum.

V Jirkovi se probudila zvědavost; bloudil spletí uliček, nesměle vnikal i průjezdy na otevřené dvorky, přecpané starými bednami, vozíky a všelijakým haraburdím, a opět vycházel ven. Nikdo si ho nevšímal. Lidé ho míjeli, spěchajíce za svým cílem.

Jirkovi se tu líbilo. Panečku, tady by chtěl bydlet! Všecko tu bylo takové nějak zvláštní, starodávné. Tramvaj tu nejezdila, automobily nehoukaly. Ve většině krámků zahlédl Jirka petrolejové lampy, vrhající nažloutlé světlo.

Odvážně pronikal stále hlouběji do Přístavní čtvrti. Přeskakoval schůdky v kopcovitých uličkách, točil se na zábradlích a zvědavě nakukoval do otevřených vrátek domů.

Vtom se na rozhraní tří uliček zastavil.

Z vedlejší ulice zaslechl dupot a křik nějakých chlapců. Dříve než stačil pochopit, co ten poplach znamená, vyrazil na prostranství jakýsi chlapec, asi v Jirkově stáří, a za ním se vyřítila tlupa kluků.

Z jejich výkřiků i výrazu tváří Jirka okamžitě poznal, že tlupa pronásleduje prvního chlapce. Ten se teď zastavil u dost vysoké zídky na prostranství a byl rázem v pasti.

"Teď tě máme!" vykřikl nejstarší z pronásledovatelů a ostatní v půlkruhu obstoupili pronásledovaného chlapce. Vypadal zchváceně, ale nezdálo se, že by měl z tlupy, která ho obklopovala, strach.

Měl příjemnou, do červena uzardělou tvář a hrdě se rozhlížel po svých nepřátelích. Byl oblečen podobně jako Jirka. Měl krátké kalhoty, jen košili a bílé ponožky.

"Tak pojďte, zbabělci," řekl vyzývavě, "je vás na mě dost!"

"Teď už nám neutečeš," ozval se výhružně jeden z pronásledovatelů. Teď, když ho měli v pasti, po bůhvíjaké honičce, stáli kolem něho a protože si byli jisti svou kořistí, nepospíchali s výpraskem.

Jen jeden z nejprchlivějších, který v kruhu ostatních kluků se zřejmě cítil zcela bezpečný, vyskočil a uhodil chlapce do obličeje.

"Patří Michalovi! Zapomněl jsi na naši úmluvu, že Michal je první na řadě?" vykřikli rozhořčeně druzí a v jejich povyku zanikla i slova udeřeného chlapce, určená onomu hrubci.

Michal byl nejstarší z bandy a Jirka měl dojem, že je asi jejich náčelníkem, už podle toho, jak se vůči němu chovali ostatní chlapci.

"Prašivko!" procedil vztekle mezi zuby Michal a vrhl se na pronásledovaného. Neočekávaně, prudce a z bezprostřední blízkosti. Chytil ho za ruce a zkroutil mu je nazad.

Napadený chlapec se nemohl neočekávanému útoku vyhnout. Jen zkřivil tvář bolestí.

"Nejdřív řekni, kam ses odstěhoval!" rozkázal Michal.

"Co je vám do toho?" odsekl chlapec. Michal mu ještě víc zkroutil ruce za zády.

"Abysme ti mohli namlátit, jak nás napadne, padavko jedna. Teď si užiješ za to, co jsi řekl a udělal!"

Ostatní kluci se dali do posměšného smíchu a Michal se zatvářil samolibě.

Jirka celý výjev pozoroval zpovzdáli a stále mu nebylo jasno, oč jde.

Kdo je Michal? A kdo ten pronásledovaný chlapec? A proč ho ostatní tak strašně nenávidí? Jirkovi se docela zamlouval. Dokonce k němu pocítil i jakýsi obdiv. Chování pronásledovaného chlapce k jeho mučitelům bylo opravdu statečné a hrdinné. Neplakal, ani nenadával, ani zbaběle neškemral, jak by dělali většinou ti, které znal ze třídy.

"To bych byl na hlavu padlý, abych vám říkal svou adresu," ozval se týraný chlapec posměšně, třebaže bolestí sotva mluvil.

„Koukej, Vilemíne, nehraj si s námi!" vykřikl naň výhružně Michal a zkroutil mu ruce ještě víc, takže chlapec klesl na blátivou zem.

V tom zmatku bleskla Jirkovi hlavou malicherná myšlenka, že si teď Vilemín zamaže kolena. Jirka nesnášel špínu a zdálo se, že podobně smýšlí i Vilemín.

"Pusťte mi ruce," sykl Vilemín bolestí a byl celý rudý ponižující situací, v níž se octl. Klečet v bolestech před svým nepřítelem!

V Jirkovi, který měl hluboce citlivý smysl pro spravedlnost a poctivost v boji, se všechno bouřilo při pohledu na tento výjev.

"Neřeknu nic, dokud mě nepustíš," ozval se znovu Vilemín.

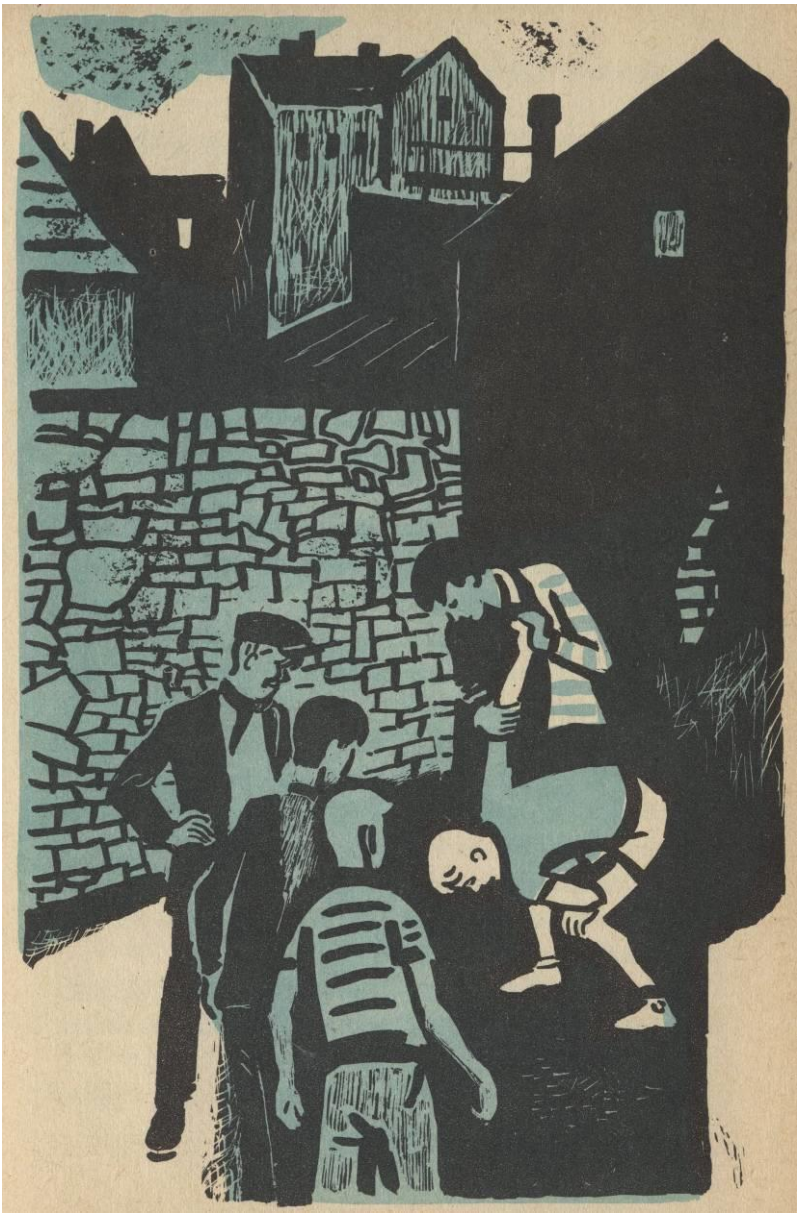

"Tak dobrá," svolil Michal, „ale nářez tě stejně nemine." Pustil mu ruce, Vilemín vstal a narovnal se.

Rozhlédl se, jako by hledal v kruhu nepřátel kolem sebe mezeru, kterou by unikl.

Jirkovi se sevřelo srdce nepříjemnou předtuchou, že bude asi nuceným svědkem dalšího týrání tohoto obdivuhodného chlapce.

Co dělat?

Má vletět mezi ty kluky a vyrvat jim Vilemína? Jirkovi to připadalo vyloučeno. Ale co tedy? Copak ho nic nenapadne?

Vtom však udělal Vilemín něco nečekaného a obdivuhodného. Jediným skokem se vyšvihl na zeď a zachytil se za její okraj rukama.

Překvapení útočníci se za ním vrhli ke zdi, ale než se jejich napřažené ruce stačily dotknout Vilemínových nohou, vytáhl se Vilemín bleskurychle na zeď, uhodil ještě neúmyslně jednoho z nejblíže stojících kluků do brady a zmizel za zdí.

Banda se s řevem rozprchla všemi směry, aby si uprchlíka nadběhla z jiných stran. Ale když Jirka viděl, jak kluci těžkopádně utíkají, věděl už napřed, že Vilemína nedohoní.

Jirka pak dál bloudil v temných a tajuplných uličkách, rozrušen touto nečekanou a podivnou příhodou, i Vilemínem, který mu učaroval.

Všecko u něho bylo obdivuhodné: ta hrdost, s jakou

si měřil své věznitele, ta jeho řeč plná výsměchu a odvahy! A nakonec ten jeho skok na zeď!

Vilemínův útěk byl vskutku dílem zlomku vteřiny!

Jirka sice dával dobrý pozor, nicméně Vilemínův skok na zeď a to, jak pak za ní zmizel, proběhlo tak bleskurychle, že když se pak doma pokoušel všechno si znovu v duchu oživit, shledal, že má paměť děravou a že mu v ní nic neulpělo. Tak střelhbitě se podařilo Vilemínovi utéct.

Jirkovi připadal tento podivuhodný chlapec jakoby z jiného světa, v jeho pohledu bylo něco, co prozrazovalo hrdost i přezíravost.

Ano, s takovýmhle kamarádem by se už dalo něco podnikat. A i kdyby se neodvážili ničeho, i kdyby tento neznámý chlapec netoužil po tom, po čem Jirka, totiž po všelijakých vysněných dobrodružstvích, Jirkovi by úplně stačilo, kdyby spolu jen tak kamarádili, jako třeba teď kamarádí s Tondou.

Jak tak Jirka dumal a hloubal, ulice potemněly zeleným soumrakem. V Jirkově bydlišti bylo jistě i teď ještě dost jasno, ale tady, v těchto křivolakých a stísněných uličkách soumrak uléhal mnohem dřív.

V maličkých krámcích se rozsvěcovaly blikavé petrolejky a ulice ožily ruchem. Lidé chvátali všemi směry, domů, na nákup, každý měl něco, proč nebo za čím spěchal. Lampáři rozžíhali plynové lampy. Každá rozhodila kolem sebe mihotavou zelenavou zář a lidé v jejím okruhu vypadali s mrtvolně bledými obličeji jako přízraky.

I na některých domcích byly ve výklencích se soškou svatého rozsvíceny barevné lucerničky.

Náhle se Jirka zarazil, vytrhl se ze zamyšlení a shledal, že zabloudil. Nejenom, že marně hledal místo, kde spatřil neznámého chlapce, ale marně se snažil objevit východisko ze spleti uliček, průchodů a všelijakých dvorků a dvorečků. Polekaně zrychlil krok jako každý, kdo zabloudí.

Několikrát se mu stalo, že přišel oklikou na totéž místo, odkud vyšel. Zmocňoval se ho neklid. Večer už pokročil, nebe bylo černé a ruch v uličkách utichal.

Nakonec mu nějaký dělník ukázal nejbližší cestu k mostu. Jirka se však musel cestou ještě několikrát zeptat, než most našel.

Když přebíhal most k té části města, kde bydlel, zdálo se mu, jako by prchal z nějakých příšerných chapadel.

Za hodinu dorazil domů, do své střízlivé moderní ulice s velkými obchody a novými domy.

Ve vratech domu stála paní Zábranská a rozhlížela se ulicí nalevo i napravo jako ostříž, vyhlížející kořist.

Jirka chvíli počkal opodál domu, až se paní Zábranská odlepila od vrat a zmizela ve tmě, pak vklouzl do domu a bral dva schody najednou.

Maminka se na něho zle mračila, protože musela jít místo něho nakoupit a do sklepa pro uhlí. Tatínek ale byl naštěstí někde na schůzi.

Jirka mlčky zhltl večeři, přichystal si na druhý den učení a šel spát. Utrmácený, ale vzrušený čímsi neznámým, čemu ani dost dobře nerozuměl, usnul tvrdým spánkem.

8 PANÍ NEMOC

Druhý den mrholilo.

Jaro jako by se rázem ztratilo.

Jirka čekal ráno před domem na Tondu Pazderů, neboť se mu chtěl svěřit s příhodou, kterou den předtím zažil v Přístavní čtvrti.

Ale dnes nebyl Jirka ve své kůži. Už včera, když bloudil těmi starými uličkami, cítil, jak jím občas zalomcuje podivná zima. A teď ten protivný studený déšť! Jirkovi je ještě hůř, celý se třese zimou, i když mu chladno jindy nebývá.

A Tonda nejde a nejde. Ještě takhle přijdou pozdě do školy. Ale když už je jednou tady, tak ještě chvíli počká.

Aby se skryl před deštěm, vešel Jirka do průjezdu domu, v němž Tonda bydlel. Pomalu kráčel po schodech nahoru, naproti Tondovi.

Ale na schodech Tondu nepotkal. A když došel po špičkách až ke dveřím jejich bytu, uslyšel výhružný hlas pana Pazdery. Pak něco mlasklo, vzápětí se dveře rozletěly a na chodbu vyběhl uplakaný Tonda s učením v ruce. Na levé tváři se mu rýsoval otisk ruky.

Jirka polkl rozhorlená slova, jimiž se chtěl obořit na Tondu za to, že tak dlouho nešel. Ale teď jen mlčky seběhli dolů.

Dole v chodbě si Tonda otřel trpitelsky oči a pospíchali do školy. Po cestě nepromluvili ani slova a Jirka litoval, že na Tondu vůbec čekal. Viděl, že Tondu strašně mrzí to, co se mu přihodilo a co jistě Jirkovi neušlo.

Tondova tvář opuchla, učitel si toho povšiml a řekl: "Copak to máš na tváři?"

Spolužáci se poťouchle pochechtávali.

"To zas byl doma sekec," zašeptal Tondův soused v lavici tak, aby to bylo slyšet na stupínek.

"Máma ho pohladila pohrabáčem..."

"Načechrala mu ofinu..."

O vtipy nebylo nouze a spolužáci se v nich přímo předháněli.

"My jsme se poprali," lhal Tonda namáhavě a kvapně si sedl, aby se snad učitel víc nevyptával.

Jirku zaplavil prudký stud. Nevěděl proč, ale styděl se tak nějak hrozně za všechno to, co tu viděl, slyšel a i za to, co věděl.

Na okamžik se vžil do Tondova utrpení: Tatínek Tondu zpohlavkoval a Tonda se za něho styděl a neprozradil, že ho otec ztloukl.

Jirka zavřel oči, zacpal si uši a umiňoval si, že už nikdy nepůjde k Pazderům, ani kdyby ho Tonda zapřísahal, že jeho tatínek není doma...

Během celého dopoledne Jirka na Tondu ani nepohlédl. Věděl, že kdyby byl teď v Tondově postavení, taky by se hrozně styděl, kdyby se na něho díval někdo, kdo ví, co se mu doma stalo.

Když se pak chlapci řítili úprkem po schodech ze školy, připojil se Tonda sám k Jirkovi. Zdálo se, že už je s ním zase všecko v pořádku. Zato Jirkovi bylo ze včerejšího nachlazení stále hůř.

Měl rudé, rozpálené tváře, hned mu bylo horko a hned zase zima. Sám ani nevěděl, jak se dostal ze školy domů.

Maminka hned poznala, kolik uhodilo. Uložila Jirku okamžitě do postele a její obličej ještě víc zestaral.

Dávala Jirkovi obklady a chvatně mu vařila čaj s citrónem.

Do jejich domácnosti se vplížila nemoc a Jirka byl její obětí.

Tatínek přišel navečer s radostnou zprávou, že už jsou náhradní peníze pro strýce Karla pohromadě a odevzdány, ale radost z toho mu zkalilo Jirkovo onemocnění.

Příští den nebylo ani pomyšlení na to, že by Jirka šel do školy. Zůstal v posteli a odpoledne přišel starý, laskavý lékař, změřil Jirkovi teplotu a předepsal mu lék.

"A ležet! Pořád ležet! A dlouho ležet!" řekl k vystrašené Jirkově mamince. "Přijdu se na našeho maroda zase podívat. Kdyby se přitížilo, hned pro mě vzkažte!"

První dny byl Jirka pořád jako v ohni, a celý malátný. Ruce měl tak ochablé, že je ani nedokázal sevřít v pěst.

V noci nespal a vyčerpaně se převaloval v horké posteli. Ve dne někdy usnul vysilujícím, nepříjemným spánkem, v němž ho mučily těžké sny.

Probouzel se zpocený a s podvědomou hrůzou, a když večerní červánky stoupaly po stěně místnosti jako ohnivě rudé skvrny, mluvil v horečkách o krvavém zlatu.

Doma teď bylo ticho, maminka s tatínkem hovořili jen šeptem.

Stínidlo lampy bylo nastaveno zeleným papírem, aby ani světlo Jirku večer nerušilo.

Maminka i tatínek byli teď k němu laskavější než kdy předtím. Jenom paní Zábranská si nedala ujít, aby se několikrát za den nepřišla na Jirku podívat, a pak vždycky tvrdila jeho rodičům, že se Jirka uhnal a že by ho víckrát neměli samotného pouštět ven.

A každou tou návštěvou stoupal Jirkův hněv vůči ní, který už z dřívějška byl beztak veliký.

Třetí týden nemoci se Jirkovi trochu ulevilo.

V noci už dobře spal a za dne dokázal uvolněně a jasně myslet, aniž mu myšlenky pletla horečka. Ležel ovšem stále, neboť byl velmi zesláblý.

Pomalu se mu začaly vracet vzpomínky a myšlenky na všechno to, co dělal před onemocněním, a zejména na poslední události v Přístavní čtvrti a s Tondou, které byly jaksi předehrou jeho nemoci. Ale vzpomínal na všechno namáhavě a znenáhla, všechno mu připadalo nesmírně vzdálené, jako by se to bylo přihodilo hrozně dávno.

Venku už začínalo léto. Bylo vidět dlouho do večera, listí na stromech a keřích bylo vzrostlé a ztratilo svou svěží jarní zeleň.

Z ulice doléhaly k Jirkovi hlasy zdravých hochů, prohánějících se dole pod okny jejich bytu a netušících, že nahoře leží jeden z nich, který se právě vrací od prahu Smrti.

A hlasy chlapců připomněly Jirkovi znovu jeho svět. Znovu se v myšlenkách vracel k onomu podivnému podvečeru tam v

Přístavní čtvrti a před očima se mu opětovně odehrával výjev na malém prostranství u žluté zdi.

A ten, jakže se jmenoval, ten Vilemín, jak ten tam stál hrdě mezi svými pronásledovateli, jak se na ně díval s pohrdavým, vznešeným úsměvem! Jak jen byl zvláštní a tak nějak obdivuhodný!

Ano, čím víc teď Jirka na Vilemína myslel, tím víc se mu obdivoval, třebaže si ho už ani neuměl pořádně představit, vždyť ho viděl jen jednou a ještě jenom na krátkou chvíli. Ale ve své fantazii si ho vykresloval nejkrásněji, jak dovedl. Opakoval si jeho hrdá slova a snažil si vybavit jeho přesnou podobu. Kéž by ho ještě jednou spatřil!

A kdo byli ti, kteří ho pronásledovali?

Pane jo, to ale musí být vzrušující život, mít neustále v zádech smečku takových rváčů, číhajících za vraty baráků, útočících z temných výklenků a nadbíhajících spletitými průchody!

V té jejich široké, moderní ulici, jasné a bezpečné, nemůže nikdy nic takového prožít, navíc s chlapci nepodnikavými, línými či zakřiknutými, netoužícími po ničem kromobyčejném.

Za dlouhých odpolední, když ležel doma sám a upíral oči na pukliny v omítce, vedl v duchu s Vilemínem dlouhé rozhovory.

Vymýšlel nejrůznější a nejpodivuhodnější příhody, v nichž samozřejmě on a Vilemín byli hlavními hrdiny, prožíval je ve fantazii s úžasnou živostí.

Všechna tato vymyšlená dobrodružství se však odehrávala jen v Přístavní ulici. Snad to bylo tím, že tam poznal Vilemína, snad tu taky působil celkový tajemný vzhled této části města. Buď jak buď, Přístavní čtvrť udělala na Jirku hluboký dojem a Jirka se tam neustále v mysli vracel.

Pak Jirka vzpomínal na Vilemína stále častěji a viděl ho i ve snech. Kéž by tak našel ve svém okolí takového nějakého

kamaráda, jako je Vilemín! Takového vznešeného a slušného, který by byl lepší a neobyčejnější než všichni ti chlapci, které znal.

Takového, který by neměl za každým druhým slovem nějakou nadávku nebo hrubost. Takového, který by s ním sdílel dobré i zlé, byl by věrný a čestný.

V Jirkově třídě bylo plno zdánlivých přátelství, ale ta Jirkovi nevyhovovala.

Všichni chlapci například mluvili a snažili se co nejvíce kamarádit s Bohanesem, který seděl v první lavici. Ale jenom proto, že Bohanes seděl právě v první lavici a dovedl znamenitě napovídat. Když ho učitel přesadil až do osmé lavice, přátelství kamarádů k němu ihned opadlo.

Kruliš měl taky takové koupené a pochybné přátelství. Nosil do třídy a rozdával z tatínkova cukrářství

bonbóny a zlomkovou čokoládu. Nikdo si ho nechtěl rozhněvat. Chlapci se nabízeli, že s ním budou sedět v jedné lavici. Sochor ho chtěl učit plavat a Slánský ho pořád lákal odpoledne na kopanou. Každý se snažil nějak vemluvit do Krulišovy přízně a mít z ní sladký užitek.

A ti, co si nemohli ostatní spolužáky ničím naklonit, odbývali školu v lhostejném soužití. Nebylo mezi nimi nic, co by je navzájem poutalo. Jakmile se rozprchli ze školních vrat, už na sebe nemysleli, už se neznali.

Takové lhostejné soužití nestačilo Jirkovi k navázání věrného a krásného přátelství. Mohl si je snadno koupit tím, kdyby zdarma půjčoval své dobrodružné a detektivní povídky. Ale s koupeným přátelstvím se Jirka teprve nemínil spokojit.

Už brzy bude moci vstát z postele a jít opět do školy.

Pravda, bude se muset zpočátku šetřit, ale bude aspoň trochu žít jako kluk a ne jako Lazar, připoutaný k posteli.

Ale s uzdravováním se ozývá opět stará trýzeň: Co bude dělat? S kým bude kamarádit?

A pak jednoho z posledních dnů nemoci, mezi vymýšlením dobrodružných příhod s Vilemínem, připadl Jirka na myšlenku, která ho přímo vzrušila: Proč, když tolik touží po kamarádovi jako je Vilemín, proč by hledal a snad i marně někde tady? Proč by se nevypravil do Přístavní čtvrti a nesetkal se tam někde rovnou s Vilemínem?

Ano, to je nápad! Takhle to udělá!

Hned jak se uzdraví, hned první den se vydá do

Přístavní čtvrti, najde Vilemína a naváže s ním přátelství. Jistě ho najde. Bude se vyptávat všech kluků, které potká. To bude něco! Nehne se z Přístavní čtvrti, dokud Vilemína nenajde.

A Vilemín ho jistě neodmítne.

Čím víc se zabýval tímto nápadem, tím nedočkavěji očekával den, kdy mu bude dovoleno vstát z postele a jít ven.

A když ten den konečně přišel a Jirka poprvé vyšel po těžké nemoci z domu, bledý a pohublý, ke svému nemilému úžasu viděl, že se sotva drží na nohou. Taky jen s největší námahou došel do školy. Cestou si uvědomil, že bude ještě dlouho trvat, než se mu vrátí síly k takové daleké výpravě, jakou je cesta do Přístavní čtvrti.

9 JIRKOVO SETKÁNÍ S OTOU ŠPERKEM

Jirkova první cesta do školy po dlouhé době byla provázena pocitem rozpačitosti. Jirka věděl, že učitel se ho bude ptát před celou třídou, jak mu je, jaký byl průběh nemoci a podobné jiné věci. A Jirka nenáviděl být středem pozornosti. I setkání se

spolužáky se obával. Zdálo se mu, jako by mezi ně už nepatřil. Obával se, že se mu budou posmívat pro jeho slabost a že ani v učení nedohoní všechno, co nemocí zameškal.

Už před školou a pak na chodbě se setkal s některými spolužáky a v rozpačitém hovoru s nimi vešel do třídy. Za chvíli začalo vyučování, a tak byl Jirka zatím ušetřen jejich vyptávání.

Učitel dějepisu byl k Jirkovi ohleduplný a na nic se ho neptal. Jen mu řekl:

"Hlavně buď na sebe opatrný, a snaž se dohnat, co jsi zameškal."

Ani ostatní učitelé, kteří učili ve třídě různým předmětům, Jirku netrápili zpovídáním nebo nepříjemnou pozorností.

Když se Jirka ve třídě trochu rozkoukal, byl udiven změnami, k nimž došlo za jeho nepřítomnosti.

Několik chlapců bylo přesazeno.

Na stěnách visely nové obrazy.

Učitelé vykládali látku už daleko vpředu.

Stará, otlučená skříň u tabule byla šedě nalakována.

To všechno sice nebylo nic tak světoborného, aby se tomu Jirka musel obzvlášť podivovat, ale bylo tu něco jiného, co ho plně zaujalo.

Byl to nový žák, který přibyl do třídy za Jirkovy nepřítomnosti. Jmenoval se Ota Šperk.

"To je senzák naší klasy," řekl o něm Tonda Pazderů Jirkovi o přestávce. "Je nejprachatější z celý školy. Jeho táta má asi deset baráků. Všichni ho tu hejčkaj, jako by byl z bavlnky."

"Z jaképak bavlnky," odsekl Jirka nakvašeně. "Bohatý nebohatý, ve škole jsme si přece všichni rovni!"

"No dobrá, dobrá," konejšil ho Tonda. "To se ví, že dostává pětky i poznámky do třídnice jako každý druhý, ale všichni kluci v klase jsou k němu jako med. A do školy jezdí auťákem!

Někdy ráno si na něj počkej a uvidíš. Šestiválec, bourák! To je kára!"

Jirka zalétl pohledem k Otovi Šperkovi. Opravdu se lišil od ostatních, především svými noblesními pohyby a znuděnou tváří. Na sobě měl prvotřídní sportovní oblek, který mu dokonale padl. Maminky ostatních chlapců by se patrně obdivovaly látce, ale kluci byli nadšeni jeho střihem a spoustou důmyslně umístěných kapes a kapsiček.

"Už je tu dlouho?" obrátil se po chvíli Jirka znovu na Tondu.

"No, přišel brzo potom, co jsi přestal chodit do školy."

"A kamarádí se s někým?"

"Moc ne. Kluci by se rádi kamarádili, ale on o ně nestojí," vysvětloval mrzutě Tonda. "Asi to dělá ten auťák nebo co. Ale co tě tak zajímá?" vyjel pak zhurta na Jirku.

Jirka se začervenal. Ale nemohl zapřít, že má o Otu Šperka jakýsi zájem. Ne proto, že má tak bohaté rodiče, ale pro tu jeho výjimečnost a neobvyklost.

Zvonění, ohlašující konec přestávky, zachránilo Jirku, aby si pro Tondu vymýšlel odpovědi. Vklouzli do lavice a Jirka zalétl pohledem ke Šperkovi, který seděl tři lavice za ním vzadu.

Přitom ani trochu netušil, jakou důležitou úlohu v jeho dalších, zcela neočekávaných příhodách bude Ota Šperk hrát!

10 CESTY ZA PŘÁTELSTVÍM

Jirkovi nastaly protivné dny, kdy musel dohánět všechno, co ve škole zameškal nemocí.

Tatínek i maminka už nebyli tak laskaví, jako když byl nemocný, naopak, teď k němu byli jaksi tvrdí a v učení neúprosní.

Volné chvíle, které jindy protoulal v ulicích, teď musel naplňovat tvrdou prací. Čekalo na něho i několik výkresů a rysů a spousta doplňování do sešitů.

A přece si Jirka našel občas chvilku pro sebe, kterou zasvětil přemítání o Přístavní čtvrti i o úkolu, který tam hodlal provést, totiž najít Vilemína.

Do Přístavní čtvrti se však Jirka dostal až mnohem později, když už neměl tolik práce a mohl si volně vyrazit ven.

Jednoho dne, naplněn vzrušeným očekáváním, se vydal do této podivuhodné a tajuplné čtvrti za svým zvláštním posláním. Tentokrát už neprocházel ulicemi k mostu s tak unuděnou myslí, jako když tu kráčel poprvé. Dnes byl celý prostoupen nezvyklým očekáváním, ale i nejistotou.

Najde vůbec Vilemína v tom rozsáhlém bludišti uliček? A najde-li ho, co mu řekne? Jak vůbec začne rozhovor? Ale i když Vilemína hned nenajde, podstoupí zkoušku, jestli by taky dokázal vyskočit na onu žlutou zeď jako tenkrát Vilemín, když unikl svým pronásledovatelům.

Jirka míjel ulici za ulicí a už se blížil k mostu, vedoucímu do Přístavní čtvrti. Most rozčileně a takřka s rozkoší přeběhl a pak se vhroužil do tajemného lidského mraveniště. Tady je to, touto uličkou se vydal tenkrát, když sem zabloudil. A tady teď vpravo, kolem té pumpy! A pak stál tady u těchhle plakátů...

Zpočátku byly Jirkovi uličky známé, ale čím víc zacházel do nitra Přístavní čtvrti, tím se mu stávaly cizejší.

Náhle se zarazil. Ne, tady to nebylo, co zažil tenkrát tu příhodu, kdy poznal Vilemína, to bylo určitě někde docela jinde! Probíhal opět průchody, uličkami, dvorky. Objevoval nová zákoutí a celé dosud nepoznané a neprozkoumané části.

Ale i když bloudil v Přístavní čtvrti celé odpoledne, nenašel ani žlutou zeď, za níž tehdy Vilemín zmizel, ani Vilemína.

Snesl se soumrak a v úzkých uličkách byla už skoro tma, třebaže nebe bylo ještě fialově rudé.

V oknech a v krámcích začala proskakovat světélka.

Tu se Jirky zmocnila hrůza, že by mohl znovu bloudit tak jako při své první cestě. Tentokrát si ale naštěstí zapamatoval směr, jímž sem přišel. Nicméně se vydal zpátky k mostu dřív, než nastane úplný večer.

Poražen, zklamán a se zjitřenou touhou setkat se konečně s Vilemínem, vrátil se Jirka domů. A ani když v příštích dnech opakoval své výpravy do Přístavní čtvrti, nikdy Vilemína nenašel. Tyto marné výpravy se však staly Jirkovi ponenáhlu dobrodružnými výpravami, v nichž si připadal jako Bílý muž, vydávající

se za ztraceným pokladem do daleké a neznámé země. Dokonce se na ně těšil a už se nemohl dočkat příští výpravy.

Konečně se na Jirku usmálo štěstí. Na jedné z těch, dosud marných, výprav našel stopu, která slibovala, že ho snad zavede k Vilemínovi.

11 SETKANÍ S PARTOU

Jirka si od svého uzdravení vedl opět dál deník, do něhož si přesně a podrobně zapisoval své neúspěšné výpravy do Přístavní čtvrti. A při šesté výpravě se stalo, že se Jirka zčistajasna srazil s partou, která tenkrát pronásledovala Vilemína.

Byla to úžasná náhoda! Jirka byl už vlastně na zpáteční cestě k domovu, když k němu zalétl hluk z průchodu jednoho domu. Vběhl dovnitř s podvědomou předtuchou a skutečně, v uličce

na protější straně průchodu stáli kluci, v nichž Jirka poznal Vilemínovy pronásledovatele.

Vilemín však dnes mezi nimi nebyl. Jirka se zarazil, ale parta už Jirku postřehla a výhružně ho obstoupila.

Jirka se smířlivě usmál:

"Jeden z vás chybí, co?" řekl ke klukům.

Parta posupně mlčela, ale pak jeden z kluků, právě ten, jemuž tenkrát říkali Michal, odsekl:"Koho tím myslíš?"

"Vašeho zajatce! Vilemína! Tenkrát vám utekl přes tu žlutou zeď," připomínal Jirka. "Neznal jsem vás tenkrát, ani jeho, ale všechno jsem viděl."

"I to, jak mě kopl do brady, když už visel na zdi?" vykřikl zuřivě jeden z kluků a ostatní se rozchechtali. Smích byl známkou přátelskosti. Jirka si oddychl. Taky se zasmál a zví dal dál:

"Chytli jste ho tenkrát?"

"Toho jsme chytli párkrát," ušklíbl se významně jeden z kluků a jiný dodal:

"A ne naposled..."

"Už jste vypátrali jeho adresu?"

"Dávno! Ale nebylo nám to moc platný. Bydlí v moc rušný ulici, tam na něho nemůžeme. Je tam pořád spousta lidí."

Jirka dočista zapomněl, že už chtěl jít domů. Vzrušeně vyhrkl:

"A proč ho vůbec pronásledujete?"

Proč jenom se tohle ptal! Proč ho to napadlo!

Když uslyšel důvod pronásledování, byl zdrcen.

"Sice ti do toho nic není," ozval se rozvážně, i když s nechutí Michal, "ale když tě to tak zajímá, tak ti to řekneme."

Zatvářil se, jako by chtěl začít zeširoka, a zeptal se:

"Znáš továrnu Radioglobus ?"

"Nevzpomínám si zrovna," odtušil rozpačitě Jirka.

"To je fabrika, kde dělají ty přijímače v zelených skříňkách," pomáhal mu jeden z kluků.

"Ale to není tak důležitý," máchl rukou Michal. "Jde o to, co nám Vilemínův táta v ty továrně proved. Dělal tam dílovedoucího a měl na starosti celý oddělení číslo 12. No a naši tátové dělali pod jeho vedením."

"No, a třeba toho uměli víc než on!" přerušil Michala jeden z kluků. "Můj tatínek, kdyby byl chtěl, tak se mohl stát dílovedoucím taky!"

Michal pokračoval: "Začaly přeskakovat takový řeči, že se dvanáctka nevyplácí a že bude zrušena a že dělníky přeloží do filiálky v Machově. Vilemínův otec nařkl dělníky, že málo dělají, že zkazí spoustu materiálu, a prý dokonce řekl, že se materiál ztrácí. No a na to byli do Machova přeloženi první tři dělníci."

"A jedním z nich byl můj táta," řekl lítostivě jeden z kluků.

"... a za čtrnáct dní zrušili dvanáctý oddělení a do Machova museli všichni. Jenom pan dílovedoucí zůstal, kde byl! Vilemínův táta! Přešoupli ho hezky do teploučka, nahoru do konstrukce. Všichni tvrdí, že on má na svědomí zrušení dvanáctýho oddělení a tím i přeložení našich tátů do Machova. Je to tak daleko, že můžou jezdit domů jen na dvojité sváteční dny, na neděli by se to ani nevyplatilo. A v Machově je ještě navíc hlídají jako nějaký lajdáky. Ty pomlouvačný řeči Vilemínova táty šly s nimi do Machova!"

Jirka horečně přemýšlel, co říct na Vilemínovu obranu, neboť každé slovo, které tito chlapci vznášeli na otce jeho skvělého Vilemína, působila na Jirku jako krutá rána.

"A máte určitě zjištěno, že to zrušené oddělení a přeložení dělníků má na svědomí Vilemínův otec?" zeptal se stísněně.

"Heleď," řekl opovržlivě Michal, "nám je to přece fuk, jestli nám to věříš nebo ne. Řekli jsme ti, nač ses nás ptal. Teď tedy víš, proč jsme Vilemínovi v patách."

"No dobrá," vzdychl Jirka těžce. "Od jeho táty to tedy byla špatnost, ale Vilemín přece za svého tátu nemůže. Jestli ví, co jeho otec způsobil, tak s tím určitě nesouhlasí..."

"To mě podrž, že nesouhlasí... !" rozchechtal se posměšně Michal. "Že mluvíš! Měls ho slyšet, co nám vzkázal! Dobře nám prej tak, naši tátové beztak jen dělají zmetky, ještě si utahoval z toho jejich nešťastnýho přeložení."

Tohle už byl důvod, aby chlapci Vilemína nenáviděli, a Jirka, který měl smysl pro spravedlnost, musel uznat, že Vilemín je vlastně mizera, když mluví takhle o neštěstí druhých.

"Ano... máte pravdu..." řekl potom a hlas se mu zadrhl. "Jste v právu, když ho pronásledujete. Je to ničema!"

Ale ve svém srdci se stále ještě vzpíral uvěřit tomu, co nahlas říkal. Bylo to těžké, aby na obrtlíku změnil svůj názor na Vilemína, který si o něm po dlouhé týdny vytvářel a živil.

"Je to náfuka," řekl jeden z kluků. "Dělá, že má pro strach uděláno, ale když ho tenkrát Michal, před námi zmlátil, byl celý zkroušený, viď, Michale?"

Michal se jen samolibě usmál a Jirka si v duchu představil toho hrdého Vilemína, když ho bijí a ponižují. Hrome, to ale byla ošklivá a zatracená představa! „Kuráž, ale má," ozval se zas jeden z kluků, který až dosud mlčel. "Ví dobře, že mu při každém střetnutí s námi hrozí vejprask, ale přesto se toho pořád odvažuje."

"Spoléhá na své nohy," tvrdil jiný. "A to není žádná kuráž."

"A taky měl dost dlouho štígro."

Tu se Michal obrátil k Jirkovi: "Přijď sem ve čtvrtek odpoledne. Nemáme školu a zjistili jsme, že Vilemín v ten den chodí na housle. Je to v místech, kde ho můžeme snadno přepadnout, protože tam nechodí moc lidí. Uděláme na něho zátah a nařežeme mu."

"Dobrá, přijdu," řekl Jirka.

"Tak tedy ve tři tady!" rozhodl ještě Michal. "Vymyslím zatím do čtvrtka nějaký plán, jak na něj."

Všichni kluci, kromě Jirky, pohlédli na Michala s obdivem.

Když se pak Jirka vracel k domovu, měl špatnou náladu. Tolikrát se sem vydal, aby našel stopu aspoň po onom neznámém chlapci, a teď, když ji konečně zjistil, vidí, že ten jeho tolik obdivovaný chlapec má daleko k tomu, aby se stal

jeho kamarádem, protože nemá vlastnosti, které mu Jirka v duchu předem přisoudil.

Za těchto strastiplných úvah cestou domů si Jirka, jako snad už tisíckrát předtím, vybavoval v paměti onen výjev, jak stál Vilemín mezi svými pronásledovateli, silný, hrdý a klidný. Ale hned zas tu představu zahnal. A jeho rozmrzelost a zklamání se ponenáhlu změnily v hněv, namířený proti Vilemínovi.

Tak takový je to tedy ničema! Posmívat se a vtipkovat na adresu těch, kteří trpí vinou jeho otce?

Taková hezká skořápka a tak špatná, nízká povaha! Jak jen se ve Vilemínovi zmýlil! S takovými hněvivými pocity uléhal toho večera Jirka na své lůžko.

12 HONBA V PŘÍSTAVNÍ ČTVRTI

Jirka nedočkavě očekával čtvrtek, kdy se měl zúčastnit honby na Vilemína a konečně mu stanout tváří v tvář.

Bude se mu zdát ještě tak vznešeným a čestným i obdivuhodným jako tenkrát poprvé? Jistě už ne, když teď ví, jak je zlý a špatný!

Konečně nadešel čtvrtek a Jirka se vydal do Přístavní čtvrti.

Parta už Jirku netrpělivě vyčkávala.

"To je dost, že jdeš," zahuhlal nevrle Michal. "Nerad čekám!"

Jirkovi se toto přivítání nezdálo právě přátelské a vycítil v tom Michalovu pánovitost a nafoukanost. Bylo zřejmé, že si dělá na Jirku nárok jako na sobě podřízeného nového člena party.

"Tak tedy, abych vám vysvětlil svůj plán," řekl pak Michal ke klukům. "Tadyhle Kočkodan vypátral přesně ulici i barák, kam Vilemín chodí fidlat na ty svý housle."

Chlapec nazývaný Kočkodan se tvářil nesmírně důležitě, ale parta přešla jeho detektivní výkon mlčky a bez zájmu.

Michal opět pokračoval: "Je to dole v Klášterní ulici. Stačí, když jenom obklíčíme ten barák, kam Vilemín chodí hrát, a máme vyhráno."

"No a co dál?" ozval se bez nadšení jeden z kluků, kterému říkali Lexa, a Jirka si povšiml, jak se Michal zatvářil mrzutě i trochu rozpačitě. "Nemůžeš přece čekat na ulici a tam pak přede všemi lidmi Vilemínovi namlátit?"

"A mimo to na rohu Klášterní ulice obvykle stává policajt," prohodil jiný z chlapců.

Michal se zachmuřil.

"No, máte skorem pravdu," odsekl po chvíli neochotně, "ale není třeba, abysme ho chytli zrovna před domem. Známe přece směr, kudy půjde. Rozestavíme se v tu stranu a pak uděláme zátah. Obklíčíme ho z různých stran a chytneme ho u dobytčích ohrad. Tam není nikdy živá duše. Koukněte, takhle si to představuju."

Vytáhl z kapsy sáček od mouky, okousanou tužku a nakreslil plánek ulic. Na bílém papíru se rychle objevily uličky, průchody, náměstíčka i zákoutí.

"Tadyhle je ten dům, kam Vilemín chodí hrát na housle," řekl po chvíli. "Označím ho na plánku křížkem. Ten barák ale má průchod. Průchody vyčárkuju, abysme se v plánku líp vyznali. Na druhé straně domu musí tedy stát někdo z nás, kdyby snad Vilemín vyšel z domu průchodem do Černé ulice místo do Klášterní. Víme sice nabeton, že to neudělá a že vyjde do Klášterní, ale přesto jeden z nás bude hlídat u východu do Černé, abysme byli pojištěni."

"Já," nabídl se jeden z chlapců.

"Dobrá," souhlasil Michal a připsal k průchodu do Černé ulice na plánku jedničku. Pak pokračoval: "Vilemín tedy půjde

Klášterní ulicí směrem k Provaznické. Nevíme ještě přesně, jestli půjde do Lípovky nebo jestli odbočí vlevo do Mějstřikový. Proto na rohu potřebujeme druhou hlídku."

"Tu budu dělat já," přihlásil se Jirka a jeho nabídku všichni přijali. Michal zakreslil do plánku dvojku v místo, kde měl Jirka hlídkovat.

"A já obsadím Malé schody, kdyby snad zahnul vpravo," řekl Kočkodan a Michal už ho zakresloval na plánek jako trojku.

Pak pokračoval: "V Lípovce budeme mít čtvrtou hlídku. Ta bude nejdůležitější, protože bude muset zaútočit na Vilemína a zatáhnout ho z Lípovky naproti mezi ohrady, kam by sám jinak jistě nešel. Vzdaloval by se totiž tak od svého domova. Tuhle čtvrtou hlídku si vezmu já," rozhodl sebevědomě. "Ale naproti hned u ohrad musí stát záloha, aby mi přišla na pomoc, kdyby Vilemín dělal nějaké hlouposti."

"Tam budu já," vykřikl nadšeně jeden z posledních dvou členů party, kteří dosud neměli žádný úkol.

"Dobrá," řekl Michal, "a Karos zaujme postavení ještě dál mezi ohradami jako šestý pomocník."

Naznačil na plánek své stanoviště jako čtyřku, pomocnou hlídku jako pětku a Karose jako šestku. A hned zase pokračoval: "Každá hlídka se bude pomalu a nenápadně plížit za Vilemínem směrem k ohradám. Kdyby hrozilo nebezpečí, že by se chtěl dát na útěk, zapískejte na klíč!"

Jirka chtěl pískat na prázdnou patronu, ale Michal byl proti tomu a dal Jirkovi dutý klíč, který vydával tón jako všechny ostatní klíče, jichž parta používala.

Plán byl hotov.

"Máme už nejvyšší čas," pokračoval Michal. "Vilemín před chvílí přišel do hodiny a máme tam ještě pořádný kus cesty..."

Rychle se vydali na cestu.

Proplétali se uličkami, průchody, klidně a bez bloudění.

I když byl Jirka v Přístavní čtvrti už několikrát a na svých výzkumných výpravách zkřižoval ohromné vzdálenosti tohoto podivného lidského mraveniště, tady zatím ještě nikdy nebyl.

Parta se tu však pohybovala naprosto jistě a znalecky. Znala snad každý kout a každý průchod a Jirka se jim nestačil divit.

Konečně po dlouhé době zůstali stát.

"Nemůžeme projít rovnou kolem domu, kde Vilemín hraje," řekl Michal, "ten chytrák by nás mohl při tom svém fidlání ještě zahlédnout z okna. Musíme se na svoje místa dostat každý zvlášť a oklikou!"

Jednotlivě se rozprchli na všechny strany, jen Jirka šel dál společně s Michalem, protože neznal cestu.

Nemluvili spolu. Jirkovi byl Michal nesympatický a Michal byl zas příliš nafoukaný, aby se s Jirkou pouštěl do řeči.

Dovedl Jirku na stanoviště, v plánku označeném dvojkou, a ukázal mu, odkud Vilemín vyjde.

"Nemusíš se nijak zvlášť schovávat," řekl mu přitom, "Vilemín tě nezná, tak ho tedy nevyplašíš. Nehni se odtud ani na krok, co nevidět to začne!"

Pak ještě Jirkovi ukázal, kde bude stát sám a kam asi Vilemín zamíří. Potom zmizel, aby zaujal své postavení.

Jirka se začal potulovat kolem svého stanoviště. Chvíli předstíral, že se učí slovíčka, která si vzal s sebou. Snažil se vypadat co nejméně nápadně, ale ve spáncích mu to bušilo rozčilením.

Vžíval se do postavení lovců, číhajících na kořist. Co na tom, že tady má být kořistí tvor stejný jako lovci. Tím zajímavější.

Náhle se Jirkovi skoro zastavilo srdce.

Dole v ulici bouchly dveře. Někdo vyšel z domu, kde byla hudební škola. Bylo to dost daleko, a Jirka nemohl dost dobře rozeznat, kdo to vyšel. Poznával jen to, že ulice byla liduprázdná, nikde nic nejelo, a proto mohl uslyšet hluk vrat.

Skutečně! Je to Vilemín! A loktem si přidržuje pouzdro s houslemi. A kráčí k Jirkovi, zvolna, klidně, důvěřivě, bez nejmenšího podezření.

Jirka je zmaten a rozčilen. Zdá se mu, že se mu srdce rozskočí vzrušením.

Po očku vrhá zkoumavé pohledy na blížícího se Vilemína. Teď už ho vidí jasně, i jeho obličej zřetelně rozeznává. Kdykoli Vilemín zabočí k nějakému výkladu, Jirka se poleká, že snad chce změnit směr cesty

Ale Vilemín jde stále blíž a blíž. Jirkovi se dnes líbí ještě víc než tenkrát, když ho spatřil poprvé. Do čela mu spadá pramínek vlasů a v očích má opět tu klidnou hrdost.

Má na sobě kratičké kalhoty ze světlé látky a modrou rozhalenku. Je do bronzova opálený, v celém těle mu při každém kroku i pohybu rukou svaly jen hrají.

Jirka několik okamžiků zápasí sám se sebou. Srovnává Vilemína s partou. Takovéhohle obdivuhodného chlapce že by měl přepadnout a vydat do jejich špinavých rukou? A sám jim při tom ještě pomáhat? Jirka si musí jen násilím připamatovat špatnost, kterou má Vilemín na svědomí, aby se vzchopil a nezradil partu v poslední chvíli.

Vilemín už došel až k Jirkovi.

Vrhl na Jirku lhostejný pohled, trvající sotva zlomek vteřiny.

Jirku bodlo u srdce a zrudl až do kořínků vlasů. Ještě snad nikdy v životě nezčervenal tak rychle jako teď. Cítil, jak se mu hanbou rozpalují tváře, a zároveň toužil vypadat právě tak obdivuhodně jako Vilemín. Jen kdyby se Vilemín nedíval tak přezíravě! Ne, s takovým nafoukaným klukem se přátelit nebude!

Znovu se zatvrdil proti Vilemínovi a náhle prudce zatoužil, aby Vilemínova chladná hrdost byla dnes náležitě zpražena.

Vilemín kráčel zvolna a byl teď už asi dvacet kroků za Jirkou. Mířil pomalounku do Lípovky, kde číhal Michal. Jirkovo vzrušení vrcholilo. Pustil se pomalu a nenápadně za Vilemínem. Tu Jirku dohonil onen člen party, který hlídal dříve druhý vchod domu, kde Vilemín byl na hodině, a který byl na plánku označen jedničkou. Kryl se za výklenky domů a chvílemi se schovával i za Jirku.

Od Malých schodů se k nim přidal Kočkodan, který zahlédl Vilemína, jak přes Provaznickou ulici přecházel do Lípovky. Na chvíli ztratili všichni tři stopaři Vilemína z dohledu, když Vilemín zahnul za první nároží v Lípovce. Netrvalo to víc jak dvacet vteřin, ale v těch okamžicích se stalo něco velmi podivného a nevysvětlitelného. Než došli k prvnímu ohybu, zaslechli ostrý hvizd klíče. Bylo jasné, že to hvízdal Michal. Něco se děje. Asi něco neočekávaného! Všichni tři ostře vyrazili a právě v ohybu, kde jim Vilemín zmizel, srazili se s uříceným Michalem. Byl sám. "Kde je Vilemín!" zařval vztekle.

"Vždyť šel před námi stále směrem k tobě," vydechl překvapeně Kočkodan.

"Nesmysl!" vybuchl Michal. "Zahlíd mě v druhým záhybu a dal se na útěk zpátky. Musel na vás narazit!"

"Přece nejsme slepí!"

"Ťulpasové jste a..." vtom se Michal zarazil a uhodil se do čela. "Hrome, zapomněli jsme na průchod! My jsme se sem do prvního ohybu stahovali oběma směry a on zatím ufouk jeho průchodem v okamžiku, kdy byl na těch několik vteřin nestřeženej!"

"Tak tedy rychle do průchodu!" vykřikl Lexa. Všichni vyrazili bezhlavě a bojovně k průchodu, ale bylo to zbytečné. Vilemín už dávno vyběhl průchodem do Mějstřikový ulice,

přeběhl Provaznickou a Malými schody, teď už nehlídanými Kočkodanem, a tam se ztratil ve změti uliček a přístavišť.

Od té doby pak chodíval Vilemín domů z houslové školy vždycky jen živějšími ulicemi, kde před očima spousty lidí si na něho parta netroufala.

Příležitost byla tedy na dlouho ztracena a parta musela vypátrat nové Vilemínovy cesty, vedoucí osamělejšími místy Přístavní čtvrti, kde by bylo přepadení snazší.

Jirka však docházel pravidelně každý čtvrtek do Přístavní čtvrti k partě, i když po Vilemínovi nebylo vidu ani slechu.

Jirka se brzy vžil do nezvyklého úkolu, o němž se až dosud domníval, že by ho nebyl schopen: skamarádil se s chlapci, o nichž věděl, že jsou špatní! Ale bylo v nich něco, co k nim Jirku přitahovalo.

Byla to jejich nezkrotná divokost, které se obdivoval, a jejich smysl pro dobrodružství, které on miloval a vyhledával a pro něž neměli pochopení všichni ostatní chlapci, které znal ze třídy nebo v ulici.

A všechno, co parta z Přístavní čtvrti podnikala, sledovalo jediný účel: znepříjemnit život Láďovi Vilemínovi, pokořit ho a připravit mu tělesnou i duševní bolest!

Když opět vyslídili, kam chodí, jaké má záliby a kudy se nejčastěji vrací domů, připravovali na něj honičky s pirátskou zuřivostí a s nelíčeným hněvem.

A Jirka se těchto lovů účastnil. Ne však z hněvu jako ostatní členové party, neboť jemu Vilemín neublížil, ale z touhy po dobrodružství, která v něm plála. A nic mu nemohlo poskytnout tolik vzrušení jako pečlivě připravované a plánované přepady party, chystající se na Vilemína. Těmto přepadům předcházelo hlídání různých tajemných průchodů a uliček, stopování, vyptávání se, a vůbec mu nevadilo, že všechny honičky až dosud končily neúspěchem.

Jirka si nedělal výčitky z utrpení, které parta Vilemínovi neustále připravovala a jehož byl i spoluviníkem. Jirka si vykupoval klid svého svědomí tím, že byl přesvědčen o Vilemínově špatnosti.

Jirka se někdy až dvakrát týdně vydával vždycky odpoledne na dalekou cestu za most, do záhadné Přístavní čtvrti, aby se tam sešel s partou.

Příležitost k pronásledování Vilemína nebyla sice častá, ale parta měla pořád co dělat. Odpoledne protoulané s partou kluků v Přístavní čtvrti bylo nabito událostmi a Jirka, který všechno pozorně sledoval a o všem přemýšlel, odnášel si odtud pokaždé nové dojmy.

S Jirkou čítala parta teď šest členů.

Po Michalovi, který byl jejím náčelníkem, byl nejstarší v partě Kočkodan. Říkali mu tak pro jeho opičí zjev. Měl neobyčejně dlouhé ruce, pokřivené nohy a i ve tváři měl cosi opičího. I když však byl po Michalovi nejstarší, neměl v partě žádný vliv.

Bylo to divné: i když parta držela pospolu dobrovolně a nikdo nebyl k členství nucen, přece jen si nebyli všichni její členové rovni!

Michal žárlivě střežil své náčelnické místo, jež si mu nikdo netroufl upřít, protože byl starší než ostatní. Ale byl tu Lexa, obyčejný člen party, který jediný neprojevoval Michalovi patřičnou úctu.

Lexa měl na všechno, co Michal dělal nebo říkal, jen uštěpačné poznámky a vtípky, které rozesmávaly partu, i když se snažila svůj smích před Michalem skrýt.

Kluci se Lexovi pro tuto jeho odvahu vůči Michalovi obdivovali.

Michal se tajně Lexy bál, že ho jednou zesměšní před ostatními tak, že bude v partě nemožný a jeho náčelnické

postavení bude otřeseno. Nejradši by byl Lexu z party vyhodil, ale hrozilo mu opět nebezpečí, že s Lexou by odešli i ostatní kluci, a tak Lexa nevědomky držel Michala v šachu.

Lexa nevypadal na pohled nijak výbojně. Měl ještě téměř dětský obličej s nevinným úsměvem a s mírnýma, hnědýma očima.

Ale někdy v jeho očích šlehl oheň vzdoru a duševní síly a jeho neviňoučký úsměv se proměnil v zdrcující úšklebek. A to tenkrát, když Lexa odporoval Michalovi. Prvenství v hrubosti měl nesporně Michal. Užíval své tělesné síly kde mohl, a používal ji i proti členům party, kromě Lexy. Aspoň si nikdo nepamatoval, že by dal Michal Lexovi pocítit svou pokořující sílu jako jiným.

A tak jako Michal vynikal v hrubosti, v nadávkách i sprostém chování kraloval další člen bandy. Karos. Každé druhé slovo byla nadávka, kterou by se neodvážil vyslovit před rodiči nebo učitelem.

Ostatní kluky tituloval jen nadávkami, i když ne zle myšlenými, ale chlapci už na to byli zvyklí, protože sami nebyli svatí. Jirkovi však byl Karos nejprotivnější z celé party. Někdy dokonce tak jako Michal.

Nejzajímavějším z party byl drobný chlapec, jemuž parta přezdívala Mandragora. Někdy jim ani tato přezdívka nevyhovovala a parta mu říkala „Oběšencův provázek."

Ustavičně nosil krátce ostříhané vlasy jako trestanci. Byl bledý a nezdravý, tělo měl slabé a neduživé. Nikdy se ani trochu neopálil a byl pořád jak tvaroh bílý.

Mandragorova maminka měla prádelnu a žehlírnu. Byla hrozně pověrčivá a její pověrčivost přešla i na jejího syna.

Každou chvíli přišel Mandragora k partě s nějakým zvykem nebo pověrou a navrhoval jí, aby se podle toho řídila...

Někdy se parta Mandragorovi vysmála, jindy ho uposlechla. Tak například nikdy, po jeho výstraze, nepodnikala žádné větší nebezpečné akce v pátek. Divnou shodou okolností se vyplnilo už několik věcí,

k nimž se vztahovaly Mandragorovy nesmyslné pověry, a jednou z nejhroznějších, která partou přímo otřásla, byl případ, který se stal v domě, kde Mandragora bydlel:

Zemřel tam jakýsi starší muž a Mandragora tvrdil, že do roka zemře v témže bytě ještě někdo další.

"Uvidíte," řekl tenkrát Mandragora prorocky partě, "že se tak stane. Vynášeli mrtvolu ze dveří hlavou napřed, a to se pak prý mrtvý vrací! Mrtvola se má vždycky vynášet ze dveří nohama napřed, aby se její duch už nemohl nikdy vrátit!"

Když pak zanedlouho čirou náhodou v onom bytě zemřel druhý člen rodiny, byla parta ohromena tímto náhodným a přesto tak děsivým splněním Mandragorovy pověry.

Jen Mandragora zůstal klidný a své další pověry pronášel pak ještě s větší jistotou a důrazností než dříve.

13 ZÁBAVY OTY ŠPERKA

Od té doby, kdy musel dát své ušetřené peníze, které měl na kolo, tatínkovi a mamince, aby vypomohli strýci Karlovi z jeho tísně, ztratil Jirka všechen zájem o obchody, které dosud ve škole provozoval.

Jeho půjčovna dobrodružných knížek přestala fungovat. Knížky si Jirka uložil doma do malé bedničky,kde zahálely. Neobchodoval už ani s pery a násadkami, ani nenabízel cizozemské známky, ani se nedřel s vypracováváním výkresů a

rysů pro ty, kteří to neuměli, ale mohli si za svou lenost nebo neznalost zaplatit.

Jirka už peníze nepotřeboval. Netoužil po ničem, jenom po kole, a kdyby byl na ně chtěl znovu začít střádat, musel by šetřit další dva tři roky, tedy právě tak dlouho, za jak mohl očekávat splacení půjčených peněz strýci Karlovi. A na takové čekání nebo na nové střádáni neměl už sílu ani chuť.

A když si Jirka myslel na kolo dál, s úžasem shledával, že už po něm vlastně tak bláznivě a zoufale nebaží jako kdysi! Teď měl plnou hlavu jen Přístavní čtvrti.

A v té době se v Jirkově třídě život měnil ponenáhlu v něco, co ještě nepamatovala, a jen Jirka to neviděl. Dokonce se přestal zajímat i o Otu Šperka, který se po nemoci opět vrátil do školy.

A byl to právě Ota Šperk, který způsobil, že třída vybočila z dosavadního nudného koloběhu a že se v ní začaly odehrávat věci neobvyklé.

Ota Šperk měl na spolužáky zvláštní vliv. S nikým se sice nijak zvlášť nekamarádil ani víc nemluvil, choval se ke všem stejně, ale to, co řekl, na třídu platilo. Byl povýšený a dělal dojem, že každým pohrdá a že mu nikdo není dost dobrý.

Chlapci, kteří měli ve třídě prim, se snažili dostat Šperka do své společnosti.

Chudí chlapci usilovali o Šperkovu přízeň pro jeho kapsu, která byla stále plná, a pravda byla, že Šperk

lakomý nebyl. Dával si od spolužáků sloužit a za to jim za každou maličkost platil. Chlapci se hádali a prali mezi sebou o to, aby si vysloužili nějaký ten padesátník nebo korunu, a Šperka to zřejmě bavilo.

Jednou za velké přestávky, když se kolem něho opět shlukli ostatní, aby z něho něco vymámili, prohodil Ota Šperk unuděně:

"Hele, Dvořický, chtěl by sis něco vydělat? A ještě někdo další? Třeba tadyhle Dražan..." a ukázal přitom prstem na Jirku, "beztak kouká na každou kačku jako na zjevení a jako hladověj tu chodí kolem!"

Jirku tahle urážlivá Šperkova slova pobouřila. Popadl ho vztek nad takovým ponižováním.

"Kašlu ti na ty tvoje mizerný šestáky, náfuko jeden! vykřikl na Šperka, "a kašlu i na tebe!"

Ota Šperk zbledl zlostí. Nebyl zvyklý, aby s ním někdo takhle mluvil a aby se vzpíral jeho penězům. Byl zvyklý na to, že si za své peníze může koupit všechno, i hrdost a rovnou páteř.

Vztek se zrcadlil v jeho přivřených, podivných očích.

„ Jednou budeš třeba litovat, že sis to se mnou rozházel," řekl jedovatě Jirkovi, "tak jako toho dnes už lituje někdo jiný. Ale však ty ještě rád přilezeš! Jako otrok přilezeš!"

"Ale jo, jen si žvaň," křičel Jirka na něho rozčileně. Tou Šperkovou výhrůžkou byl přece jen zmaten. Nerozuměl jí. Kdo byl tím druhým? A proč by měl k němu někdy přilézt a ke všemu jako otrok?

Šperk si zatím vybral jiného spolužáka. Bylo jich tu tolik, kteří byli za peníze ochotni udělat všechno!

A tak tu v kruhu zvědavců stáli Dvořický a Tomsa, dva šťastní vyvolenci, a Šperk jim říkal:

"Podívejte se na tuhle dvacetikačku." V ruce měl zbrusu novou dvacetikorunu. "Bude toho, kdo zvítězí ve rvačce. Pusťte se do sebe, ta dvacka přece stojí za to!

A Tomsa s Dvořickým, kteří chodili spolu do školy už třetím rokem, kteří si byli sice lhostejní, ale jeden druhému neublížil, se do sebe pustili a tloukli se hlava nehlava jako dva úhlavní nepřátelé.

Mlátili do sebe, pohlavkovali se, kroutili si ruce, kopali a váleli se po podlaze. Pro dvacetikorunu!

Dvořickému došel dech a Tomsa přešel do útoku. Nakonec vytryskla Dvořickému z nosu krev a ostatní chlapci si povšimli, že vrávorá. Nebrečel, ale v očích měl výraz podivného úžasu.

Tomsa musel přerušit rvačku a vzápětí už taky vešel do třídy učitel. Chlapci chvatně zasedli do lavic. A krásná, nezmačkaná dvacetikoruna Oty Šperka putovala pod lavicemi štafetou k Tomsovi.

Ale tohle byl jen začátek. Ota Šperk přicházel s dalšími nápady, jimiž se snažil zahnat svou nudu. Pořádal nové zápasy a zatahoval do nich i bohatší, nezápasící chlapce, kteří sázeli na toho nebo onoho kamaráda. Někdy Šperk prohrál, jindy zase museli chlapci klopit Šperkovi.

Ota Šperk uzavíral sázky na všechno možné. Sázel na to, které mužstvo vyhraje v neděli v kopané, i na to, jestli bude mít třídní učitel kravatu zelenou nebo tu černou s bílými tečkami.

Zjednal si stálého cidiče bot. Ani jeden úkol nedělal sám, všechno si dával napsat, nakreslit nebo narýsovat. Vždycky ovšem za peníze!

A největší oblibu získala jeho „americká loterie."

Byl to jeho vlastní vynález a taky se tím nijak netajil. Mohli se jí zúčastnit jen ti chlapci, kteří nějakou tou korunou oplývali. Ostatní, kterým doma rodiče peníze opatrně odpočítávali, byli ze hry vyřazeni, ale účastnili se jí tím horlivěji jako pouzí diváci.

Šperkova „americká loterie" vypadala takto: vydalo se vždycky deset losů a los stál tři koruny. Hlavní výhra byla sto korun, druhá padesát a třetí třicet. Výhru však vyplácel Šperk jenom tenkrát, když výherce splnil podmínku, spojenou s výhrou. Tak na příklad jednou výherce hlavní výhry musel

vhodit při vyučování na stupínek skleněnou kuličku se smrdutou náplní, pakliže chtěl, aby mu byla výhra vyplacena.

Byl to Kančák z druhé lavice. A Kančák se toho pro těch sto korun odvážil. Učitel ho však při tom přistihl a dal mu trojku z mravů.

Menší výhry byly spojeny s menším nebezpečím. Tak jednou byla třicetikorunová výhra spojena s podmínkou, že výherce se dobrovolně přihlásí k vyzkoušení aspoň ze dvou předmětů, které se toho dne vyučovaly. Padlo to na Mázla.

Podmínky a úkony byly skoro pokaždé měněny, aby loterie neztratila na přitažlivosti.

Nikdo, kromě Šperka, nikdy nevěděl, jaký úkol která výhra přinese. Výherce se to dověděl, až když se přihlásil o výhru. Tah losů taky nezačal dřív, dokud se

všech deset neprodalo. Často se stalo, že úkol byl tak riskantní nebo skoro vůbec nemožný, že se výherce raději výhry vzdal, než aby se pokusil ji splnit.

Hlavsa mohl získat první výhru, kdyby byl dal kalamář s inkoustem nahoru na rám dveří tak, aby kalamář spadl vcházejícímu učiteli při otevření dveří na hlavu. Hlavsa se však toho neodvážil.

Na Měřičku zas připadl úkol, spojený s hlavní výhrou, aby si dal za košili živou krysu. Pořadatelé loterie slíbili, že krysu seženou ze školního sklepa. Proto nebylo divu, že většina hlavních výher propadla ve prospěch Oty Šperka. Šperk taky půjčoval peníze na úroky, někdy ale i bezúročně. Zakrátko měl kolem sebe celý štáb spolupracovníků, kteří za něho všechno vyřizovali, takže Šperk už nemusel osobně nic vyjednávat a zařizovat.

Měl taky svého bankéře, Radouně, který se staral o půjčky peněz, upomínal dlužníky, vedl jejich seznam a inkasoval vrácené peníze.

Častolovického Šperk pověřil „americkou loterií" a prodejem losů. Sám jen vymýšlel úkoly, které měli výherci splnit, a pak se zřejmou radostí kontroloval, jak je plní.

Machánek se stal ředitelem sázek. Z příkazu Šperka uzavíral sázky s chlapci na nejnemožnější věci.

Benda byl pak Šperkovým osobním tajemníkem. Kontroloval činnost Radouně, Častolovického i Machánka a kromě toho vyjednával, kdo a za kolik udělá ten který úkol, výkres nebo rys pro Šperka.

Šperk si cestu do srdcí svých spolužáků otevřel penězi. Ale ne do všech. Jedním z jeho nejnesmiřitelnějších odpůrců se stal Jirka, hlavně po tom ponížení, jež mu Šperk vmetl do tváře tenkrát, když ho vyzval k zápasu s Dvořickým.

14 ODVAHA A ZBABĚLOST

Celá parta, Michala nevyjímaje, brzy vycítila, že Jirka je v každém směru převyšuje. Nikdo z party Jirku nikdy nepřiměl k tomu, aby třeba zahnutým drátem ukradl jablko nebo pomeranč z košíku před krámem.

Parta taky nikdy neslyšela Jirku sprostě mluvit. Pravda, Jirka nebyl žádný svatoušek, občas mu nějaké to slovo uklouzlo, a slovo ne právě nejslušnější, ale před partou si na tyhle věci dával obzvlášť pozor. Dělalo mu dobře, že ho považují za slušného kluka.

Parta věděla, že je Jirka divoch, jemuž na nějaké té ráně, ať už dané nebo přijaté, nezáleží, ale v ostatních věcech byl slušnější než všichni ostatní členové party. Michal to věděl a nelibě nesl, že se od nich Jirka tak odlišuje.

Jirka se mu tajně zamlouval tím, jaký byl a čím se od ostatních lišil, ale sám se nedovedl nikdy přemoci, aby jednal jako Jirka. Jirka ostatní převyšoval duševně a Michala to jako náčelníka party zahanbovalo.

A tak se začal pomalu na Jirku dívat jako na Lexu, neboť se bál, že by mu mohl být časem velmi nebezpečný. A Jirka, aby si partu získal, přicházel pokaždé s nějakou zábavou nebo akcí, o níž předem věděl, že je zaujme a že přitom vynikne jeho převaha nad nimi.

Ale i když parta Jirkovu duševní převahu uznávala, přece jenom mu jednu věc vytýkala, totiž zbabělost.

"Nemáš dost odvahy pro naše akce," říkal Jirkovi občas Michal mentorsky, když chtěl přehlušit vlastní obavy, že nad ním Jirka vyniká. A Jirka musel uznat, že k takovým věcem, jaké parta dělala, odvahu opravdu nikdy neměl a už asi nikdy mít nebude.

Chvěl se trapnou hrůzou, kdykoli se parta vydala na tržiště krást ovoce. A do smrti nezapomene na hrůzy onoho večera, kdy parta vhodila do konírny v Černé ohradě výbušnou kuličku. Koně se splašili a několik jich bylo nebezpečně pokopáno. Nejhorší na tom ale bylo to, že partu při tom činu přistihlo několik kočí, kteří ji začali ihned pronásledovat, ale naštěstí pro partu nikoho nedopadli.

Kluci z party se pak Jirkovi posmívali, když jim vyprávěl, jak ten večer strachy utekl domů a v noci volal ze spaní o pomoc.

A přece se nemohl Jirka s partou rozloučit a opustit ji, i když většina toho, co podnikala, bylo tak nebezpečné a ničemné.

Jirka v tom ustavičném napětí i strachu vybíjel svou touhu po něčem vzrušujícím a dobrodružném. A proto se znovu a znovu vydával do Přístavní čtvrti, třebaže jeho návraty se často podobaly útěkům.

Hlavně ho však trápilo to, že mu parta vyčítá nedostatek odvahy!

Jirka odvážný byl a taky si toho byl vědom, ale měl odvahu jen k těm činům, které nehraničily s ničemností. A jeho odvaha hraničila někdy až se šílenstvím.

Minulou zimu přešel řeku po prvním tenkém ledu. Cosi ho k tomu tenkrát nutilo. Až se pak otřásl hrůzou, když si uvědomil, jak blízko byl smrti tam uprostřed řeky na tenkém ledovém škraloupu!

Ve škole při tělocviku dělal krkolomné přemety na bradlech. Nebál se podstoupit jakýkoli zápas i s tím nejsilnějším chlapcem ze třídy.

Před minulým čtvrtletím přinesl do školy Zeman nějaký bílý prášek, jed, a se zachmuřenou tváří tvrdil, že jed spolkne, když ve čtvrtletí propadne!

Jirka tomu neuvěřil a lízl si prášku, třebaže ho Zeman varoval. A nic se mu nestalo! Prášek byl obyčejná nastrouhaná křída a Zeman se tím jen tak naparoval, aby vypadal v očích celé třídy odvážný a ke všemu odhodlaný hrdina.

Zeman za to stržil posměch, ale odvahu vlastně projevil Jirka. Vždyť nemohl vědět, jestli je prášek opravdu jed či ne, a přesto jej okusil!

A takových příkladů, větších i menších, byla spousta, a z nich přímo čišela Jirkova odvaha a opovrhování nebezpečím.

Proto ho teď tím víc trápilo, když mu parta vytýkala zbabělost. A tak zas chlubivým nebyl, aby partě vyprávěl o svých různých minulých činech a tím se v jejích očích očistil.

Ale brzy se naskytla příležitost, která partu přesvědčila, že Jirka odvahu má.

15 JIRKA PŘEDSTIHUJE MICHALA

Za pošmourného chladného čtvrtka se Jirka vydal odpoledne jako obvykle k partě do Přístavní čtvrti.

Tentokrát však nijak nepospíchal. Věděl, že pro dnešek nemají v plánu nic důležitého, co by vyžadovalo přesný příchod. Taky s Vilemínem nebylo nic nového. Když jim naposledy skoro zázrakem unikl, Michal určil, že dají Vilemínovi nějakou dobu pokoj, aby se stal neopatrnější, a tak že ho snáze dopadnou.

A tak na obzoru nebyla žádná větší akce. Parta se spokojovala pouhým touláním se Přístavní čtvrtí bez cíle a přepadáváním jiných osamělých chlapců.

A přece přišel dnes Michal se zajímavou věcí.

Zavedl partu k zadní zdi starého zrušeného hřbitova, který stál na svahu, ale vrchol zdi se nesvazoval jako země. Stupňovitě se zvyšoval, takže zeď jako by stále vzrůstala.

"Kdo z vás skočí z nejvyššího stupně?" zeptal se u zdi Michal.

Byl to opět jeden z jeho úmyslných činů, jimiž se snažil ukázat, že dokáže víc než kterýkoli člen party. Byl ze všech největší a nebylo proto pro něho obtížné skočit z vyšší výšky. Mohl tudíž směle tuto soutěž navrhnout.

Kočkodan se svými opičinu pohyby se vyšvihl na nejnižší část hřebene zdi.

"Skočím asi tak nejvýš z pátýho stupně," řekl poněkud nejistě a kráčel po zdi stále výš.

Na pátém stupni se zastavil. Zahleděl se do hloubky pod sebou a vrátil se pak na čtvrtý stupeň.

Parta se dala do výsměšného chechtotu. Ale Kočkodan na to nedbal. Skočil ze čtvrtého stupně, protože na pátém už dostával z výšky strach.

"O co, že tě vemu!" vykřikl rozvášněně Lexa.

Dost obratně se vyšvihl na zeď a skočil ze šestého stupně. Upadl na kolena a ruce, ale nic se mu nestalo.

Všichni členové party, až na Michala a Jirku, si tak zatím ověřili svou odvahu.

Sedmý stupeň byl zatím rekord. Dosáhl jej Karos.

A teď už byla řada jen na Michalovi a Jirkovi.

"Skákej!" procedil mezi zuby Michal na Jirku.

Jirka už chtěl odpovědět, že bude raději skákat až úplně poslední, když Lexa vyštěkl na Michala:

"Jen se neboj skočit první, beztak sebou plácneš!"

Parta se však neodvážila smát. Michal se na Lexu zlověstně ušklíbl a drápal se na zeď.

Vystupoval z jednoho stupně na druhý, až byl u sedmého, který byl dosavadním rekordem a kráčí stále výš! U devátého se zarazil.

Povýšeně se rozhlédl po chlapcích dole pod ním a zdálo se, že ho pohled na ně uspokojuje, protože se sebevědomě usmál. Pak skočil. Byla to značná výška. Dopadl těžkopádně, současně na ruce i nohy, a ještě se převalil. Ale ani teď se nikdo nesmál. I Lexa zůstal vážný a netroufl si žádnou poznámku. Vždyť ani on, ani jiný člen party by z té výšky neskočil!

"No jo, to dokáže zas jenom Michal!" pravil patolízalsky Mandragora.

"Ze země se to ani tak moc vysoko nezdá," řekl pak zadumaně Kočkodan, "ale teprve tam nahoře člověk dostane strach." Jeho čtyři stupínky v porovnání s Michalovými devíti mu připadaly směšné.

"A teď skáče Jirka," přerušil jeho úvahy Lexa.

Jirkovi se rozbušilo srdce. Teď anebo nikdy musí dokázat svou odvahu, aby mu parta věčně nevyčítala, že je zbabělý.

Mrštně se vyhoupl na zeď u jejího nejnižšího stupně.

S pohrdáním přeběhl druhý a třetí stupeň. Parta ho napjatě pozorovala. Čtvrtý stupeň.

Z toho přece Jirka skákat nebude, ten je dobrý leda tak pro Kočkodana nebo Mandragoru.

Pátý, šestý a sedmý stupeň. Jirka pohlédl dolů. Výška mu připadala už dost značná. A přece musí ještě výš! Zpomalil svůj útok na stupně, zvolna vystupuje na osmý.

Teď je na devátém, odkud skočil jediný Michal. Před nim se rozvírá už opravdová propast.

Jirka je zpocený. Znovu pozoruje chlapce. V jejich tvářích čte zvědavost i obdiv, v Michalově tváři vidí zlost a vztek, že ho třeba překoná.

A Jirka cítí, že Michala musí překonat, jestliže má klukům zarazit ty jejich věčně pokořující řeči o jeho malé odvaze.

Přešel přes desátý stupeň a zastavil se na jedenáctém. Dole mezi kluky to zašumělo údivem.

"Nevytahuj se, odtamtud přece neskočíš!" vykřikl pochybovačně Lexa. A k němu se přidali i ostatní. Jejich výkřiky byly smíšeny s vtipem, ale myšleny byly vážně.

"Pozor - sirka!"

"Nemysli si, že jsi vrtulník!"

"Udělej si z kapesníku padák!"

"Nehoň si tričko a slez níž!"

Jirka zaťal pěsti, zavřel oči a odrazil se.

Vzápětí oči zase otevřel. Morek v kostech mu ztuhl, byl celý ochromen.

Skočil!

Skočil z té obrovské výšky!

Proud vzduchu mu zasvištěl do uší, v očích se mu svět rozmazal v jednu slitinu. Zdálo se mu, že letí úžasně dlouho, a přece viděl, jak se k němu země blíží šílenou rychlostí.

Pak pocítil v nohou strašlivý náraz, který mu vystřelil až do kyčlí a vyrazil z něho dech. Dopadl na nohy i ruce a udělal proti své vůli několik poskoků po čtyřech. Potom se napřímil a zmateně si utíral uprášené ruce.

Vítězoslavný úsměv, naplněný pýchou, se mu nevědomky objevil na rtech. Parta propukla v nadšení. Kromě Michala nikdo neskrblil pochvalou. Jirka cítil, že jeho pověst je dokonale napravena.

Michal neřekl ani slova a tvářil se mrzutě. Byl překonán. Jirka nad ním opět vynikl.

A aniž si to uvědomil, začal Jirku nenávidět víc než Lexu.

16 PLÁN SE SPORT-KLUBEM

"Dnes pro vás mám něco ohromnýho," řekl tajuplně Michal jednoho dne, když se parta sešla ke své obvyklé schůzce.

Zavedl kluky k lucerně na malém náměstíčku, kde je nemohl nikdo slyšet, a tam spustil:

"Vím, jak se dostat ke skladišti SPORT-KLUBU. Je tam uloženo všecko sportovní náčiní. Spousta kopacích míčů! I na volejbal! Taky tam mají luky, s kterými SPORT-KLUB vyhrál lukostřelecký závody. A co je tam boxerských rukavic!"

"No, a co z toho, že tam znáš cestu. My tam trefíme taky!" opáčil Lexa.

"Dobrá, nejde přece o cestu," zuřil Michal, "ale o to, jak se nepozorovaně dostat do skladiště a vypůjčit si tam něco na věčnou oplátku."

"A to bysme tam šli hned ?" ozval se Kočkodan.

"Co tě nemá, počkáme, až se setmí!"

Ale Lexa měl zase námitku: "A to to vezmeme rovnou vrátky, kudy chodí členové SPORT-KLUBU, nebo přelezeme ohradu?"

"Nestarej se," odbyl ho nevrle Michal. "Ani vrátky, ani přes ohradu! Skladiště sousedí na druhý straně s dvorky, kam se dostaneme snadno, a jak budeme na těch dvorečkách, tak máme vyhráno.""A víš, že ve skladišti nikdo nebude ?"

"Samo! Ve čtvrtek ve SPORT-KLUBU nic není. Přečetl jsem si seznam schůzi a cvičení, připíchnutý u vrat SPORT-KLUBU!"

Jirkovi se z této akce začala tak trochu točit hlava. Byl už zvyklý na ledacos, co s partou podnikl, ale tahle krádež ve velkém byla pro něho přece jen silným soustem.

"Není to pro nás trochu moc ?" namítl nesměle.

"A hele," vyjel na něho posměšně Michal, "náš strašpytel má nahnáno. To víš, tohle je něco jinýho než skákat se zdi! Co si myslíš? Tady nejsi ve sdružení kojenců, to radši koukej vypadnout, když jsi už předem strachy naměkko!"

Parta se řehnila a po delší době se snesla na Jirku opět záplava vtipů.

Pro Jirku byla Michalova slova i výsměch party ledovou sprchou. Měl za to, že výčitky o zbabělosti jsou už dávno zažehnány.

Mlčel. Parta se radila s Michalem, kdy a jak nejlépe vniknout do skladiště, a Jirka jen mlčky naslouchal.

Procházeli zvolna uličkami, daleko od skladiště SPORT-KLUBU, aby na ně nepadlo podezření, až bude krádež objevena.

Napjaté očekávání zaháněło dlouhou chvíli.

Michal všem tlumeně vysvětloval, jak se nejvhodněji dostanou do skladiště. A jednotlivým členům už taky přiděloval úlohy.

Jirka s Mandragorou budou hlídat na přilehlých dvorečcích.

Lexa bude stát u hlavního průchodu, kterým prochází dost lidí.

Michal vleze odtrženými prkny do skladiště. Karos s Kočkodanem zaujmou stanoviště před otvorem a budou přijímat věci, které jim Michal vyhází ze skladiště.

Hvízdnutí na klíč, pro nezasvěcence zdánlivě bezvýznamné, značí nebezpečí. V takovém případě se pak každý člen party musí postarat sám o sebe a zachránit se na vlastní pěst.

17 VEČER HRŮZY

Ani v nejdelších letních dnech nedalo na sebe šero v Přístavní čtvrti dlouho čekat.

Dnes bylo ještě navíc pod mrakem a soumrak se snesl dřív než obvykle. Partě to bylo ovšem vhod.

Šeřilo se stále víc a víc.

Oklikami a jednotlivě došli do blízkosti skladiště. Jirky se zmocnil opět onen nepříjemný pocit strachu, jak všechno dopadne. Ale i když se tento pocit stupňoval v nervy drásající rozčilení, nemohl bez toho být. Musel se neustále napájet vzrušujícím očekáváním, jen aby utišil stravující touhu po dobrodružství.

Mlčky a s rozechvělými nervy zaujal stráž.

Stál na malém setmělém dvorku. V domech se už svítilo. Jirka viděl do přízemních bytů, jejich dveře vedly přímo na dvorek. Za dvorkem se rozkládaly další dvorečky, oddělované chatrnými ploty nebo zídkami a přecpané dřevěnými kůlnami, vozíky a všelijakým harampádím.

Občas se domů vrátil některý z nájemníků a to pak Jirka uslyšel nejprve kroky v průjezdu, pak nájemník vešel na dvorek a Jirka se okamžitě skrčil mezi staré bedny, sudy a ostatní krámy, aby nebyl spatřen.

Náhle ho napadlo, že se dnes vrátí domů z Přístavní ulice velmi pozdě. A ještě nemá ani jeden úkol a zítra má být vyvolán ze zeměpisu a z fyziky! Skoro celá třída už byla z těchto předmětů vyzkoušena, jenom on s několika spolužáky dosud ne. Proboha, to už bude bůhvíkolikátá pětka!

Jirky se zmocňovala netrpělivost. Už aby to tu všechno skončilo!

Vezme to domů nejkratší cestou, zůstane déle vzhůru a trochu si zopakuje ten protivný zemák. Snad i fyziku, když ovšem neusne nad knihou. Nebo si ráno přivstane a podívá se na ni.

A úkoly si udělá v přestávce ve škole, před hodinou, však se nikdo nezblázní! Takhle Jirka obvykle smýšlel, když nevěděl starostmi kudy kam.

Náhle Jirku vyrušila z přemítání pekelná rána. Jako by ho píchla jehla u srdce.

Řinkot spousty rozbitého skla!

Michal zřejmě porazil ve skladišti vysazená okna z vikýřů!

Ozval se zmatený dupot. Okna se kvapem rozsvěcovala, dveře na dvorcích se otvíraly a z nich vybíhali muži i ženy, někteří s rozžatými lampami.

Všechno bylo dílem několika okamžiků. Kdesi se ozval hvizd klíče a Jirka se bezhlavě vrhl k průjezdu.

"Ve SPORT-KLUBU jsou zloději!" ozval se výkřik.

Nějaký muž vyběhl proti Jirkovi s rozpřaženýma rukama.

Jirka se zděšeně obrátil zpět k bednám, za nimiž se až dosud skrýval.

Muž vyrazil za ním a několik ostatních se k němu připojilo. Jirka v hrůze vyskočil na hradbu beden a sudů, jako by měl křídla. Poskakoval ve tmě po barikádách a dál, dávaje v sázku vaz i nohy. Ze všech stran se ozývaly hlasy a míhala se světla.

Vtom se Jirka i s několika bednami zřítil na zem. Jedna z nich ho málem omráčila. Ležel bez dechu pod nimi, polomrtvý hrůzou a bolestí.

Hlasy se blížily.

Jirka se chtěl vzchopit, ale bedna na něm ležela, jako by byla ze železa.

Tu kdosi vykřikl: "Tamhle za bednami se něco černá, podívejte se!"

Jirkovi projel výkřik až do morku kosti. S vypětím posledních sil odvalil bednu, vyskočil a v divém útěku prchal do tmavého výklenku, kde tušil východ ze dvorka na ulici.

Někdo mu zaskočil cestu, posvítil mu baterkou do obličeje a chytil ho za kabát.

Jirka se mu vyškubl a přitom ucítil, jak v rukou neznámého zůstalo kus podšívky jeho saka.

"Stůj! Stůj!" slyšel za sebou. "Poznali jsme tě! Víme, kdo jsi! Už nám neutečeš! Chyťte ho!"

Děsivá slova se rozléhala ztichlými dvorky ozvěnou. Celá Přístavní čtvrť byla jakoby rázem vzhůru.

Jirka se zděšeně vynořil na ulici. Naštěstí byla liduprázdná. Tady na ulici bylo těžko poznat, co se děje za domy na dvorcích. Zalétlo sem jen nejasné a vzdálené volání.

Jirka utíkal, zchvácen hrůzou, aniž cítil únavu. Nezastavil se ani za mostem, vedoucím z Přístavní čtvrti. Teprve když dorazil do ulic, které mu už byly povědomé, zmírnil divoký běh. Byl doma. Náhle cítil, jak je vyčerpaný a unavený.

Jak najednou miloval tu svou moderní a střízlivou ulici, ulici bez vzrušení a událostí!

Když přišel domů, byla u nich paní Zábranská.

"Tak kdepak se mladej pán zase toulal, co?" byla její první slova, v nichž zanikl Jirkův "Dobrý večer".

"Kdybych já byla tvou maminkou," řekla ještě paní Zábranská jedovatě a s výhrůžkou, "já bych tě naučila chodit včas domů!"

Jirka něco zahučel, ale teď vystřídala paní Zábranskou maminka sama a uštědřila Jirkovi několik ostrých slůvek.

Jirka s vyjevenou tváří zhltl večeři. Dnes byl k výtkám hluchý. V duchu znovu prožíval to děsné dobrodružství z Přístavní čtvrti do všech podrobností.

Vzal učebnici zeměpisu, ale byl tak rozrušen, že vůbec nevnímal, co čte. Písmenka mu poskakovala před očima jako zjančená. Uvědomil si, že z učení už nebude nic.

Ale ještě dlouhou chvíli měl schválně knihu otevřenou, aby mu maminka nemohla vyčíst, že se neučí. Bezmyšlenkovitě hleděl do učebnice a v srdci se mu tetelila hrůza.

18 DOPADENÍ VILEMÍNA

Jirka po této příhodě do Přístavní čtvrti dlouho ani nepáchl.

Byl sužován hrůzou a strachem.

Umiňoval si, že do Přístavní čtvrti už ani paty nevytáhne. Stále mu v uších zněl výkřik onoho muže, který se ho snažil zadržet na útěku od skladiště: "Stůj! Stůj! Víme, kdo jsi! Poznali jsme tě!"

Byla to jen léčka, aby se zastavil, nebo ho ten muž skutečně poznal?

Jirka žil v mučivé nejistotě. Každé zazvonění u domovních dveří ho vylekalo. Považoval je za policii. Děsil se všeho.

A to trvalo dlouho. Aspoň Jirkovi se to zdálo úžasně dlouho...

Ale den míjel za dnem a nic se nedělo.

Všechno by už dávno vyšlo najevo, kdyby ho ten člověk tenkrát opravdu poznal.

A tak vlny nejistoty a hrůzy opadávaly a Jirka se uklidňoval. A jednoho dne se opět odvážil do Přístavní čtvrti a s partou obnovil staré styky.

I partu událost ve SPORT-KLUBU pořádně vyplašila. Žádného z nich tenkrát sice nechytili, ale všichni zažili strachu více než kdy jindy.

A vypadalo to, že partu aspoň na čas přešla chuť k něčemu podobnému. S dychtivostí se znovu vrhla na nové

pronásledování Vilemína, i když opět neúspěšně. Vilemín byl k nedopadení a všem nástrahám party jako by se vysmíval.

Jirku začaly neúspěšné výpravy na Vilemína dráždit.

Michal sváděl neúspěchy na nešťastné okolnosti nebo náhody a na nepřesné plnění svých rozkazů.

Lexa zase veřejně, nebojácně a otevřeně vytýkal Michalovi různé chyby v plánech, které na polapení Vilemína spřádal.

Ostatní členové party, Jirku nevyjímaje, nebyli tak kurážní jako Lexa, ale každý si myslel o věci své a nechával si své názory pro sebe. Jirka byl přesvědčen, že dobře ví, proč jim Vilemín stále uniká: Vilemín měl víc bystrosti než celá parta dohromady! Každou lest jim prohlédl a nebylo vyloučeno, že znal Přístavní čtvrť se všemi jejími uličkami a průchody lip než parta a tuto svou znalost dovedl taky náležitě využít k tomu, aby partě vždycky vytřel zrak.

Někdy Jirkovi připadalo, že si z nich Vilemín dělá opravdu blázny a že své pronásledovatele trpí jenom proto, že mu působí zábavu. A že kdyby chtěl, hned by se dovedl party zbavit.

Ale ať už se nechal Vilemín pronásledovat dobrovolně nebo nedobrovolně, jisté bylo, že mu parta připravila nejednu horkou chvíli.

Jirka se těšil na každou honičku, kterou parta na Vilemína pořádala, ale při tom se potajmu chvěl obavami, že bude-li Vilemín chycen, bude se muset osobně účastnit jeho týrání a ponižování, v čemž byla parta hotovým mistrem.

A tyto obavy se Jirkovi splnily v nejbližších dnech.

Přišlo to tak nenadále, bez nejmenšího tušení, že tím byl Jirka celý zmaten.

Došlo k tomu na jedné z potulek party po odlehlých částech Přístavní čtvrti. Toho dne si nikdo z party na Vilemína ani nevzpomněl. Dlouhou chvíli se parta vozila na lehkém, opuštěném dvoukoláku po nevydlážděném prostranství mezi domy, téměř liduprázdném, až ji zahnal majitel vozíku, když vykoukl z krámku.

Pak zvonili na domovní zvonky a otvírali dveře krámů.

S výskotem a v bujaré náladě tak proběhli několik uliček. A najednou na Vilemína doslova narazili!

Stál na rohu prázdné ulice a četl nějaký plakát, nalepený na zdi. Jirku až zamrazilo, ale parta byla v těchto věcech daleko duchapřítomnější než Jirka.

Lexa divoce skočil Vilemínovi zezadu na záda, ale nic víc. Zákonem party bylo, že první ránu dal vždycky Michal!

Michal se teď přitočil ze strany a uhodil Vilemína surově do obličeje. Všechno proběhlo v naprosté tichosti. Parta nedělala při svých činech nikdy hluk, neboť pro ni znamenal nebezpečí.

"A hele, to jsme se dlouho neviděli, co ?" uchechtl se tlumeně Michal.

"Ani mi to moc nevadilo," řekl klidně Vilemín, i když leknutím zbledl.

Ulice byla prázdná a topila se v odpoledním slunci. Naproti před domovními vrátky klímala stařena se šátkem, posunutým hluboko do očí. Jinak v tomto zákoutí nebylo človíčka, který by se mohl Vilemína zastat a přispěchat mu na pomoc.

Z jedné strany uzavírala uličku domovní zeď bez oken. Vilemín byl tedy v dokonalé pasti a věděl to.

Do tváří se mu nahnala slabá červeň, ale zůstal klidný.

Stál nehybně u zdi domu, tak zoufale vysoké a znemožňující útěk.

Jirka si ho se vzrušením prohlížel, zatímco parta ho zahrnovala nadávkami a posměchem.

Vilemín měl na sobě bílé plátěné kalhoty a tričko, rovněž bílé. Všechno na něm přímo svítilo čistotou. Opíral se zlehka a zeď domu a pohrdlivě se na partu usmíval. Jeho hrdé, ocelově šedé oči teď ulpěly na Jirkovi. Že by v něm poznal chlapce, kolem něhož prošel tenkrát, než byl přepaden v Lípovce ?

"Tak zas mám o jednoho nepřítele víc," řekl řezavě a Jirka zrudl podivnou hanbou.

Tu Vilemína znenadání uhodil Kočkodan dvakrát do tváře. Když je Jirka srovnával, připadal mu Kočkodan vedle hezkého Vilemína jako opičí nestvůra.

"Ty sedly, co ?" zachechtal se Karos a taky si přisadil.

Najednou se na Vilemína sesypali všichni a Vilemín se jen s námahou kryl před nejprudšími ranami.

I Jirka se připojil!

Najednou pocítil k Vilemínovi takovou nějakou zuřivou nenávist, že Vilemín je v každém ohledu lepší než on, že touha co nejvíc mu ublížit vyvolala v Jirkovi úplnou rozkoš.

Záviděl Vilemínovi, že tak pěkně vypadá. Záviděl mu

jeho vznešenost. Uvědomil si, jak ho Vilemín převyšuje, jak je ušlechtilejší a vůbec lepší než on. Jirka mu záviděl, protože věděl, že sám nikdy nebude jako Vilemín!

Srdcem mu projela vlna hněvu.

Uhodil prudce Vilemína přes jeho rozpálené tváře.

Ten dotyk však zapůsobil na Jirku jako elektrická rána.

Pozdě a s hrůzou si uvědomil svou ničemnost, kterou spáchal. Udělal to, pro co nenáviděl partu už tenkrát při první návštěvě Přístavní čtvrti; tloukl někoho, kdo mu nikdy neublížil a kdo ještě navíc tu stál proti takové přesile!

Teď se tou svou ranou, tím ničemným činem Jirka teprve upsal partě a stal se jejím pravým členem. Stal se ničemným a špatným, jako byli oni.

Parta už nechala Vilemína, ztýraného a ztlučeného, a s uspokojením odcházela. Jirka šel s ní.

Vilemín stál u zdi.

Teď, když byl opět volný, neutíkal pryč opačným směrem s nadávkami partě, jak by udělal každý jiný obyčejný kluk. Stál tam mlčky a přičesával si klidně vlasy.

Parta se vzdalovala s chechtotem a jen Jirka byl zničen.

Po celou dobu, co byl nemocný, myslel na Vilemína. Tolikrát se vypravil do Přístavní čtvrti, aby ho našel a mohl se stát jeho přítelem. A teď, když ho konečně našel, věnoval mu místo přátelství jenom hněv, umocněný ranou do tváře!

19 PRÁZDNINY

Jirka den za dnem upadal do stále větších špatností. V duchu byl neustále v Přístavní čtvrti a u událostí, které tam prožil. Parta ho nijak zvlášť nelákala, ale zvykl si na vzrušení, jež na nebezpečných výpravách a akcích prožíval a jichž se s partou zúčastnil.

Do jeho očí se znenáhla vkrádal vylekaný a uštvaný výraz. Spal neklidně a mluvil ze sna divné věci.

Maminka s tatínkem neměli ani tušení o Jirkových výpravách do Přístavní čtvrti. Ve škole se Jirka učil vždycky průměrně, ale teď se ještě víc zhoršil. Byl roztěkaný, často ani nevnímal, když ho učitel vyvolal, byl neustále zahleděn kamsi do neurčitá a spolužáci ho museli upozorňovat, že je vyvolán!

V Jirkově třídě byl chlapec, který se jmenoval Karel Šmíd, a ten byl víc za školou než ve škole.

Ustavičně se toulal. Ve škole ho skoro ani neznali, byl tam snad jen několikrát. Učitel posílal jeho rodičům stále vzkazy, ale Šmídova maminka se ho ještě zastávala.

Kryla jeho chození za školu a když učitel poslal domů vzkaz, co se Šmídem je, vzkazovala, že leží doma nemocný, třebaže se toulal bůhvíkde, zdráv jako ryba.

Karel Šmíd si tak příjemně zařídil svůj klukovský život, aniž přemýšlel o následcích, zatímco se Jirka v potu tváře a ve zlobě i v častém strachu protloukal školou s průměrným prospěchem, který se poslední dobu neustále zhoršoval. Ani ho nenapadlo, že by nemohl jednou taky nejít do školy, udělat si prázdno a utéct někam do Přístavní čtvrti.

Před něčím takovým se Jirka až dosud dovedl uchránit. Stačilo mu, když mohl odejít jednou až dvakrát týdně do Přístavní čtvrti hned odpoledne a vrátit se s prvním soumrakem.

Paní Zábranská sice neustále poťouchle ryla do Jirkových rodičů a na vlastní pěst pátrala, kam se Jirka ztrácí na celá ta dlouhá odpůldne, ale bez výsledku. Nicméně si nedala pokoj a ustavičně strkala do Jirkových záležitostí své všetečné prsty.

Když se teď Jirka zamyslel sám nad sebou, až se zhrozil všech těch změn, které se s ním staly. A protože to byly myšlenky velmi nepříjemné, raději je hned zapuzoval, aby nepobouřil zbytek svědomí, jež v něm ještě zůstalo.

Od té doby, co tak surově a ničemně udeřil Vilemína, ztratil k Vilemínovi zatrpklou nenávist i snahu mu ublížit, a dokonce teď cítil znovu přání se s ním spřátelit.

Jenže věděl, že po tom, co Vilemínovi provedl, je něco takového mnohem víc beznadějnější než předtím.

Nastaly prázdniny.

Jirka je trávil ve vyprahlé vsi daleko od města, u svého strýce.

Ale ani tam nedokázal zapomenout na partu. V duchu věčně zalétával do Přístavní čtvrti a každý den, prožitý prázdně a nudně v této zapomenuté vesnici, Jirku jen sužoval. Bylo to skoro až neuvěřitelné: Každý jiný chlapec se na prázdniny těšil, nemohl se jich dočkat a sotvaže nastaly, byl nejšťastnějším tvorem pod sluncem.

Ale Jirka ne. Loučil se s Přístavní čtvrtí těžce a nevěděl, jak bez ní prázdniny přečká.

A tak tu chodil jako v mátohách po vyprahlých prašných vesnických cestách nebo ležel v trávě a na nic nemyslel. Někdy jeho zrak zaletěl toužebně k modravým lesům, rýsujícím se v nízkém pásu na obzoru. Tam by mu bylo snad lépe, tam v stinném lese. Nechápal, jak si mohli lidé postavit domky zrovna tady, na holé rovině, bez jediného stromku, bez řeky a bez rybníku. A když si pomyslel, že by tu měl prožít celý život, až se otřásl.

Ve vsi bylo dost kluků, ale Jirka nepovažoval žádného za dost dobrého k tomu, aby mu věnoval svou přízeň. Ne že by byl Jirka nějaký náfuka, ale vesničtí kluci byli z jiného těsta. Měli docela jiné zájmy, podivné a odlišné od jeho. Nerozuměl jim a neměl pro ně pochopení. Nemohl si s nimi povídat o knížkách, ani o škole, ani o sportu, zkrátka o ničem.

Kluci chodili pást kozy a krávy. Někdy hráli hadrákem kopanou, váleli se po zemi, křičeli, prali se a nadávali si. Když Jirka srovnával chování i vzhled těchto chlapců s Vilemínem, dopadlo to se zdejšími vesnickými kluky neslavně.

Trochu se s nimi sblížil teprve tehdy, když sousedův chlapec Franta začal v příkopním potoce, hloubit na jednom místě dno a o kus níže stavět přehradu.

"Pojď stavět s námi," řekl Franta Jirkovi. "Budeš se s námi moct koupat." A Jirka šel.

Kameny, které snad celé staletí ležely v potoční vodě, chlapci vyndávali na travnatý břeh. Tam je od nich brali druzí a odnášeli je o kus níže po proudu, kde z nich dělali základy hráze přes potok.

Všude byla spousta křiku a veselí, ale i hrubostí a nadávek. To když některý kluk pocákal bezohledně vodou jiného při vyhazování kamenů.

"Trhej drny a házej nám je sem!" zavolal na Jirku jeden ze starších kluků, kteří řídili stavbu hráze.

Jirka uposlechl.

Chvíli rval trávu s kusy hlíny a házel ji chlapcům na okraj vody. Pracoval bez nadšení, jen s touhou, aby přehrada už byla hotova a aby se mohl v potoční nádrži trochu smočit. Však bude velká a pěkná! Plavat v ní sice nepůjde, ale i za trochu smočení musí být v téhle krajině bez řeky a bez rybníka vděčný.

Tu si Jirka povšiml chlapce, který stál na kraji ve vodě a odbíral ze břehu drny. Proboha, vždyť se podobá Láďovi Vilemínovi! Pravda, nemá tak ušlechtilý a vznešený výraz ve tváři, a je taky trochu menší, ale má v sobě něco, čím Vilemína připomíná. Ze by těma svýma očima? Nebo tím podlouhlým účesem?

Jirka přestal trhat drny a udiveně se na chlapce zadíval.

Opravdu, chvílemi a hlavně z jedné strany se mu skutečně neobvykle podobá. A kdyby dbal víc na svůj zevnějšek, byla by podoba ještě pronikavější. Kdyby se učesal a kdyby například neměl tak strašně umouněné tričko a směšně dlouhé trenýrky, až po kolena, nevěřil

by Jirka svým očím. A taky by musel zmizet výraz jeho tváře, takový nějaký zarputilý a podmračený.

"Tak dělej, kam čumíš," rozkřikl se na Jirku Vilemínův dvojník. "Potřebujeme další drny, hoď sebou!"

Jirku až polilo horko. Jednak proto, že ho tu chce někdo tak hrubě nutit k práci, ale ještě víc proto, že představitel Vilemína byl tak nevilemínovsky hrubý.

Jirka se opět shýbl pro drny. Beze slova. Na chlapce, který mu připomínal Vilemína, už ani nepohlédl. Ale v duši se mu znovu vynořila touha setkat se s jeho pravým Vilemínem, slušným a mírným.

Pak byla hráz jakžtakž hotova. Voda z ní sice unikala na několika místech, ale nová stále přitékala a té bylo více. Dřív bylo vody v potoce stěží pod kolena, ale teď jí bylo v nádrži pod pás.

Kluci se nahrnuli do vody jako diví. Křičeli, cákali, skákali do ní ze břehů a voda byla za chvíli zakalena bahnem a hlínou.

Jirka tu dlouho nevydržel.

Nelíbilo se mu tu, všude bylo plno křiku a hádek, a pak taky dostal nápad, který chtěl hned uskutečnit.

Napadlo ho totiž, aby do Přístavní čtvrti napsal Vilemínovi dopis! Omluví se mu v něm za tu ránu, kterou mu uštědřil, když ho s partou tak nečekaně přepadl. Pak snad bude mít teprve pokoj a uleví se jeho svědomí. A třeba mu v dopise napíše i něco jiného, i když zatím nevěděl, co.

A Vilemín mu třeba i odpoví! Třeba mu něco napíše. Tato možnost Jirku rozradostnila. A vzápětí se hrnuly další nápady, které měly úspěch dopisu zajistit: Jirka byl přesvědčen, že když do dopisu vloží neupotřebenou známku na zpáteční odpověď, že mu Vilemín bude nucen chtě nechtě odpovědět. Tak je to aspoň zvykem u slušných lidí!

A aby věděl, kam odpověď poslat, napíše mu Jirka samozřejmě zpáteční adresu. Adresa! Ale probůh, vždyť Vilemínovu adresu vůbec nezná! Proč se na ni nezeptal party! Každý ji jistě znal, jenom on se po ní nikdy nepídil, z hloupé

pohodlnosti a z vědomí, že adresu znají ostatní. A teď by ji tolik potřeboval.

Ale Jirku ani to neodradilo od provedení plánu. Napíše si partě o Vilemínovu adresu. Však už si nějakou záminku najde. To, že jí bude muset lhát, ho ani dost málo nemrzelo.

Radostně utíkal do chalupy, kde trávil prázdniny. Ve světničce si vzal desky s dopisními papíry, plnicí pero a šel si sednout za chalupu do trávy.

20 JIRKA PÍŠE DOPISY

Odpoledne už pokročilo a výheň vychládala. Už nebylo takové horko. Jirka chvíli nečinně hleděl do kraje, který se skláněl dolů k obzorům. Znovu uviděl pásy modrých lesů, barevné pruhy políček a luk.

Pak začal psát dopis partě. Obálka zněla na Lexu, ale dopis byl určen celé partě.

Milí kluci, jak se pořád máte a co děláte? Co je nového v Přístavní čtvrti? Já bych odsud nejradši utekl, nic mě tu nebaví a už bych byl zase rád s vámi. Těším se strašné na konec prázdnin. A co je s Vilemínem? Potřeboval bych jeho adresu. Chci mu poslat několik výhružných dopisů, kterými ho vyplaším a zkazím mu prázdniny. Podepíšu se třeba Černý sup, nebo tak nějak, aby nepoznal, kdo mu píše. Tak mi, prosím vás, tu adresu hned pošlete, budu ji od vás čekat pozítří. Posilám vám na dopis známku, abyste neměli žádné vydání. Nazdar.

Jirka Dražan

Ani nevěděl, jak ho ta výmluva s výhružnými dopisy napadla. Ale přece nemohl partě napsat, že chce psát Vilemínovi dopis smířlivý, že ho v něm chce dokonce odprosit!

V přemítání a snění zůstal pak Jirka sedět v trávě s výhledem do dalekých obzorů ještě dlouhou dobu.

Snášel se večer.

Nebe podivně a tajuplně zezelenalo.

A pak se Jirka pustil ještě do jednoho dopisu. Vilemínovi! Věděl, že ho dnes odeslat nemůže, vždyť teprve před chvílí psal partě o Vilemínovu adresu, ale z úvah o Vilemínovi a jak hleděl do modravých dálek popadla Jirku touha porozprávět si s Vilemínem ihned, aspoň písemně, vrhnout všechny ty myšlenky, které ho tady v tom zvláštním podvečerním snění napadaly, na papír. Co na tom, že tento dopis bude mocí odeslat až za pár dní?

"Ladislave Vilemíne," začal Jirka dopis, "píše ti jeden z těch, kteří ti mockrát ublížili. Jmenuju se Jirka Dražan a jsem členem party, která tě pronásleduje. Rozdíl mezi mnou a ostatními je ten, že oni nikdy nelitovali a litovat nebudou příkoři, které ti způsobují, já ale ano.

Možná, že se na mě trochu pamatuješ. Šel jsi kolem mě tenkrát, když jsi odcházel z hudební školy a parta kluků tě pronásledovala. Stál jsem tenkrát na hlídce na rohu Klášterní a Mejstříkovy ulice. Mohl jsem ti tenkrát dát výstrahu, ale neudělal jsem to. Tenkrát jsem se k tobě poprvé zachoval špatně.

A podruhé to bylo tehdy, když jsme tě přepadli s partou, víš, na rohu té slepé uličky, vzpomeň si, dal jsem ti taky jednu, třebaže jsi mi předtím nikdy neublížil, ani jsi mě neznal. Ano, já to jsem, kterému jsi tenkrát řekl: "Tak zas mám o jednoho nepřítele víc!"

Lituju toho všeho, stydím se za své špatné jednání a nevím, jak bych to napravil. Jestli můžeš, prosím tě, odpusť mi je. Píšu ti svou adresu, snad mi taky napíšeš několik řádků.

Jirka Dražan."

Dopis byl skončen.

Slunce už zapadlo a od země stoupalo večerní vlhko. Jirka zamyšleně vstal a zvolna zamířil do polí.

Vzduch byl chladný, ale chvílemi větřík vehnal Jirkovi do obličeje vlnu vlahého vzduchu z rozehřátých mezí a luk.

Na nebi se objevila první hvězda.

21 ZKLAMANÍ

A dny v Jirkově vyprahlé vesnici šly dál...

Jirka se zase koupal ráno nebo navečer v potoční nádrži, znovu se neklidně převaloval v žlutozelené, povadlé trávě nebo bloumal bez cíle po lučních cestách.

A to všechno jenom proto, aby nějak přečkal dobu, která musela bezpodmínečně uplynout, než mohl očekávat dopis od party s Vilemínovou adresou.

Ale dopis nepřicházel.

Marně vyhlížel každý podvečer přespolního listonoše, marně mu šel někdy z nedočkavosti i kus cesty před vesnici naproti.

"Nic pro tebe, chlapče, nemám." "Dnes zase nic." To byly listonošovy obvyklé odpovědi.

Jirka za tu dobu snad tisíckrát přečetl svůj dopis, připravený pro Vilemína.

Ale pak jednoho dne dopis od party přece jen došel!

Na obálce Jirka hned poznal Lexovo drobné a dost úhledné písmo.

Byl už chladný podvečer a Jirka se s dopisem vytratil za chalupu. Tady to místečko s výhledem do kraje, ubíhajícího z mírného svahu dolů k obzorům, se mu nějak zalíbilo od té

doby, co tu psal ony dopisy. Desky s dopisními papíry i se psaním pro Vilemína, už předem napsaným, si vzal s sebou.

Chvatně roztrhl obálku Lexova dopisu. Ale dopis nebyl od Lexy! Psal mu sám Michal, svým humpoláckým písmem a psal mu tak nějak divně, skoro podezíravě:

"Jen si nech ty svoje poplašné dopisy" stálo tam doslova. "Sám si s Vilemínem nic nezačínej. To je záležitostí nás všech! Takové věci pusť z hlavy! Adresu ti radši ani nepíšeme, protože jsi všeho schopný. A taky jsem u nás všem zakázal, aby ti ji někdo řekl nebo napsal! Nejsi na to dost spolehlivý..."

Pak bylo v psaní ještě několik zpráv, co parta o prázdninách dělá. Mandragora že měl otravu krve, ale že už je zase v pořádku, Kočkodan že rozbil u pekaře okno a že ho chytil strážník, ale Jirku už z toho nic moc nezajímalo.

Zamyšleně a v rozmrzelé náladě kráčel pořád dál od vesnice, dolů do polí a luk. Že by Michal vytušil v jeho žádosti o Vilemínovu adresu, že chce adresu pro jiný účel, než o jakém jim psal? Je možné, že o ni psal až příliš dychtivě a překotně a to že Michalovi vnuklo podezření. Všechno je tedy zkaženo!

Nemožnost dorozumět se s Vilemínem na Jirku těžce dolehla. Došel k přesvědčení, že mu asi není souzeno, aby se s Vilemínem sblížil.

Vytáhl z kapsy dopis Vilemínovi, o němž ještě před hodinou pevně věřil, že ho Vilemín dostane. Znal každé slovo, které napsal, skoro už nazpaměť. Ale četl jej znovu.

Pak dopis zvolna roztrhal, až mu v ruce zbyly jen drobné útržky. A jak kráčel, vítr mu bral útržky z otevřené dlaně, tu po jednom, tu několik najednou a roznášel je do všech stran po strniskách, až v Jirkově ruce nezbyl jediný.

Pak se Jirka obrátil a ubíral se zpátky k vesnici.

A když prázdniny skončily, vracel se Jirka domů rád.

V té vyschlé bezvodé vesnici neprožil nic, co by ho v ní zdržovalo. A naopak, v Přístavní čtvrti toho bylo tolik, co ho tam volalo a táhlo silou nepřekonatelnou.

22 MUŽ V ČERNÉM

Jirka se navracel domů z Přístavní čtvrti vždycky s prvním soumrakem, aby byl včas doma a aby maminka s tatínkem snad nezačali pátrat, kam na celá ta dlouhá odpůldne chodí.

Výjimkou byla jenom ona nešťastná výprava do SPORT-KLUBU, která Jirku nedobrovolně zdržela v Přístavní čtvrti až do pozdních hodin večerních.

Dnes ale dostali Jirkovi rodiče vstupenky na Zábavný večer kovodělnické sekce, a protože představení bylo v jiné části města, odešli už brzy zvečera, ještě dřív, než se musel Jirka vrátit domů. A bylo vyloučeno, že by přišli z představení dřív než v jedenáct v noci. To znamenalo, že bude moci být v Přístavní čtvrti nejméně do deseti hodin večer!

„Koukej ať jsi večer v sedm doma," řekl tatínek při obědě Jirkovi, když se viděli naposled, "já jdu na představení rovnou z práce, jinak bych začátek nestihl."

"A večeři budeš mít na stole," dodala starostlivě maminka.

Jirka slíbil svatosvatě, že udělá všechno, co mu nakázali: že se na noc dobře zamkne a vytáhne klíče ze dveří, aby mohli rodiče v noci při návratu odemknout, až bude spát. Že zhasne světlo a nebude nikomu otvírat. Ze nebude číst dlouho a hlavně, že se domů vrátí nejpozději do sedmi hodin!

Proč by to taky všechno neslíbil? Od jisté doby, co chodil s partou, přestala mu být slova maminky a tatínka nejvyšším zákonem, jakým mu byla dřív.

Kdo by mu mohl taky dokázat, že nepřišel v sedm hodin?

Toho dne se tedy vydal do Přístavní čtvrti s lehkým srdcem. Parta neměla na programu nic zvláštního, ale Jirka se přesto nenudil.

V Pivcově ulici rozbila parta kamenem okno.

Pak kluci znepokojovali několik malých chlapců a jednomu z nich rozlámali koloběžku.

U krámu v Loďařské ulici hrábl Káros do pytle s buráky, vyloženého před obchodem. Zachránili se jen úprkem, provázeným chechtotem a sprostým nadáváním.

Takových příhod, z nichž každá v sobě měla jisté nebezpečí i příjemné vzrušení, bylo habaděj.

Navečer se začala parta rozcházet. Nejdřív odešel Mandragora. Musel pomoct mamince stahovat roletu

u krámu. Pak se trhl Michal s Károsem a za chvíli po nich odešel Kočkodan.

Zůstali Lexa a Jirka.

"My domů nepůjdem!" řekl Lexa výbojně. "Naši jsou v bijáku a tak máme spoustu času."

Zavedl Jirku před dům, kde bydlel, a přinesl jemu i sobě krajíc chleba. Pak se vydali na další potulky po setmělé Přístavní čtvrti.

Ulice se vylidňovaly.

Byl tajuplný, větrný večer.

V zákoutích a zšeřelých výklencích se míhaly podezřelé stíny. Starodávné plynové lampy, podobné náhrobním svítilnám, rozhazovaly nazelenalé světlo. Vítr se proháněl v uličkách a kdesi tloukl špatně upevněným závěsem.

"Pojďme se podívat nahoru k průplavnímu kanálu," řekl Lexa."Snad se nechceš koupat, blázne!"

"Co tě nemá! Ale dole v mříži někdy zůstanou tenisové míčky z hořejších kurtů, slezeme po žebříku ve zdi dolů k vodě a mrkneme se. Mám baterku."

"A už jsi tam někdy nějaké míčky našel?" zeptal se Jirka.

"Aby ne! A kolik! Ale dole u mříže si musíme dát bacha. Je tam rozpadlá zeď a nerad bych se vymáchal. Není taky vyloučeno, že se tam ukáže hlídač."

Za řeči přišli opět do temných uliček, kde Jirka ještě nikdy nebyl.

Vítr zesílil. Plynové lampy pohasínaly a opět se rozžíhaly.

Chlapci už spolu víc nemluvili, jen Jirka se několikrát otočil dozadu, neboť zpozoroval něco, co mu rozbušilo srdce jako zvon.

Po chvíli dloubl Lexu loktem a zašeptal:

"Lexo, už dlouhou chvíli jde někdo za námi! A pořád blíž a blíž, jako by nás stopoval!"

Lexa se po Jirkových slovech zachvěl, ale neotočil se. "Neblázni, člověče!" zašeptal nejistě. "Třeba se mýlíš. Možná, že má s námi někdo náhodou společnou cestu!"

Oba mimoděk zrychlili krok, ale zdálo se, že i postava za nimi přidala do kroku. Slyšeli, jak se vzdálené kročeje stále víc blíží.

Na ulici nebylo živé duše, která by jim mohla v případě nebezpečí pomoci.

"Jak dojdeme za roh, vezmeme do zaječích!" zašeptal Lexa.

Ale než stačili na roh ulice dorazit, zrychlila postava ještě víc chůzi, skoro už běžela a náhle rázem stanula těsně za oběma chlapci.

"Potřebuju dva siláky, aby mi pomohli!" ozval se za nimi podivně dutý hlas.

Chlapci leknutím zkoprněli a mráz jim proběhl tělem. Rázem se otočili.

Před nimi stála postava v širokém černém klobouku a černém plášti až k zemi, s límcem ohrnutým až ke klobouku tak, že postavě nebylo ani trochu vidět do obličeje.

"Tak se rozhodněte, čas kvapí! Dostanete zaplaceno!" ozvalo se znovu zpod pláště.

"A co vám máme pomoct?" vydechl Jirka stísněně.

"Kopat zeď. Je to pěkná a poctivá práce..." Neznámý, podle hlasu muž, se chraplavě zachechtal.

Oba chlapci byli v rozpacích. Ve spáncích jim bušila krev.

"Tak dobrá, půjdem s vámi," řekl nakonec odvážný Lexa. "Ale do půl desáté musíme být doma."

"To budete!" zněla určitá odpověď.

Všichni tři ostře vykročili.

Vítr skučel ve vikýřích, z blízkých sadů harašilo po ulicích suché, spadalé listí. Po nebi se honila v divokém zmatku roztrhaná mračna, jimiž tu a tam prohlédl uzoučký srpek měsíce.

V dálce začal dlouze a naříkavě výt pes.

Ještě nikdy se nezdál být večer oběma chlapcům tak příšerný a strašidelný. Oba šli vedle svého záhadného průvodce a v duchu se zaměstnávali nejpodivnějšími dohady.

Kam vlastně jdou? Kdo je ten neznámý zakuklenec? A proč budou muset kopat zeď? A kde? Nehrozí jim nějaké nebezpečí?

Jirka sevřel v kapse svazek klíčů, jimiž byl odhodlán se bránit, kdyby je neznámý napadl. Lexa pak svíral potají otevřený nůž.

Po delší chůzi prošli neosvětleným průchodním domem, vešli na velký dvůr, kde byla hluboká tma, pak museli přelézt několik zdí a projít dalšími menšími dvorky co nejtišeji, jak jim přikázal neznámý muž.

Vyšli ze dvorků jiným průchodícím domem a šli dál liduprázdnými uličkami.

Konečně stanuli u polorozpadlého domu, kde neznámy otevřel dvířka, zastrčená v nejtemnějším koutě domu, a vešel s Jirkou a Lexou dovnitř.

"Jděte co nejtišeji!" zašeptal muž.

Octli se v temné chodbě. Po pravé stěně na zdi visel kříž a dole pod ním matně blikala olejová lampička.

Jirku pojala nevysvětlitelná hrůza a třásl se na celém těle. Snad na něj působilo hrobové ticho domu nebo chodba s červenou, blikající lampičkou, jakoby přichystaná k pohřební slavnosti, nebo celá ta událost dnešního večera, to Jirka nevěděl. Byl však vyděšen jako ještě nikdy. Cosi ho nutkalo, aby se obrátil a uprchl muži v černém plášti.

Chodba ústila na zpustlou zahradu, kam všichni tři pozdní návštěvníci vyšli.

Chvílemi se museli prodírat křovinami, až přišli k jakési zdi. Neznámý vrhl k jejímu úpatí kroužek světla baterky a před chlapci se objevil otvor u země, tak malý, že by se jím dospělý člověk stěží protáhl.

Neznámý opět baterku zhasl a zavelel: "Za mnou!"

Chlapci ve tmě spíše jen vytušili. Že si neznámý lehl na zem a namáhavě se vsoukával do otvoru. Lexa ho zdráhavě následoval a po Lexovi Jirka. Otvor však byl větší, než se jim zdálo, takže jím shrbeni mohli docela dobře projít. Byl zakryt křovím tak, že vypadal jako malá díra.

Octli se v nevelké místnosti, v jakési podzemní jámě, jejíž stěny byly z části hliněné a z části kamenné.

Vzduch tu byl skoro nedýchatelný a zatuchlý. Nalevo ležely dva krumpáče a dvě lopaty.

Muž v černém vzal krumpáč a lehkými údery klepal

na zeď. Tam, kde se ozýval zvuk nejdutější, zarazil krumpáč a vylomil ze zdi velký kámen. Chlapci viděli, že to všechno dělá s největšími obtížemi. Stále si přidržoval plášť i klobouk jednou rukou, zřejmě proto, aby mu nebylo vidět do tváře.

"Teď jste na řadě vy," zasípěl po chvíli. Ukázal oběma chlapcům, co a kde mají kopat.

Chvílemi kopali jen v zemi, pak zase vylamovali menší i větší kameny. Když mezi nimi a zdí se navršila značná hromada, odhazovali ji lopatami do vzdáleného kouta.

A vtom se stalo něco hrozného!

Vysoký a divně šitý límec neznámého muže se rozepjal a celý plášť se mu svezl s ramen.

Muž si jej chtěl prudkým pohybem stáhnout přes ramena zpět, neboť plášť byl bez rukávů, ale srazil si přitom širák, který mu až dosud zakrýval hlavu i část obličeje, na niž nestačil vyhrnutý límec. Plášť spadl na zem.

"Ježišmarjá... Dvouhlavec...!" zaječel Lexa a vyletěl z podzemního doupěte.

Jirka spatřil něco děsivě nestvůrného. Muž měl od levého spánku až k rameni hlavy vystupující ohromný nádor, zvíci lidské hlavy.

Jirkovi bleskla hlavou vzpomínka na povídačky o znetvořeném muži v Přístavní čtvrti. Nebylo pochyb, že to je on, muž v černém, který stál před nimi!

Objev i pohled na znetvořeného muže byly dílem zlomku vteřiny. Jirka v panické hrůze vystřelil za Lexou. Ale muž-příšera byl rychlejší. Přiskočil k Jirkovi a vykřikl:

"Jestli prozradíte, že jste se mnou dneska kopali tuhle zeď, bude s vámi zle! Zapište si to za uši! Našel bych vás, i kdybyste se skryli bůhvíkde!"

Vztekle smýkl Jirkou k východu z jámy a Jirka, umíraje hrůzou, se vyřítil ven.

Po Lexovi nebylo vidu ani slechu.

Jirka ani nevěděl, jak se dostal po bloudění z Přístavní čtvrti domů.

V noci musela k němu maminka dvakrát vstát. Křičel ze spaní divočeji než jindy a na čele mu stál studený pot.

23 JIRKA SE ZŘÍKA PARTY

A ten večer, plný hrůzy, byl Jirka u party naposled.

Zatvrdil se proti ní. Jeho dosavadní styk s ní mu až dosud přinášel jen hrozné věci: chtěl se seznámit s Vilemínem a zatím, vinou party, se stal jeho podlým nepřítelem. Kdoví, jestli vůbec byla pravda to, co o něm parta tvrdila.

Bylo hrozné, když si uvědomil, že se změnil v pomocníka kluků-zlodějů!

Pak ta hrůza se SPORT-KLUBEM!

Velmi špatný prospěch ve škole!

Bomba v koňské stáji a všechny ostatní lumpárny party!

A nakonec Dvouhlavec, jemuž měl s Lexou prokopat za odměnu cestu k nějaké krádeži!

Kdepak, Jirku už parta neuvidí! Umínil si to v nejlepším předsevzetí. Takových podobných vzrušení a dobrodružství už má po krk, už je z touhy po nich úplně vyléčen.

Jirka vydržel přes celou zimu do Přístavní čtvrti ani nevkročit. Nudil se, ale zoufale se vyhýbal setkat se s partou. Věděl totiž, že ten starý hrozný život by začal nanovo.

Snažil se něčím zabavit: vrátil se k zábavám, jimž se dřív jen útrpně posmíval. Lepil řetězy na vánoční stromek a z barevných papírů zhotovoval všelijaké ozdoby.

Koupil si arch s vystřihovacím modelem letadla a vydržel jej po dvě hodiny odpoledne vystřihovat, skládat a slepovat. Zdokonalil se také v bruslení a naučil se hrát hokej.

Hodně teď taky četl. I prospěch ve škole v několika předmětech dohnal a polepšil si. Ale spokojený nebyl. Klid, do něhož se nutil tím, že přerušil styky s partou, byl vylhaný a předstíraný.

Jirka něco chtěl, něco potřeboval!

Ne však už ty rozčilující příhody, prožívané s partou. Toužil po něčem docela jiném. Znovu si připomínal všechny události, v nichž Vilemín hrál hlavní roh'.

Událost, kdy Vilemína spatřil poprvé u žluté zdi v Přístavní čtvrti, ustupovala před jinými, novějšími. Nejživější pak byla vzpomínka na onen strašný den, kdy Vilemína udeřil do tváře. Vracela se mu neustále na mysl a byla trapnější i bolestnější.

Jirka jako by pořád cítil v ruce tu horkost Vilemínovy tváře a stačila pouhá vzpomínka, aby se za svou špatnost začervenal. Co ho to tenkrát jenom napadlo? Kde se v něm vzala ta síla a odvaha uhodit Vilemína? Omlouval a ospravedlňoval se sám před sebou, říkal si, že ho k tomu svedla parta, ale dobře cítil, že sám sebe neobelže.

Znovu ho přepadla stará touha, mít kamaráda podle svých představ. A tu mohl splnit jenom Vilemín.

Ano, Jirka znovu a mocně zatoužil po Vilemínově přátelství, tak mocně jako tenkrát, když po návratu z Přístavní čtvrti onemocněl.

A tak když nadešlo jaro se svými kouzelnými vůněmi a tajemnými silami, které člověka nutí, aby uspíšil a uskutečnil svá rozhodnutí, vydal se Jirka do Přístavní čtvrti. Ale ne k partě.Šel hledat Vilemína, aby ho požádal o přátelství.

24 JIRKA NALÉZÁ VILEMÍNA

Kdykoli se Jirka vydával do Přístavní čtvrti, cítil příjemné vzrušení, které neznal, když se jen toulal ulicemi v okolí svého bydliště.

Nikdy však nebylo tak prudké a spalující jako teď, když mířil do Přístavní čtvrti, aby se smířil s Vilemínem. Šel najisto. Věděl už, kde Vilemín bydlí.

A přece šel nejdelšími cestami k jeho bydlišti, nevyužíval průchodů, aby si cestu zkrátil. Toužil a dychtil po přátelství s Vilemínem a teď, když se k tomu odhodlal, přistihl se, že by byl skoro rád, kdyby ho nenašel!

Jirka si totiž nebyl jist, jak ho Vilemín přijme. Zapomene na to, že Jirka byl jedním z těch, kteří ho v přesile týrali? Neodmítne ho jako ničemného darebáka?

Tato nejistota v něm vyvolávala zahanbující pocit, nicméně nedovedla odvrátit Jirkovy kroky od místa, kde Vilemín bydlel. Byl krásný jarní den.

Kouzelná vůně jara opět zmámila svět a dodávala mu chuti i síly k činům. Nebe bylo jako vymetené, sytě modré, s bílými letícími oblaky.

Jirka chvílemi běžel, neboť potřeboval pohyb. Byl sužován nejistotou a snažil se ji během zaplašit.

Velkým obloukem obešel místa, kde se setkával s partou. Už zdálky ji vyhlížel, aby se jí v případě nutnosti vyhnul. Když se blížil k domu, kde Vilemín bydlel, nejistota a rozpaky zesílily.

A u domu na Vilemína přímo narazil.

Vilemín si listoval v nějakém obrázkovém časopise, ale Jirku spatřil ihned. Zatvářil se nepřátelsky. Zřejmě v něm okamžitě poznal člena party.

"Kdepak máš ty svoje kumpány?" obrátil se na zmateného Jirku. "Děláš jim přední stráž?"

"Nechal jsem je daleko," řekl Jirka a podivil se sám své významné odpovědi. Ano, nechal je velmi daleko, už se k nim nikdy nevrátí...

Vilemín setrvával v podezřívavém postoji a Jirka zajíkavě pokračoval:

"Přišel jsem... a chtěl bych, abys byl mým kamarádem!"

Zrudl a cítil nemožnost i nepřirozenost svých slov. A přece to neuměl říct jinak. A říct to musel!

Pak chtěl ještě Vilemína požádat, aby mu odpustil příkoří, které mu způsobil, ale to už přes rty nedostal. Jen nesouvisle vykládal, jak se poprvé dostal do Přístavní čtvrti, kde uviděl partu i jeho, Vilemína. Jak se s ním chtěl skamarádit, a jak ho parta od jeho úmyslu odradila tím, co mu vyprávěla o jeho otci.

Až dosud poslouchal Vilemín s úžasem, teď se však jeho údiv změnil v hněv.

"Zase ty povídačky s tou továrnou!" zvolal popuzeně. "Mého tatínka do ničeho nezatahuj. Není to žádná pravda. Tatínek nemá na svědomí zrušení oddělení v továrně, takovým pánem tam ani nikdy nebyl, aby mohl o takových věcech rozhodovat. A té partě kluků jsem taky nikdy nic nevzkázal, jejich tátům jsem se neposmíval, ani jsem si nepřál, aby je přeložili jinam. To je práce jednoho mizery, který se mi mstí za to, že jsem ho zpražil! Poštval na mě partu pod záminkou, že jsem se vysmíval jejich tátům a že můj tatínek zavinil jejich přeložení, a od té doby mi nedají pokoj."

Vilemín mluvil rozhorleně, ale pak se uklidnil. S každým slovem obhajoby spadl Jirkovi kámen ze srdce. Vilemín tedy není špatný!

Dlouho si povídali o partě, pak Jirka řekl Vilemínovi, jak se jmenuje, a Vilemín chtěl, aby mu Jirka říkal "Láďo".

Oba byli tak trochu zmateni tím neobvyklým a nechlapeckým navázáním přátelství, že ani nepostřehli, jak chodí pořád po jednom chodníku sem a tam. Připadali si v té chvíli jako dospělí lidé, kteří se předtím nikdy neviděli, najednou se potkají při nějaké příležitosti, navzájem se obřadně představí a hned si mají co povídat na celé odpoledne...

Jirka vykládal o členech party a o jejich činech. Rozpačitě se vyhýbal onomu čtvrtku, kdy byl přepaden Láďa, když četl plakát na zdi a kdy ho parta spolu s Jirkou ztýrala.

Láďa vyprávěl o všem, co prožil, když ho parta pronásledovala. I on se vyhnul zmínce o onom čtvrtku, kdy Jirka klesl na úroveň ničemy. Ne z rozpačitosti, ale ze šlechetnosti, neboť nechtěl Jirku zahanbit. Stmívalo se. Jarní večer, opředený kouzlem, se snesl na Přístavní čtvrť, když se noví přátelé loučili. A když si umluvili příští schůzku a stiskli si ruce pevným, mužným stiskem, bylo každému z nich jasné, že našel kamaráda, jakého ještě neměl.

Jirka měl tedy opět důvod chodit do tajemné Přístavní čtvrti.

Vždyť tam měl kamaráda! Vzorného, čestného a obdivuhodného kamaráda. Teď se Jirka těšil na výpravy do Přístavní čtvrti dvojnásob, než když se tam setkával jen s partou. Celý Jirkův život jako by zkrásněl a měl pro něj větší cenu než kdykoli předtím.

Dvakrát týdně teď spěchával za Láďou a co nejpodivuhodnějšího: doma začal opět popouštět uzdu své fantazii a vymýšlel si nejrozmanitější příběhy s Láďou, jež se nestaly, tak jako když byl před časem nemocný.

Jirka nespouštěl z Ládi oči. Pozoroval ho tajně, aby Láďa nepoznal, jak se mu obdivuje. Nesnesl by to a cítil by se velmi zahanbený, kdyby na to Láďa přišel.

Ano, Jirka se Láďovi upřímně a poctivě obdivoval. Láďa ho překvapoval svými myšlenkami a nápady, svým jemným chováním, celým svým čistotným vzezřením. Zkrátka vším!

Láďa byl stejně tak starý jako Jirka a byl taky tak velký. Oči měl šedé, vlasy žlutohnědé a vždy pečlivě učesané. Byl štíhlý a mrštný. Jeho pružnosti se Jirka teprve obdivoval.

Láďa nebyl zrovna nejsilnější, ale každý jeho sval byl jako z oceli. Byl to chlapec-sportovec. Ovládal všechny sporty, každý den se myl ve studené vodě, ráno i večer, v létě i v zimě.

Než ráno odcházel do školy, cvičil čtvrt hodiny. Ve svém cvičebním systému měl zahrnuty dřepy, kroužení napjatých rukou až k zemi, aniž přitom ohýbal kolena, cvičení s činkami, otáčení trupu a mnoho dalších cviků.

Okolo pasu nosil obtočené švihadlo, jehož obě dřevěná držadla si zastrčil do kapes kalhot. Vypadalo to spíš jako opasek než jako provaz nebo dokonce skákadlo. Nikdo z nezasvěcených to nepoznal.

Ale Jirka věděl, proč je nosí. Na svých toulkách Přístavní čtvrtí nebo při dovádění na tajemných dvorečcích každou chvíli Lada odmotal švihadlo od pasu a trénoval skákání.

Točil jím a přeskakoval je s nohama rovnýma i zkříženýma, oběma i zase jen jednou a stále si vymýšlel další a další cviky pro posilování nohou.

A Jirka na něm mohl oči nechat, když ho viděl takto cvičit, pružného, se svalnatýma nohama, které se tak poslušně a tak úžasně lehce zdvíhaly před švihadlem, rychle se točícím.

A v takových chvílích si Jirka víc než kdy jindy přával, aby se Láďovi podobal tělem i duší!

25 MODRÝ ŽIVOT

Jirka teď zakoušel různé podivné pocity, které dřív nepoznal a jejichž původcem byl Láďa Vilemín.

Někdy to byl jen obdiv k Láďovi, ke všemu, co dělal, mluvil a vůbec jaký byl. Jindy Jirka pociťoval touhu dokázat Láďovi

nějak zjevně své přátelství. Tu by se s ním býval rozdělil o všechny své poklady, které měl doma porůznu uschovány.

Láďa však od něho nechtěl nikdy nic vzít, a tím u něho zase jen získával ještě větší úcty.

Většina chlapců, které Jirka znal, loudila o všechno, co viděla, ať to bylo cokoli. Jiní říkali: "Ale ne, nechci..." a přitom natahovali ruku, aby to snad dárce nebral doslova.

Láďa však byl důsledný a mírně, ale důrazně odmítal všechny velké dary, které mu Jirka občas na zpečetění přátelství nabízel.

Ať už to byla Jirkova sbírka známek, nebo jeho parní strojek, či několik krásně vázaných dobrodružných knížek, nic z toho si Láďa od Jirky nevzal.

"Jsi dobrý kamarád," řekl jednou Jirkovi, když odmítl jeho dar, "a takového jsem ještě neměl, ale nic si od tebe nevezmu. Děkuju ti." A usmál se tím svým mírným, klidným úsměvem, který Jirku vždycky odzbrojil.

Jirka si v hlavě ty rozdíly ani neuměl srovnat. Zatímco ve škole chlapci většinou rozdávali své pochybné přátelství, až když něco dostali, tady mu bylo dopřáváno přátelství tak vznešené a čisté, o jakém jenom snil.

A pak jednoho dne se Láďa Jirkovi svěřil se svým „Modrým životem".

Bylo to v podvečer jednoho z těch krásných dnů, prožitých s Láďou. Seděli na zdi nekryté střešní pavlače jednoho z nejvýše položených domů Přístavní čtvrti a klepali podpatky střevíců do zdi. Pod nimi se rozkládalo moře střech a stříšek Přístavní čtvrti, všelijak lomených a tajemných se svými kouřícími komíny.

Probleskovala světýlka, ale tady, na nejvyšším bodě Přístavní čtvrti, bylo ještě skoro denní světlo, zatímco dole v uličkách se už uložil večer.

Láďa se opíral rukama o zídku a hleděl do dálek k narudlému západu. Obličej měl do bronzova ozářen červenou oblohou a na tváři mu pohrával úsměv.

Tak seděli už dlouho a mlčeli. Jirka Láďu nenápadně pozoroval. Viděl, jak si větřík pohrává s jeho vlasy, díval se na Láďu ze strany a zkoumal jeho hrdý, pěkný profil obličeje. Ústa měl lehce sevřena a Jirka si uvědomil, že z jeho úst ještě nikdy nezaslechl jediné ošklivé slovo.

"Ty jsi docela jiný než ostatní kluci, co znám," řekl pak Láďovi. "Mezi nimi a tebou je ohromný rozdíl. Jak je to možné?"

Láďa upřel na Jirku svůj poctivý, přímý pohled.

"Snad je to tím, že se snažím žít „Modrým životem," řekl pak. Jirka byl udiven.

"Čemu říkáš „Modrý život?"

"Není to nic zvláštního," řekl Láďa odmítavě, "pokusím se ti to vysvětlit. Snad víš, že se o šlechticích říká, že měli modrou krev?"

"Ano, to vím," přisvědčil Jirka poněkud rozpačitě, "ale jak to spolu souvisí?"

"Moc," pokračoval Láďa, "snažím se žít jako aristokrat. Praví a správní aristokraté byli lidé vzácných a krásných vlastností, pro které byli právě do šlechtického stavu povyšováni. A já chci být takovým aristokratem, ne ovšem z nějakého zděděného šlechtického titulu, který by na mě přešel bez mé zásluhy, ale který bych si zasloužil vším, co dělám. A tak jsem si vytvořil nový, vzorný „Modrý život" a snažím se jím žít, abych se stal pravým šlechticem. Ne titulem, ale svými činy, celým svým životem."

Láďa se odmlčel.

Západ pobledl, zpod střech probleskoval odlesk zelené záře plynových lamp.

Netopýři se vydali na večerní cesty. Na východě už obloha úplně potemněla.

Jirka však stále ještě seděl vedle Ládi a v uších mu zněla jeho slova o „Modrém životě."

Musel o nich dlouho přemýšlet, než jim plně porozuměl. Ale když je pochopil, jeho obdiv k Láďovi ještě víc vzrostl.

26 JIRKA NAPODOBUJE

A když Jirkova touha podobat se Láďovi dosáhla vrcholu a trýznila ho tak, že setkání s Láďou mu bylo radostí i bolestí současně, Jirka konečně pochopil, že v té věci musí něco udělat.

Láďa ho už překvapil tolika věcmi, a nejen překvapil a udivil, ale i zahanbil. Jirka se upřímně styděl za to, že je Láďa lepší než on.

Jediné, co mohl udělat, aby se zbavil zahanbujícího pocitu, že Láďa nad ním vyniká, bylo, že se vynasnaží napodobit Láďu ve všem, co dělal.

Předsevzal si, že bude žít podle Láďových zásad, tedy ‚Modrým životem', jak tomu Láďa říkal. Když se takto rozhodl, byl slavnostně naladěn a podivně vzrušen. Bude se podobat Láďovi! Bude právě tak obdivuhodný, jako je Láďa! Totéž, co cítil k Láďovi, obdiv a úctu, budou třeba cítit k němu taky ostatní chlapci, když se mu podaří být takový, jako je Láďa.

A protože toho bylo tolik, čím Láďa Jirku udivoval, Jirka ‚dost dobře nevěděl, kde s napodobováním začít. Konečně připadl na myšlenku, že si opatří sešit s tuhými deskami bez štítku, jejichž barva byla velmi případná: byly jasně modré!

Do hořejší poloviny desky Jirka krasopisně napsal:

„Zásady mého Modrého života."

Do sešitu měl v úmyslu psát takové příhody, které

by se týkaly jeho změněného života, které by ukazovaly na jeho nesprávnosti a které by ho vedly.

Nejprve musel do sešitu napsat, jak k „Modrému životu" vůbec přisel. Psal tedy podrobně o cestách do Přístavní čtvrti, o tom, jak se seznámil s Láďou, který ho do „Modrého života" zasvětil, a na konec tohoto zápisu Jirka připojil zásadu číslo l:

"Budu žít ‚Modrým životem jako Láďa Vilemín a vynasnažím se, abych nikdy nejednal proti zásadám, které tu uvedu!"

Bylo to jistě velmi krásné ustanoveni, jež sem vepsal jako první. Ani netušil, jak se tím přiblížil k napodobení Ládi. Pak Jirka otočil zpola popsanou stránku a na nové se rozepsal o tom, jak Láďa vypadá. Zmínil se i o tom, jak si hned při prvním spatření Ládi tenkrát u Žluté zdi povšiml Láďových svalů na pažích a nohou. A jak ho Láďa udivil svou mrštností a hbitostí.

„Láďa cvičí každý den, venku i doma," psal Jirka dál, „a nic nepovažuje za nepřekonatelné. Všecko dokáže lip než já. Na sloupy v Přístavní čtvrti se vyšplhal mnohem rychleji než já a taky umí rychleji běhat. Rozhodně nedokážu vyskočit na ty čtyři schody v jeho ulici jako on. Ani padnout rukama dozadu na zem a udělat most. Ale chci Láďu ve všem dohonit!"

A k tomuto zápisu připojil zásadu číslo 2:

"Budu každý den ráno cvičit aspoň čtvrt hodiny, abych měl takové svaly jako Láďa, i jeho rychlost a mrštnost."

I to bylo v programu „Modrého života!" I tím Láďa udivoval Jirku. Jirka chtěl být právě tak mrštný, rychlý a silný, jako byl Láďa. A chtěl mít taky tak svalnatě a sportovně vypěstované tělo, jako měl Láďa.

Hned příští den ráno se Jirkovi nechtělo vstávat o čtvrt hodiny dřív, aby cvičil. Ale pak si vzpomněl na svou zásadu číslo l, která říkala, že nikdy nebude jednat proti ustanovením, napsaným v sešitě.

Trochu se zastyděl, že už hned na začátku chtěl opustit svůj „Modrý život".

Představil si Láďu, jak už teď pilně cvičí a jak mu svaly jen hrají. A na konci této představy vyskočil z postele, shodil se sebe košili a začal poprvé cvičit. Napodoboval prostná, která

mu připadala ve školním tělocviku vždycky tak nudná a proto tak protivná. Druhý den už cvičil s větší chutí a ani další dny nevynechal. Nějaký čas zůstal Jirka jen u těchto dvou zásad, které si napsal do sešitu jako prvé. Tyto zásady považoval za železné, nezměnitelné zákony a často si dával sám sobě ‚čestné slovo', že je nikdy nezruší.

Jirku stále víc lákalo, aby se dověděl, jestli je Láďa silnější než on, nebo obráceně. Sice už poznal, že má Láďa síly dost, i že je hbitý a rychlý, každou chvíli se spolu kočkovali, kroutili si ruce a jeden druhému otvíral pěsti násilím nebo se snažili vyrvat si z náruče kopací míč.

Ale nic z toho nebylo regulérním zápasem, při němž by vyšlo najevo, kdo má větší sílu.

A právě tohle se chtěl Jirka dovědět především. Vyhledával vhodnou příležitost k přátelskému zápasu a v duchu se ho obával. Věděl totiž, co by bylo po takovém zápase: kdyby zvítězil Láďa, byl by on, Jirka, děsně zahanben a třeba by i přestal mít Láďu rád. Cítil, že by těžko mohl mluvit se stejně starým kamarádem, který mu dokázal napráskat!

A kdyby zvítězil nad Láďou on, patrně by k němu ztratil svůj obdiv a i Láďovo přátelství k němu by ochablo. Proto se úmyslně vyhýbal takovému přátelskému souboji, který by mu nepochybně přinesl odpověď na jeho palčivou otázku, kdo je silnější. Pokradmo odhadoval Láďovy svaly a jeho výkony, když spolu bloudívali uličkami Přístavní čtvrti a dělali na zábradlích přemety. Jednou k tomu však přece jen došlo:

Láďa si odmotával pletené švihadlo a Jirka mu je chtěl žertem vzít. Bylo to jedno z jejich oblíbených kočkování. Láďa švihadlo nepustil, smál se a Jirku odstrkoval.

Pak se silný provaz rozmotal a každý z chlapců jej uchopil na jednom konci. Pořádně se zapřeli o zem a začali se přetahovat. Kdyby tu býval někdo, kdo by mohl jejich zápolení soudcovat,

bylo by to zcela regulérní přetahování lanem. Provaz byl napjat k prasknutí. Chvílemi se posunul o pár centimetrů na tu či onu stranu, jak který z obou chlapců povolil nebo zase přitáhl ruku, v níž svíral konec provazu, ale boj zůstal nerozhodnut, soupeři si byli rovnocenní.

Pohlédli na sebe s poněkud zmateným úsměvem a beze slova, ale večer doma měl Jirka ostrý pocit zahanbení, neboť si vyčítal, že byl k Láďovi neupřímný. Zatímco se třásl rozčilením, kdo z nich dvou zvítězí, kdo je silnější, Láďa se jeho nápadu přetahovat se lanem jen smál, poctivě a bezelstně, neboť to považoval jen za nevinnou hru.

A ještě toho večera Jirka vepsal do sešitu novou, třetí zásadu:

„Budu čestným a upřímným kamarádem!"

27 JIRKŮV ÚSPĚCH

A tak se zásady v jeho sešitě ‚Modrý život' množily a všechny byly odkoukány od Ládi.

‚Nebudu lhát!'

‚Nikdy neublížím slabším!'

‚Budu užitečný!'

Ke každé z nich se pojila nějaká příhoda s Láďou, která Jirku přiměla, aby si ji zapsal.

A Jirka všechny poctivě dodržoval, i když mu to nejednou dělalo dost velké nesnáze. Ale po každém takovém vítězství nad sebou měl Jirka pocit velkého uspokojení, neboť si vždycky hned uvědomil, že jednal jako Láďa.

Láďa vyplňoval Jirkovi celý život a s Jirkou se udala velká proměna.

A uprostřed těchto radostných dní se přihodila ještě jedna velká věc, která Jirku naplnila zdravou pýchou: Na konci čtvrtletí oznámil třídní v Jirkově třídě, že v tomto čtvrtletí v součtu známek je Jirka nejlepším žákem!

Jirka myslel, že ho z toho raní mrtvice, když to třídní ohlásil.

Jirkův úspěch byl pouhým řetězem šťastných náhod a Jirka ani nevěděl, jak k tomu přišel. Několikrát byl vyvolán právě na to, co čirou náhodou bezvadně uměl. Dvakrát dostal z písemných prací slušnou známku. Pak si zlepšil fyziku tím, že se dobrovolně přihlásil na opakování toho, co měli minulou hodinu.

V zeměpise byl slabý, ale když měl být vyvolán, právě zvonil školník konec hodiny a Jirka se do příští hodiny důkladně připravil. A tak se skoro o všechny dobré známky, s nimiž Jirka dobyl svého úspěchu nad celou třídou, přičinila nějaká „šťastná náhoda". A Jirka si toho byl vědom.

K něčemu byl však úspěch přece jenom dobrý. Jirka získal opět ctižádost, chtěl se udržet před ostatními a umět stále víc než ostatní. Chtěl vpřed, stále vpřed!

Hned na začátku dalšího čtvrtletí se dal do práce. Pokaždé, když byl vyvolán, pozoroval, jak ho celá třída napjatě pozoruje a naslouchá jeho odpovědím na učitelovy otázky.

Někteří spolužáci Jirkovi jeho úspěch záviděli a pošklebovali se mu, protože se sami na nic nezmohli. Říkali mu teď ‚šplhoun', a , šprt a podobně. Ota Šperk byl jedním z nich.

Jirkovi však dělalo správné a přesné odpovídání při zkoušení na známku neobyčejnou radost a cítil, že nesmí ztratit pověst nejlepšího žáka ve třídě, když už mu shodou šťastných okolností a náhod spadla do klína.

Nesmí zklamat ty, kteří jeho zkoušení naslouchali s napětím, s jakým poslouchali v rozhlase vysílání fotbalového zápasu. A

současně nesmí dát příležitost závistivcům, aby se mu jizlivě posmívali.

Dřív mu byla škola a učení doma tou nejprotivnější věcí na světě. Když měl psát domácí úkol, odkládal jej až na poslední chvíli večer a celý den měl zkažený neustálou nepříjemnou připomínkou:

"Ještě nemám úkoly!"

"Ještě jsem se neučil!"

„Musím dneska dřív domů!"

A pak, když už byl večer a nadešla poslední chvíle kdy mohl úkol napsat a všemu se naučit, ještě od sešitu nebo knihy roztržitě vstal a věnoval se nějaké zálibě, knížce, nebo hře, aspoň na chvilenku. To bylo dřív.

Teď však, po onom nahodilém úspěchu ve škole, přišel na to, jak navléknout, aby ho škola i učení bavily.

Teď to byl boj o udržení pověsti. Jirka se teď začal dívat na školu jako na závod, v němž má zvítězit nad ostatními závodníky.

Závod v běhu není například ani trochu příjemná věc. Namáhá závodníka, vyčerpává ho k smrti, a přece se na to závodník neohlíží, protože chce nad ostatními zvítězit.

Ani závod v učení nebyl ničím příjemným, ale Jirka tuto námahu podstupoval proto, aby byl ve škole první.

Tak jako běžec absolvuje namáhavý a vyčerpávající závod rovněž jen z touhy po vítězství!

Mnoho spolužáků si stěžovalo, že nemají kdy pořádně udělat všechny úkoly a cvičení. Bylo to tím, že se domů lajdali a zbytečnostmi promarnili spoustu času.

Jirka však byl jako rtuť! Nepotloukal se po ulici, když šel ze školy, hned si odbyl učení a pak se s klidným svědomím věnoval svým zálibám.

A příští den klidně a sebevědomě odpovídal při zkoušení, když se byl dobrovolně přihlásil, k zlosti všech závistníků i údivu ostatních, kteří nemohli pochopit, jak to dělá, že vždycky všechno umí.

I Jirkova kniha „Modrý život" měla z tohoto nenadálého jeho úspěchu ve škole užitek. Neboť se v ní objevila nová zásada, která zněla:

„Budu se snažit dokázat vždycky víc než ostatní!"

28 PŘÍPAD S TŘÍDNÍ KNIHOU

A zatímco Jirkovi míjel čas, prozářený krásou velkého a neobyčejného přátelství s Láďou, připravoval se proti němu ničemný a nepěkný úklad.

Stalo se to ve škole.

Jirkova třída byla jednou z nejhorších z celé školy. Tohle sice říká skoro každý učitel o své třídě, je už to takový výstražný trik, aby se třída aspoň trochu vzpamatovala, ale o Jirkově třídě to zřejmě platilo oprávněné. Ztratilo se v ní už několik třídních knih.

Nejprve to byla pravá třídní kniha, jaká je v každé třídě: s různými předtisky na stránkách a linkováním. Byla zabalena v tmavozeleném papíře.

Pořadatel Kohout měl povinnost před každou hodinou knihu vytáhnout ze zásuvky stolu, od které měl klíč, a po hodině ji tam zase uklidit. O přestávce nesměla nikdy ležet venku.

Kohout pečlivě plnil přidělenou službu. Jen někdy, na úkor této poctivosti, dovolil, aby se v ní chlapci o přestávce přehrabovali, když byli zvědavi, kdo v minulé hodině dostal poznámku a jaký byl stupeň její peprnosti.

Pak jednou o přestávce nechal Kohout třídní knihu na chvilku bez dohledu, protože ho někdo zavolal k nějaké legraci do kouta k věšákům a kniha byla pryč!

Kohout si nemohl ani upamatovat, jestli ji uklidil, než šel k věšákům, anebo jestli ji někomu nechal nebo co s ní vůbec udělal. Kniha se nenašla a její tmavozelený obal objevil po několika dnech školník pod skříní na chodbě.

To byla jediná stopa, která však nikam nevedla.

Spousta chlapců musela dolů do ředitelny k výslechu. Několik hodin se promarnilo vzrušujícím vyšetřováním, které je vždy příjemným rozptýlením a změnou v suchopáru vyučování.

Někteří chlapci při výslechu vypovídali klidně, jiní vzpurně a s potměšilou tváří, jako kdyby o třídní knize bůhvíco věděli. Taky vyšetřování všelijak mátli, měnili výpovědi a vnášeli do všeho ještě větší zmatek.

Třídní učitel, o němž se tvrdilo, že čte detektivky, které zabavoval žákům, vyrukovával s otázkami předem vypracovanými a vhodně sestavenými, do nichž se měl pachatel, nebo pachatelé, zaplést.

Ale nezapletl se nikdo!

Pak přišel namísto třídní knihy jen silný černý sešit, vázaný do tvrdých desek. Do dvou měsíců se však i ten nevysvětlitelně ztratil! Nejpodivnější bylo, že zmizel v hodině, tedy ne o přestávce!

Stalo se to při matematice.

Sešitová třídnice ležela na stole zavřená a chlapci přicházeli podle vyvolání učitele a předkládali sešity s domácími úlohami k prohlídce. Každý položil sešit na třídní knihu, protože třídnice ležela na okraji stolu, právě u učitelovy levé ruky.

Učitel prohlédl úlohu, obrátil se napravo ke svému notýsku, chlapec sešit vzal a odcházel. Tak to šlo stále. Ale když chtěl

učitel najednou zapsat do třídnice Vašáka, protože vystrkoval z lavice svého spolužáka, nemohl knihu najít! Před chvílí však ještě byla na stole! Někdo ji asi sebral spolu se sešitem ze stolu, když odcházel od tabule, a když učitel zapisoval jeho úlohu do svého notýsku. Nastalo prohledávání celé třídy, přišel i ředitel a taky školníka zavolali. Ale kniha nikde!

Pak už dali do třídy jen obyčejnou písanku. Třídní učitel se ještě pokoušel být vtipný a řekl, že neznámý pachatel přivede školu na mizinu.

Písanka sice ukradena nebyla, ale škola ji sama musela brzy nahradit řádnou úřední třídní knihou, se všemi

předtisky a rámečky. V písance už totiž nebylo místo na poznámky a provinění žáků.

Vždyť jen Zeman sám měl sto dvanáct poznámek! Strnad se s ním sice vsadil, že ho předhoní, ale zůstával se svými poznámkami stále asi o dvacet za Zemanem. A bylo ještě dost dalších žáků, jimž taky na nějaké té desítce poznámek nezáleželo.

Jaký tedy div, že písanka byla do tří dnů popsána a musela být nahrazena skutečnou třídní knihou?

A nová, tištěná třídnice se ztratila v úterý odpoledne, týden poté, co se octla na stole, když se opomněla zásuvka stolu zamknout. Přišlo se na to hned po přestávce mezi čtvrtou a pátou hodinou odpolední.

Škola byla ihned uzamčena, okna hlídána a nikdo nesměl ven. A přece knihu nenašli!

Tentokrát ani žáci nedovedli pochopit, proč se třídnice ztratila. To, že dřívější třídní knihy zmizely, bylo celkem pochopitelné, neboť ne jednomu žáku se do ní během doby nastřádala nebezpečná řádka zápisů. A tyhle zápisy a poznámky bylo možno odstranit jen tím, že třídní kniha zmizela. Nová třídnice však byla ve třídě jen týden a bylo v ní

zatím málo poznámek. Důvod ke krádeži byl tedy úplně nepochopitelný!

Už se tak důkladně nevyšetřovalo, učitelský sbor zdánlivě ztratil trpělivost s vyslýcháním žáků-ničemů, kteří nic neprozradili, nebo žáků celkem slušných, kteří však nic nevěděli. Ale třetí den dopoledne v hodině od desíti do jedenácti vrazil do třídy třídní učitel s tváří neobyčejně zachmuřenou, a jen chlapci usedli, ledově řekl: "Dražane, přines sem na stůl svoje učení!"

Jirka tak ulekaně a nechápavě učinil. Nevěděl, co se děje, stejně jako nikdo z ostatních. Proč zrovna on má svoje učeni nést na stůl?

Učitel bral jednu Jirkovu učebnici za druhou spolu se sešity a důkladně všechno prohlížel.

"Prý jsi odcizil třídní knihu," řekl po chvíli do zjitřeného ticha.

Do Jirky jako když udeří blesk. Krev se mu vehnala do tváří. Cože? On že ukradl třídní knihu?

"Já ji nevzal!" řekl pevně, třebaže byl zmaten a vyděšen tímto nespravedlivým obviněním.

"Byli jsme upozorněni, že pachatelem jsi ty," řekl třídní. "Nikdy bych to byl do tebe neřekl, dělal jsi na mě vždycky dobrý dojem."

Mezi lavicemi bylo takové ticho, že i v poslední bylo slyšet, jak učitel listuje v Jirkově učení. Náhle sebou učitel trhl a vyňal z Jirkova zeměpisu několik útržků. Byly to útržky z poslední odcizené třídnice!

"Ale já jsem tu knihu opravdu nevzal, ani neroztrhal!" vykřikl Jirka. "Nevím, jak se tohle dostalo do mých věcí!"

Tloukl pěstí do stolu v bezmocném zoufalství a v očích měl hrůzu. Zaklínal se čestným slovem a dušoval se, že opravdu o ničem neví. Náhle si vzpomněl na cosi, co ho mohlo snad ještě

zachránit. Chytil se toho jako tonoucí člověk stébla. "Ta kniha se ztratila v úterý odpoledne," řekl poněkud klidněji, "naposled bylo do ní psáno ve čtyři hodiny."

"Obdivuhodné, jak to přesně víš," odtušil učitel mrazivě.

"To vím nejenom já, ale celá třída," zvolal opět popuzeně Jirka. "Vždyť se to tu při vyšetřování tolikrát opakovalo! A já třídnici vzít nemohl, protože jsem v úterý ve tři hodiny odešel k zubnímu lékaři a už jsem se do školy nevrátil. Měl jsem to povoleno."

Spolužáci mu to dosvědčili a učitel se nakonec upamatoval, že dával Jirkovi v úterý svolení, aby odešel ze školy dřív. Jirkovi řekl: "Dobrá, jsi tedy mimo podezření a jsem rád. Je mi milejší, když zůstane pachatel nevypátrán, než abys to byl ty! Ale jak se dostaly tyhle útržky do tvého učení? Pravděpodobně chtěl někdo jiný svést vinu na tebe! Šperku, kdo to říkal, že Dražan má tyhle útržky v učení?"

Ota Šperk sebevědomě vstal a řekl: "Nikdo. Já jsem je zahlédl v jeho zeměpise, když v něm dnes ráno listoval."

Tím byl případ pro třídu uzavřen a Jirkovi začalo svítat. Věděl zcela bezpečné, že zeměpis dnes ve škole ještě vůbec neotevřel a nelistoval v něm a Šperk tedy vědomě lhal, když teď tvrdil, že ho viděl listovat v knize a v ní uviděl i ty útržky!

Napadlo ho, že třídnici roztrhal sám Šperk nebo některý jeho placený pomahač, a útržky že Šperk vložil do Jirkovy knihy, načež ho udal.

Šperk se tím chtěl Jirkovi pomstít za to, že mu tenkrát odmítl zúčastnit se za dvacetikorunu zápasu. Tím si taky vysvětloval roztrhání třídnice, v níž bylo ještě tak málo zápisů!

Jirka ovšem dokázat nemohl nic, a proto mlčel. Ale měl se před Šperkem na pozoru, neboť se přesvědčil o jeho ničemné povaze, která se neštítila ničeho.

Do třídy se dala opět jen nová písanka, která se už neztratila, protože ji učitelé při hodině opatrovali jak oko v hlavě a o přestávce ji brali do sborovny.

29 PARTA SE ZNOVU OZÝVÁ

Od té doby, co se Jirka seznámil s Láďou, nespatřil ani jednoho člena party. Bylo to velmi podivné Jirka se domníval, že parta se jednou přece jen musí dovědět, že ji Jirka zradil. Ze zrady si však nic nedělá. Nevykládal si ji v tom špatném smyslu slova, jako s slovo zrada vykládá. Sám tomu říkal „útěk od špatné společnosti" a „náprava k lepšímu". Proto se žádným zrádcem ani necítil.

Trnul však při pomyšlení, jak si jeho jednání bude vykládat parta. Chodí přece s Láďou a parta Vilemína pronásleduje! Jednou parta musí objevit Jirkovo nové přátelství s Láďou!

Ale po partě jako by se zem slehla.

Ani Jirka, ani Láďa o ní nic neslyšeli, ani ji nespatřili.

Až jednou, po delší době, vstoupila parta Jirkovi do cesty. Ale docela jinak, než jak předpokládal.

Jirka si velmi zakládal na tom, jak si dobře rozumí s Láďou. Nebylo mezi nimi žádných roztržek a vždy a ve všem se spolu shodli. Neměli sice na všechno týž názor, ale uměli se vyhnout debatám tak mírně, že

rozpory v nich nevyvolávaly hněv. Byli k sobě jemní a slušní. Neuráželi se navzájem a jejich snahou bylo vždy si co nejúčinněji pomoci. Byli k sobě trpěliví a odpouštěli si. Každý z nich uplatňoval vůči druhému to nejlepší, co měl ve svém srdci, a chovali se k sobě jako opravdoví rytíři.

Jirka si vážil toho, že Láďa je takový vzorný chlapec, že s ním kamarádí a rozumí si s ním. Proto tím více a bolestněji byl jednoho dne překvapen tím, když šel k Láďovi do Přístavní čtvrti na obvyklé smluvené místo a Láďa mu nepřišel ani naproti jako jindy. A přece musel vidět, jak Jirka přichází. Co se stalo?

Marně pátral v Láďově tváři po jeho příjemném úsměvu, jímž ho obvykle vždycky vítal.

Dnes byl Láďa nezvykle vážný.

Jirku to zarazilo a do duše se mu vplížily obavy.

Co se asi Láďovi přihodilo?

"Ahoj, Láďo, co se tak mračíš?" vyrazil ze sebe, když došel k Láďovi. "Nějak ses dneska špatně vyspal, co?"

Proboha, copak mu ani nepodá ruku jako jindy? Dělá, jako by Jirkovu pravici ani neviděl.

Jirka tedy stáhne ruku zpátky, nenápadně, ale s ustrnutím.

"Jak jen jsem mohl být tak slepý," řekl pak Láďa. V jeho hlase četl Jirka lítost i opovržení.

"Jak jsem mohl být tak důvěřivý," pokračoval Láďa, "a nepoznat v tobě vyzvědače party!"

"O čem to mluvíš ?" vyjekl zoufale Jirka. "Vůbec ti nerozumím!"

"Dostal jsem zprávu," mluvil Láďa upjatě, "že jsi vyzvědač party! Musím tomu věřit, protože parta je všeho schopná. Chtěla vyzvědět podrobnosti o mém tatínkovi a o továrně. Jejich tátové v tom mají prsty; zajímají se o to a ty jsi to všechno měl ze mne vytáhnout !"

Jirkovi se až zatočila hlava. Zbláznil se Láďa? Co to mluví? Nebo snad špatně slyší?

"Kdo ti to napovídal?" otázal se prudce. "Dám ti čestné slovo, že jsem ti byl upřímným kamarádem. Jak si můžeš po takové

době našeho přátelství o mně něco takového myslet? Hned chci vidět ten dopis!" Jirka jednal najednou rozezleně a pánovitě.

Láďa zachovával klid, ale pohnutím byl celý bledý. Vytáhl z kapsy dopis, který byl napsán na kreslicím papíře. Zřejmě nějaký zkažený rys, protože, na jedné straně bylo cosi narýsováno. Dopis nebyl podepsán.

A Jirka četl vlastní obžalobu, hroznou a lživou obžalobu.

"Dej si pozor na toho svýho kamaráda Jirku Dražana," psalo se v dopise. "Přátelství jenom předstírá. Je vyzvědačem Michalovy party. Má z tebe vylákat různé věci o továrně Radioglobus. Buď opatrný. Přestaň s nim mluvit! Parta číhá! Pozor! Pozor! Pozor!"

Touto děsivou výstrahou dopis končil.

Ale najednou Jirka vykřikl: "Tohle ale psal Šperk! Poznávám jeho písmo!"

Obrátil dopis a na druhé straně našel část posledního rysu, který ve třídě dělali.

"Cože, ty znáš Šperka? Otu Šperka?" podivil se Láďa a z očí mu zmizel dosavadní chlad.

"Ovšem," přisvědčil ochotně Jirka. "Je to můj úhlavní nepřítel ve třídě. Všechny spolužáky si otočil kolem prstu, uplácí je a jedná s nimi jako s otroky. Řekl jsem mu, co si o něm myslím, a od té doby jsme nepřátelé!"

"Teď už je mi jasno, to je ale náhoda," řekl vzrušeně Láďa. "Šperk byl totiž dříve v naší třídě a taky mě nenáviděl, protože tak jako ty i já jsem veřejně odsoudil jeho nafoukané chování. Právě on mě svým špatným chováním přivedl na myšlenku ‚Modrého života'! Za to, co jsem o něm řekl, poštval na mě pomluvami chlapce přeložených dělníků z Radioglobusu, aby se mi pomstil. Úmyslně se s nimi seznámil. Pak byl vyloučen z

naší školy pro svoje chování, a jak vidím, přešel do vaší školy a k tomu ještě do tvé třídy. A parta se zřejmě dověděla, že jsme se spřátelili. Oznámila to Šperkovi, protože věděla, že už nějak přijde na to, jak se nám mstít dál. Vždyť my oba jsme jeho odpůrci! Ty i já! A Šperk přišel na to, jak se nám pomstít!"

"Jak?" zeptal se Jirka nechápavě, protože ani nestačil sledovat Láďovy detektivní vývody.

"Inu, Šperk napsal tenhle ničemný udavačský dopis, aby rozbil naše přátelství. Chápej, to měla být pomsta jeho, i party zároveň! Málem se podařila, kdybych ti neukázal dopis, z něhož jsi poznal Šperkovo písmo."

"A od koho jsi dostal ten dopis?"

"Našel jsem ho doma ve schránce na dopisy. Jistě

ho tam vhodil tajně některý člen party, který třeba ani nevěděl, co v dopise je."

"Teď už mi svítá," řekl váhavě Jirka. "A taky konečně chápu, koho měl Šperk na mysli, když mi v hádce řekl, že budu litovat tak, jak už lituje jiný tvrdohlavec. Tím myslel zřejmě tebe!"

"Jistě," odtušil Láďa, "jenomže pokud jde o Šperka, nikdy jsem nelitoval, že jsem se stal jeho obávaným odpůrcem."

Spokojeně se usmíval, ale pak zvážněl a Jirkovi řekl:

"A já tomu ničemnému dopisu věřil, tebe jsem pokládal za špatného. Můžeš mi odpustit, Jirko?"

"Ty mi máš víc co odpouštět než já tobě," řekl rozpačitě Jirka a zrudl, neboť opět pocítil na dlani horkost Láďovy tváře, jako ji ucítil tenkrát, když ho v přítomnosti celé party udeřil do obličeje.

30 NEJTĚŽŠÍ RÁNA

Úmysl party rozbít přátelství Jirky a Ládi, posílený Šperkovou pomocí, se tedy nezdařil.

Oba chlapci přilnuli k sobě ještě víc a snažili se zapomenout na onu nepříjemnou událost, při níž mezi nimi padla zpočátku tak nepřátelská slova.

A přece jim nebylo přáno, aby se dlouho těšili ze svého čistého a krásného přátelství.

Chystalo se něco, co je mělo zdrtit, co mělo zasadit hlubokou ránu jejich ušlechtilým srdcím.

Nikdo z nich nic netušil. Přišlo to jako blesk z čistého nebe.

Jednoho dne, když se Jirka jako obvykle přihnal k Láďovi do Přístavní čtvrti, aby spolu prožili několik hodin radostného přátelství, našel Láďu smutného a zničeného.

"Musíme se rozloučit, Jirko," řekl Láďa smutně.

"Pročpak? Dostal jsi snad další udavačské psaní?" zažertoval Jirka, ale pořádně v něm hrklo.

"Dnes v tom nemá prsty ani parta, ani Ota Šperk," usmál se smutně Láďa. "Musíme se náhle odstěhovat. Tatínek dostal výhodné zaměstnání jako rádiový konstruktér v Dánsku. A musíme odjet co nejdřív. Jirko, musíme se rozloučit!"

Jirkovi vyschlo v krku. Zmohl se jen na několik hloupých, zmatených vět. Pak už o tom nemluvili. Jirkovi hlodala v duši bolest, která mu uzamkla i ústa. Po celé odpoledne nikdo z nich skoro nepromluvil. Celé odpoledne prochodili uličkami Přístavní čtvrti, dokud se večerní červánky neproměnily v nafialovělý soumrak.

Do Láďova odjezdu zbývalo jen několik dní.

A každý z těch několika dní byl Jirka u Ládi v Přístavní čtvrti, alespoň na chvíli.

Obyvatelé ulic, jimiž vedla jeho cesta do Přístavní čtvrti, už Jirku znali. Stal se jim nápadný svou každodenní rychlou chůzí, tam i zpět, kterou ustavičně střídal s během.

Bylo to nutné, neboť do Přístavní čtvrti bylo daleko a Jirkovi záleželo na každé minutě, o kterou si mohl prodloužit chvíle s Láďou. A kromě toho chodil za Láďou i ve dnech, kdy jindy by na cestu do Přístavní čtvrti nebylo pro školu a učení ani pomyšlení! Ale škola i učení teď musely ustoupit. Těch několik dní však zoufale rychle uteklo a nadešlo ráno onoho dne, kdy měl Láďa nadobro odjet se svými rodiči do daleké ciziny.

Jirka vstával toho jitra jako bez ducha. Srdce se mu svíralo lítostí. Hlavou mu bzučely písničky, jež si s Láďou hvízdávali. V duchu se mu míhaly vzpomínky na všechno, co kdy spolu prožili. Odpoledne se Jirka vydal na nádraží,"aby se s Láďou naposledy rozloučil.

Konečně se ho dočkal.

Láďa měl na sobě nový sportovní oblek z šedé látky a byl hezčí a milejší než kdy jindy. Přiběhl k Jirkovi a vlídně a čistě se na něho usmíval.

Rodiče Ládi si chlapců příliš nevšímali. Našli místa ve vlaku a ukládali do sítě na zavazadla spousty kufrů.

Láďa s Jirkou stáli před vagónem.

Hovořili spolu o bezvýznamných věcech. Těžce se loučili.

Jirka byl dojat jako nikdy v životě.

Láďa na něho jistě brzy zapomene! Vlak ho odveze do dalekých, širokých krajů, uvidí nová a krásná města a cizina se mu stane novým domovem. A tady bez Ládi bude smutno. Jirka cítí, že pokud bude chlapcem, nebude už nikdy tak šťasten jako dosud, kdy měl za kamaráda Láďu.

Znovu se na něho zadívá, jako by si chtěl do paměti nesmazatelně vrýt jeho podobu.

A Láďa se na něho opět usmívá, tak krásně a mile. Proč jen se tak usmívá? Tak, jako by mu chtěl říct: "Ale prosím tě, pročpak se tak smutně díváš?"

Láďovi rodiče sedí už ve vagóně a s kýmsi hovoří. Budou mít Láďu ustavičně kolem sebe, neztratí ho, každý den s ním budou moci mluvit...

Jak rád by byl na jejich místě, aby necítil bolest ze ztráty Ládi.

A tam někde daleko bude Láďa obklopen novými kamarády, kteří si ho třeba ani nebudou vážit. Budou mít možnost se s ním skamarádit, a přesto té možnosti, nevyužijí! Co by za to Jirka dal!

Vlak píská a rodiče volají Láďu.

Poslední pohled do jasných Láďových očí.

Poslední jeho úsměv.

A pevný, bolestný stisk ruky. Jirka osaměl.

31 POSLEDNÍ CESTA DO PŘÍSTAVNÍ ČTVRTI

Dlouho žil Jirka jako tělo bez ducha.

Myslel, že to všechno je jen těžký sen, že se z něho probudí a s radostí shledá, že Láďa je tady a že o jeho odjezdu nemůže být ani řeči.

Pro Jirku se stal život prázdný a plný bolesti.

Nic ho netěšilo. Zmocňovala se ho tupá lítost. Už nikdy Láďu neuvidí. Zdálo se mu to tak kruté a nespravedlivé.

Nikdo nevěděl, co se Jirkovi stalo. Zármutek ho změnil tak nápadně, že všichni, kdo Jirku znali, si této změny povšimli.

Jirka však doma mlčel, a ani učiteli ve škole neřekl příčinu této změny. Copak by mu lidé rozuměli ? Copak znali Láďu?

Jirkova bolest byla stále větší. Tonda Pazderů, na kterého Jirka už dávno zapomněl od chvíle, kdy poznal Přístavní čtvrť, se teď snažil Jirku rozptýlit.

Čekával na něho před domem a odcházeli společně do školy, přičemž se o hovor staral ustavičně Tonda. Tušil, že se Jirkovi něco přihodilo, ale nepáčil z něho tajemství. Jirka mu byl za to vděčen. A do sešitu „Modrého života" si připsal další zásadu: "Budu si vážit každého, i sebemenšího přátelství!"Na Láďu však nemohl zapomenout. Každou volnou chvíli na něho vzpomínal, vybavoval si událost za událostí, jež spolu prožili, připomínal si celé dlouhé rozhovory, které s Láďou vedl, a Láďa se mu v jeho vzpomínkách vracel, usmíval se na něho, byl dobrý a vlídný.

A pak, po velmi dlouhé době, se Jirka znovu vypravil do Přístavní čtvrti. Poprvé od Láďova odjezdu!

Vzpomínky na Láďu byly tak neodbytné, tak se vkrádaly do Jirkovy mysli, že neodolal a musel znovu uvidět všechna místa, kde Láďu poprvé spatřil. Musí jít tam, kde zažil tolik krásného, kde každý kout, každá maličkost mu připomínala jeho ušlechtilého kamaráda.

Byl slunný, krásný den.

Lidé chodili kolem Jirky nevšímavě a lhostejně. A Jirka se cítil se svou bolestí nesmírně sám. Když kráčel po mostě k Přístavní čtvrti, srdce se mu sevřelo, a když vešel do prvních uliček, oči se mu zalily slzami.

A ani se je nesnažil zakrýt. Byl tak nešťastný a smutný, že mu ani nezáleželo na tom, co si budou lidi myslet o jeho slzách.

Horečně, jako by byl hnán nějakým neviditelným hlasem, spěchal na místa, která tak dobře znal. Očima hladil všechno, co s Láďou a vůbec s celou tou krásnou dobou souviselo.

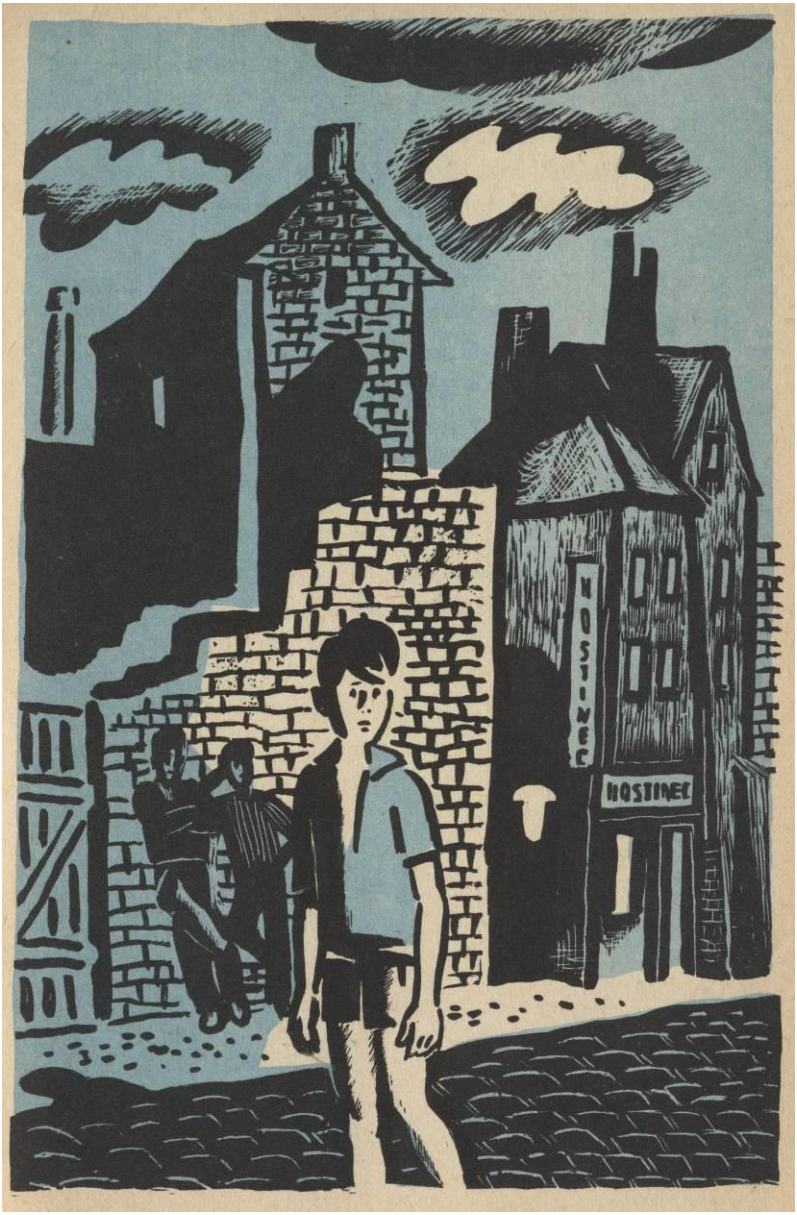
HOSTINEC
HOSTINEC

Tady spolu sedávali zvečera, když zapadalo slunce. Zde na zábradlí dělali přemety a tamhle zase skákali do dálky. A tady je to místo, kde se přesvědčil o Láďově síle, když se přetahovali. U tohohle krámku kdysi na Láďu čekal.

Jirka je bolestně vzrušen.

Cestou mu slzy na tvářích oschly, ale teď znovu cítí jejich horkost. Je zmaten, nikdy předtím ještě pro kamaráda neplakal.

A ví, že přijde ještě jedna zkouška, vzpomínka největší. Až přijde k domu, kde Láďa bydlel! A již je zde!

Jirka se zastavuje u vrat a vdechuje chladný pach průjezdní chodby. Očima přejíždí dům až vzhůru ke střeše. Dům je vysoký a nahoře, nad domem, je modré nebe a opět ona bělostná oblaka.

Jirkovi je tak smutno, jako kdyby mu někdo umřel. Cítí bolest, ale neumí slovy vyjádřit, co to je. Duše ho bolí.

Vkročil do průjezdu. Tudy chodíval Láďa. Tady byl jeho domov!

Jirka si prohlíží každou podrobnost chodby, každou dlaždici, ozdoby zdí. Už nikdy nepůjde Láďa po těchto dlaždicích a už nikdy mu nevyběhne naproti, usměvavý a laskavý, s radostným výkřikem: "Ahoj, Jirko!"

Jirka v zamyšlení kráčí po schodech vzhůru, po těch schodech, po nichž v nedočkavosti tolikrát spěchal Láďovi naproti, když Láďa nešel, aby pak vždy rychle seběhl, když uslyšel, jak nahoře bouchly dveře Láďova bytu.

Už je nahoře a stojí před bytem, v němž bydlel Láďa. Tady je vzpomínka nejsilnější. Mosazný štítek s nápisem "Vilemín" zmizel a teď tu visí bílá vizitka s neznámým jménem nového nájemníka. Je tak hrozně cizí a chladná, až studí.

Jirka pro slzy nevidí. Pomalu sestupuje opět dolů, s každým schodem se loučí. Jsou to jen schody, ale viděly Láďu a on viděl je a chodil po nich.

Sluncem prozářený den objal Jirku, když vyšel z temného průjezdu. Pro Jirku ale jako by neexistoval. Se skloněnou hlavou a v hlubokém zoufalství probloudil zbytek dne Přístavní čtvrtí.

A když západ hořel v červáncích a rudá zář ozlatila okna, opustil Jirka Přístavní čtvrť, aby se tam už nikdy nevrátil.

Umínil si to a svůj úmysl taky dodržel.

V jeho mysli zůstala vryta pevná a jasná vzpomínka na ten den, kdy byl v Přístavní čtvrti naposled, a nechtěl ji víc rozjitřovat.

Ztratil kamaráda, ale zůstal mu „Modrý život" jako nejdražší památka na nejkrásnější přátelství, jaké poznal.

A „Modrým životem" žil stále.

OBSAH

1 TOUHA PO PŘÍHODÁCH....4
2 JIRKŮV OBCHOD....7
3 ZMAŘENÁ RADOST....9
4 PANÍ ZÁBRANSKÁ....11
5 TONDA PAZDERŮ....12
6 PRVNÍ CESTA DO PŘÍSTAVNÍ ČTVRTI....16
7 PŘÍHODA U ŽLUTÉ ZDI....19
8 PANÍ NEMOC....25
9 JIRKOVO SETKÁNÍ S OTOU ŠPERKEM....31
10 CESTY ZA PŘÁTELSTVÍM....33
11 SETKANÍ S PARTOU....35
12 HONBA V PŘÍSTAVNÍ ČTVRTI....40
13 ZÁBAVY OTY ŠPERKA....49
14 ODVAHA A ZBABĚLOST....54
15 JIRKA PŘEDSTIHUJE MICHALA....57
16 PLÁN SE SPORT-KLUBEM....60
17 VEČER HRŮZY....62
18 DOPADENÍ VILEMÍNA....66
19 PRÁZDNINY....71
20 JIRKA PÍŠE DOPISY....76
21 ZKLAMANÍ....78
22 MUŽ V ČERNÉM....80
23 JIRKA SE ZŘÍKA PARTY....87
24 JIRKA NALÉZÁ VILEMÍNA....88
25 MODRÝ ŽIVOT....92
26 JIRKA NAPODOBUJE....96
27 JIRKŮV ÚSPĚCH....99
28 PŘÍPAD S TŘÍDNÍ KNIHOU....102
29 PARTA SE ZNOVU OZÝVÁ....107
30 NEJTĚŽŠÍ RÁNA....111
31 POSLEDNÍ CESTA DO PŘÍSTAVNÍ ČTVRTI....113